

God Ua Uan Gumazamiziba Inigha, Isipⁱⁿ Azenan Zui O Ua Me Ini Akar faragha zuim

Akinafarir kam bar faraghavira Israelia batozir bizir ekiamin gun migei. Bizir kam, a kamakin. Me Isipin kantri ataki, kar nguazir me pura ingangarir gumaziba ko ingangarir amizir kinibar ikia kalabusin ingangarim gamizim.

Akinafarir kam migirigiar akuar ekiar 3pla iti.

1. Sapta 1 ghua 18, akinafarir akuar faragha zuim, an Israelia Isipin kantri ategha firiaghiregha gumazamiziba puvatizir danganimin ghua Sainain Mighsiamin otozir darorim geghari.

2. Sapta 19 ghua 24, akinafarir akuar kam, God Israelia ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha, an akar gavgaviba me ganiga men sure gami, eghti me uan daroriba ko araziba deravira dar ganam.

3. Sapta 25 ghua 40, akinafarir akuar kam in aven, Israelia Godin Purirpenimin ingari. Egha Godin ziam fer araziba ko akar igharaziba iti. Egha uaghan ofa gamir gumazibar ingangarim damuamin migirigiaba an iti.

Faraghavira zuir gumazir ekiam Moses, an migirigiaba akinafarir kam in aven iti. God uabi gumazir dapanimin iki Isipia da ua Israelia iniasa a ginaba.

Nguazir kam in itir gumazamizir avirim, God Israelia ganingizir 10plan Akar Gavgavibagh fos. Akar Gavgavir kaba, sapta 20in iti.

God uabi amizir biziba dar migirigiaba akinafarir kamin faraghavira iti. God uabi Israelian apaniba da, ua me ini. God uabi me gamizi me ikizir vamira ikia ziar ekiam iti, egha me an gumazamizibara ikiasa a me ginaba. God uabi me geghuva gavgavim me ganidi. Eghti me ingangarir ekiar God ifongezibar amuam.

God ingangarim isa Moses ganingi

(Sapta 1--4)

Isipia pazavira Israelia gami

¹ Jekopin otariba an gin Isipin kantrin ghu, me uan adarazi sara, men ziabar kara: ²⁻⁴ Ruben, Simeon, Livai, Juda, Isakar, Sebulun, Benjamin, Dan, Naptali, Gat ko Aser. ⁵ Josep men faraghavira ghugha Isipin iti. Gumazamizir kaba me Jekopin otivizir ovavir boriba. Me bar men dibobonim 70in ghu.

⁶ Dughiar maba givazima, Josep, ko an aveghbuaba bar, ko gumazamizir dughiar mitaghniar kamin ikeziba, me bar ariaghire. ⁷ Ezi Israelin gumazamiziba borir avirim batima, men avirim bar ekeveggha bar avirasemeggha gavgavigha Isipin kantri bar a gizifa.

⁸ Azenir aviribar gin, atrivir igiar mam Isipin kantrin atrivimin oto. Atrivir kam Josep gifozir puvati. ⁹ Egha a uan gumazamizibav gia ghaze, "Israelian gumazamiziba bar aviraseme, ezi men avirim ko gavgavim bar en avirim ko gavgavim gafira. ¹⁰ Eghti midorozim otoghti, me ti en apaniba ko uari akuvagh e ko misoghiva, en kantri ategh aregham. Kamaghin amizi, e tuavitam batogh me damighti, me otiv arogh avirasemegghan kogham."

¹¹ Kamaghin Isipian atrivim uan apengan ingarir gumaziba ko, me ingangarimin ganamin gumazir maba

misevegħa, ingangarim me ganingi. Men ingangarir kam, a kamakin, me puvira Israelia abin me damuti, me bar osimtizir dafaba sara ingangarir ekiabar amuam. Me Israelia gamima me nguibar ekiar pumuningin ingari, Pitomin nguibam ko Ramesesin nguibamning, kar nguibar ekiar atrivimin daghebar arighamimning.* ¹² Isipia bar pazavira Israelia gamima, me uaghan bar avirasemegħa Isip gizefi. Me kamaghin me gamua ghuavira iti me puvira ingarava, boriba bata ghuavira iti. Kamaghin amizi, Isipia men atiatia bar men aghua. ¹³ Isipia me gamima, me puvira ingarava, osimtizir ekiaba ateri, Isipia tong men apangkuvir pu. Bar puvati. ¹⁴ Egħa Isipia puvira me abira me gamima, me brighbar ingara dipenibar ingarava uaghan azenibar obarir ingangaribagh ami. Ezi ikirimirim bar men asighasiki.

¹⁵ Ezi Isipin atrivim, Sifra ko Puan dia, aning Hibrun amizir otasava amibar, akurvazir amizimning. Egħa an akar gavgavim aning ganiga, ghaze, ¹⁶ “Gua Hibrun amizir otasava amibar akurvaghiva gan, amizim otarim bategħti, gua a misuegħti an aremegħ. A borir guivim bategħti, gua anetegħti a iki.” ¹⁷ Ezi amizir kamning Godin atiatiaiva Isipin atrivim aning mikemezi mogħin amir puvati, egħa otariba ataghirazima me iti.

¹⁸ Ezi Isipin atrivim aningin diagħa aningin azara, “Gua tizim bagħa otariba ataghizima me iti?”

¹⁹ Ezi amizimning kamaghin atrivim miġei, “Hibrun amiziba Isipian amizibar min amir puvati, me amizir gavgaviba. Me otisi, me bar zuamira otegham, kamaghin

* **1:11:** Pitom ko Ramesesin nguibar ekiamning, me aning ingarigha, atrivimin dagħer dipenir dafaba aningin aven ingari. Ezi Isipia dagħeba otevir dughiamin araravim gamua dagħer avirim aning garisi. **1:17:** Ua Me Ini 1:21

amizi, ga tighar maghin mangiti me otegh givaghām.”
 20-21 Amizir kamning Godin atiati, kamaghin amizi God de-
 ragha aning gamima aning uaghan uaning bagha boriba
 bati. Kamaghin Israelin gumazamiziba bar otava arogha
 ghuavira ikia gavgafi.

22 Ezi gin atrivim kamaghin Isipin gumazamiziba bar
 me migei, “Ia Hibrun otarir iririviba isi, Nailin Fanemin
 me akunigh. Egh guivir iririviba ateghti, me iki.”

2

*Moses iririvimra itima, me a misoghezi an aremezir
 puvati*

1 Dughiar kamın Livain ovavir borir gumazir mam, a
 Livain ovavir borir amizir mamın iti. 2 Gin amizir kam
 navim asegha otarir mam bate. Egha an an garima, an
 ganganim bar dera, kamaghin amizi a 3plan iakinibar
 a modi. 3 An amebam uam a mongan asaghava, akırar
 me ighurunibar mın garir grazir aghuıbar ingarizir mam
 inigha, koltan an toriba apiri. Eghti dipam aven mangan
 kogham. Egha borim aven anetigha ghua Nailin Faner
 miriamın grazibar tongın dipam gisin aneti. 4 Ezi borimın
 amezemebam mong saghuıamın tughā modogha an gari,
 bizir tizitam a bativam.

5 Ezi atrivimın guivim ruasa fanemin uaghirima, an
 ingangarir amiziba an gin ghua dipar miriamın arui. Ezi
 atrivimın guivim amuaviava akırar kam grazibar tongın
 an apigha, a iniāsa ingangarir amizir mam amada. 6 Egha
 atrivimın guivim akırar kamın asuam kuigha otarimın
 garima, an araima, an an apangkufi. Egha kamaghin
 migei, “Kar Hibrubar borir mam.”

7 Ezi an amezemebam izava an azai, “Ki mangıva Hibrun
 amizitam mikemeghti, a ni bagh oteba a danıngam?”

⁸ Ezi atrivimin guivim kamaghin miġei, “Aria, ni miġei moghin damu.” Ezi guivim ghua borimin amebamra inigha ize.

⁹ Ezi atrivimin guivim amizir kam kamaghin a miġia ghaze, “Ni borir kam inigh na bagh a damu oteba a daningti, ki ni givezam.” Ezi amizir kam borim inigha a bagha a gamua oteba a ganidi.

¹⁰ Ġin borir kam ekevezima, an amebam a inigha atrivimin guivim bagha ghu. Ezi atrivimin guivim, otarir kam, mati an otozir borimin mirara ua bagha a gami. Egha a kamaghin uabi miġei, “Ki dipamin a isava azenim gati. Kamaghin, ki ziam, Moses, a darigham.”*

Moses ara Midian kantrin ghu

¹¹ Ezi ġin Moses aghuigha gumazim aragha givagha, atrivimin dipenimin azenan ghua Hibrubar ganasa zui, kar an akar gumazimiziba. A ghua men garima, Isipia ingangarir osimtizibar amuasa puv me abiri. A uaghan garima, Isipian mav Hibrun mav misosi, kar an akar gumazir mam. ¹² Ezi Moses tintinibar garima, tav itir puvatizi, a Isipin gumazir kam misuegha an kuam gigimin aven a modo.

¹³ Egha an amimzaraghan uamategha ghua garima, Hibrun gumazimning uaning misosi. Ezi a midorozim forezir gumazim miġei, “Ni tizim bagha uan akar gumazim misosi?”

¹⁴ Ezi gumazir kam a ikaragha ghaze, “Tina ni amisevezi ni en gumazir dapanim ko jasin ikiava en gari? Ni Isipian gumazim misoghezi an aremezi moghin, ni na misueghti ki aremeghasa, a?”

2:10: Aposel 7:21 * **2:10:** Hibrun akamin, ziar kam, “Moses,” akar kam in mirara ghu, “A inigh pin anang.” **2:11:** Hibru 11:24 **2:11:** Aposel 7:23-28

Ezi Moses kamaghin oregha atiatigha, kamaghin nigh-nisi, “Ki amizir bizir kam, gumazamiziba a gifo.”

¹⁵ Ezi Isipin atrivim gin Moses amizir bizir kam baregha, Moses misueghti an aremeghasava ami. Ezi kamaghin Moses atrivimin ara ghua, Midianin nguazimin oto. Egha mozir dipar mamın miriamın aperaghav iti. ¹⁶ Midianin nguazimin, ofa gamir gumazir mam, an ziam Jetro. A 7pla guiviba iti. Ezi dughiar kam, an guiviba iza mozir pam tuigha uan afeziamın sipsipba ko memebar aningasa, itarir bar ekiam gingasava ami. ¹⁷ Ezi sipsipbar garir gumazir maba iza Jetron guiviba, me batosi. Ezi Moses guivibar akuragha gumazir kaba munamadagha, dipam tuigha Jetron sipsipba ko memebagh aningi.

¹⁸ Ezi me uamategha zuima men afeziam men azara, “Manmagh amizi ia zuamira uamatenge?”

¹⁹ Ezi me kamaghin a migei, “Isipin gumazir mam en akuragha sipsipbar garir gumaziba munamada. Egha dipam tuigha en sipsipba ko memebagh aningi.”

²⁰ Ezi afeziam men azara, “Gumazir kam managh iti? Ia tizim bagha anetegha ize? Ia mangiva a mikemeghti a iziva, e ko dami.” Ezi me ghua Moses inigha izi.

²¹ Ezi Moses Jetro ko ikiasa ifonge. Ezi Jetro uan guivim Sipora, Mosesin ikiasava a ganingi. ²² Ezi Sipora otarim batezi, Moses kamaghin migei, “Ki nguibar igharazimin gumazimin min iza ia ko iti, kamaghin ki ziam Gersom a gati.”†

²³ Dughiar ruarim givazima, Isipin atrivim areme. Ezi Isipia Israelia me gativagha men gari, me puvira ingara osimtizir kaba isavira ikiava, akurvazim bagha pantemin arai, “O God, en akuragh.” Ezi men ararem God bagha

^{2:15:} Aposel 7:29; Hibru 11:27 † ^{2:22:} Hibrun akamin, ziar kam, “Gersom,” akar kamın mirara ghu, “nguibar igharazimin gumazim.”

ghuavanabo. ²⁴ Ezi God men ararem baregha Abraham ko, Aisak ko, Jekop ko, amizir Akar Dikirizir Gavgavim giniri. ²⁵ Kamaghin God, Israelin gumazamizibar garima men ikirimirim bar ikufi, ezi a men apangkuvigha, men akurvaghasa nighnisi.

3

God Mosesin dia

¹ Dughiar mamın Moses uan amerem Jetron sipsipba ko memebagh eghuva, da inigha gumazamiziba puvatizir danganir mamın ghua, a ifagha vongin ghua Horepin oto, kar God baghavira itir mighsiam. Horepin Mighsiamin ziar igharazim, Sainai. ² Ezi Ikiavira Itir Godin ensel temer otevir mamın aguabar tongin avir mizariabar aven, puram a bato. Ezi Moses temer otevir kamin gari, avim isia daforofozima, temem isir puvati. ³ Ezi Moses aguaghfagha ghaze, “Kar bizir igharazim! Tizim bagha temer kam isir puvati? Ki roghira mangi an ganigham.”

⁴ Ikiavira Itir God, Mosesin gari a roghira izima, God tememin aguabar tongin ikia an dia, “Moses! Moses!”

Ezi Moses a ikara, “Ki kati.”

⁵ Ezi God ghaze, “Ni roghira izan marki! Nguazir ni isin tughav tir kam, kar anogoroghezir nguazim, a nan nguazimra. Kamaghin ni uan dagarir asuaba suegh.”

⁶ Egha God ua kamaghin migei, “Ki nin afeziamın God. Egha uaghan nin inazir afeziaba, Abraham, Aisak ko Jekopin God.” Ezi Moses Godin akam baregha, an ganan atiatigha uan guam avara.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ki guizbangira gari, nan gumazamiziba Isipin kantrin ikia, men ikirimirim bar ikufi. Egha ki me barazi, me ingangarimın garir gumazir kurabar atiatia, nan akurvazim bagha arai.

Ezi ki bar men osımtizibagh fogha men apangkufi. ⁸ Egh ki Isipian dafarim da ua me inigh men akuraghasa izaghiri. Egh Isipian nguazimin men aku, nguazir ekiar aghuimin mangam, nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Peresia, Hivia ko Jebusia, datirighin a gapiaghav iti. ⁹ Ezi nan gumazamiziba, ki men ararem baregha, Isipia pazavira me gamir arazibar ganigha gifa. ¹⁰ Kamaghin amizi, ki ni amadi. Eghti ni Isipian atrivim bagh mangiti a nin amamangatighi, ni nan gumazamiziba inigh Isipin kantri ateghiva azenan izam.”

¹¹ Ezi Moses kamaghin God migei, “Ki gavgaviba ko ziaba puvatizir gumazim. Guizbangira, ki atrivim bagh mangiva Israelia inigh Isip ategh azenan izan iburaghuburaki.”

¹² Ezi God a ikara, “Ki ni ko ikiam. Ni gumazamiziba inigh Isipin azenan iziva mighsiar kamın nan ziam fam. Bizir kam ni damighti ni fogham, ki ni amada.”

¹³ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki Israelia bagh mangi me mikim suam, ‘Ian ovavibar God ia bagha na amada,’ eghti me nan azaragham, ‘An ziam tina?’ Eghti ki manmaghin me mikimam?”

¹⁴ Ezi God Moses migia ghaze, “Kirara, Ki Uabi Ki Kamaghira Iti. Ni kamaghin me mikim, ‘Kirara Ki Uabi, kar Godin ziam, egha a ia bagha na amada.’”

¹⁵ Egha God ua kamaghin Moses migei, “Ni kamaghin Israelian gumazamizibav kim, ‘Ikiavira Itir God, a ian inazir afeziabar God, an Abraham ko Aisak ko Jekopin God, a na amadazi, ki ia bagha izi.’ Ziar kam, Ikiavira Itir God, a zurazurara nan ziam, ezi gin otivamin boriba

ziar kamra na dipon.* ¹⁶ Ni mangiva Israelin gumazir dapaniba akuvagh me mikim suam, 'Ikiavira Itir God, a ian ovaviba, Abraham, Aisak ko Jekopin God, a na batogha, kamaghin migei: Ki ian garima, Isipia pazavira ia gami. ¹⁷ Ki ia inigh Isipin kantrin azenan mangasa mikemegha gifa, kantrin kam me pazavira ia gami. Egh ki ia inigh nguazir aghuimin mangam. Nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Peresia, Hivia ko Jebusia datirighin a gapiagha iti.'

¹⁸ "Eghti Israelin gumazir dapaniba ni baraghti, ni me inigh Isipin atrivim bagh mangiva kamaghin a mikim, 'Ikiavira Itir God, a Hibruian God, a iza e bato. Ni datirighin en amamangatighti, e 3plan aruebar mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangighiva, Ikiavira Itir God, en God, e an ofa damuam.'

¹⁹ "Ki kamaghin fo, Isipin atrivim ian amamangatighan kogh mangi, a ganti nan gavgavim an gavgavim gafiragham. Eghti a dughiar kamin ian amamangatighti,

* **3:15:** Hibrun akamin, me, Godin ziar a Moses mikemezim, kamaghin an osiri, "Yhwh." Fofozir gumaziba deragha ziar kam diborir arazim gifozir puvati, egha gumazir avirir maba ghaze, e kamaghin a diponam, "Yave." Hibrun akamin aven, akar kam mong an mirara ghu, "Ki uabi ki kamaghira ikiavira iti," o "Ki zurara kamaghira ikiam." (Ni ves 14in gan.) Hibruia Godin ziar kam, gumazamiziba a diponan me bar anogoroke. Me akinafarimin an osiri, egha dughiar me a diponamim, me ghaze, "Ekiam." Ezi Tok Pisin Buk Baibelin aven, e ghaze, "Ekiam," o Bikpela. Ezi Aruamin Akamin aven, e ziar kam "Yave," an mingarimin gin ghua, egha "Ikiavira Itir God," dibori. Egha vezin manam ziar kam "Yhwh," an iti, e kamaghin an osiri, "Ikiavira Itir God." Kamakin, Ikiavira Itir God, a Godin ziam.

ia mangam. ²⁰ Ki uan gavgavimin Isipia gasighasigh, mirakelin igharagha garir aviribar amuam. Bizir kabar gin, a ia ateghti, ia mangam.

²¹ “Ki Isipia damuti me ia gifuegham, eghti ia mangamin dughiamin, ia dafarir kinibar mangan kogham. ²² Israelian amiziba bar vaghvagh mangi, uarir boroghira itir Isipian amizibar dipenibar mangi, egh uaghan pura amizir uan adarazir dipenibar aven akuiba, korotiaba ko gol ko silvan kurkaziba bagh men azangsigh. Eghti gin Israelia bizir kabar uan otariba ko guivibar kurkiam. Tuavir kamin ia Isipian bizir aghuiba pura da inigh mangam.”

4

God mirakelbar amuamin gavgavim Moses ganingi

¹ Ezi Moses God ikaragha ghaze, “Israelian gumazir dapaniba nighnizir gavgavim nan ikian kogh, bizir ki me migeiba baraghan kogh, egh suam, ‘Ni na batozir puvati,’ eghti ki manmaghin damuam?”

² Ezi Ikiavira Itir God a migia ghaze, “Ni tizim uan dafarimin an suiraghav iti?”

Ezi Moses ghaze, “Aghorir asadivim.”

³ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni nguazimin anekunigh.” Ezi Moses anekunizima, a kuruzimin min otozi, Moses an degiaghiri.

⁴ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni uan dafarim amadagh an ipemin suiragh.” Ezi Moses uan dafarim amadagha an ipemin suirazima, a uam aghorir asadivimin oto.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni kamaghin damighti Israelia nighnizir gavgavim iki kamaghin fogham, Ikiavira Itir God, a men ovavibar God, an Abraham ko Aisak ko Jekopin God, a ni bato.”

⁶ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin a migei, “Ni uan dafarim uan evarim gisin korotiamin aven amadagh.” Ezi Moses uan dafarim uan evarim gisin korotiamin aven amadaghava uam anesi, ezi arimariam lepa an dafarim bato, egha a ghuariamini min ghurghuri.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni uan dafarim ua uan evarim gisin korotiamin aven anemadagh.” Ezi Moses God mikemezi moghin ami, egha a ua uan dafarim asizi, an dafarim ua deragha an mikarzimini mirara gari.

⁸ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Me nighnizir gavgavim nin ikian kogh, egh mirakelin ni faraghava amizimin ganigh nighnizir gavgavim an ikian koghti, mirakelin kamnang me damighti, me nighnizir gavgavim ikiam. ⁹ Egh me mirakelin arazir kamningin ganigh, egh nighnizir gavgavim ikian kogh, egh nin akam baraghan koghti, ni Nailin Fanemin mangi dipatam tuigh nguazim gingegh. Eghti dipar ni nguazim gingezim, ghuzimin otogham.”

¹⁰ Ezi Moses Ikiavira Itir God migia ghaze, “Marki, Ekiam. Ni na amangan marki. Ki fomira iza datirighin deragha bizibav geir puvati. Ezi ni datirighin na migeima, ki bizibav geir gumazimin min otozir puvati. Ki asoghosogha bizibav gia, egha uaghan nimira bizibav gei. Egha ki mikimamin nighnizitam zuamira a ginirighan kogham.”

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God a migia ghaze, “Tina gumazimin akamin ingari? Tina a gamima, an kuariba a bangani, o a migeir puvati? Tina a gamima, a gari, o an damaziba an okafi? Kar kirara, ki Ikiavira Itir God, ki bizir kabagh ami da otifi. ¹² Ezi ni mangi. Ki nin akuraghti, ni mikimam. Ki ni mikimti, ni mikimam.”

¹³ Ezi Moses ghaze, “Ekiam, ga uaning, marki. Ni ti gumazir igharazitam amadagh.”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God atara Moses bagha navim an isi, egha kamaghin migia ghaze, “Ni manmaghin uan avebam Aron ginighnisi? A Livain adarazir gumazim. Ki fo, a deraghvira bizibav gei. Ezi a datirighin ni bagha izi. A nin ganigh, an navim deragham. ¹⁵ Eghti gin ni a geghaniva a mikimamin bizibar a mikim. Ki guan akuraghti, gua mikimam. Egh bizir manaba, ki gua mikimti, gua fofozim inigh dar amuam. ¹⁶ A nin bizibav kimamin gumazim, egh a ni bagh gumazamizibav kimam. Egh an nighnizimin a nin akatorimin min ikiam. Egha an damazimin, ni mati an godin min ikiam. ¹⁷ Egh ni uan dafarimin aghorir asadivir kamin suiragh mangi. Egh ni gin aghorir asadivir kamin mirakelbar amuam.”

Moses uamategha Isipin ghu

¹⁸ Ezi Moses uamategha uan amerem Jetro bagha ghugha a migia ghaze, “Ga uaning, ni na teghti ki uamategh Isipin mangigh uan adarazir ganika, me ti ikiavira ikiama?”

Ezi, Jetro an amamangatigha a migia ghaze, “Aria, ni navir averiar amirizim sara mangi.”

¹⁹ Ezi Moses Midianra ikiavira itima, Ikiavira Itir God a migia ghaze, “Isipian gumazir ni misoghasava amiba, me ariaghire. Kamaghin, ni uamategh Isipin mangi.” ²⁰ Ezi Moses uan amuim ko otarir pumuning donki dafagha, asadivir aghorir God iniasa a mikemezir kam, uan dafarimin an suiragha, dikavigha Isipin zui.

²¹ Egha Ikiavira Itir God ua Moses kamaghin a migei, “Ni uamategh Isipin mangighiva, atrivimin damazimin mirakelbar amu. Ki mirakelbar amuamin gavgavim ni ganingi. Egh ki atrivimin navim damighti a gavgavigham, eghti a Israelian amamangatighti, me mangighan kogham. ²² Eghti ni kamaghin atrivim mikim suam, ‘Ikiavira Itir God kamaghin ni migei, “Israel nan otarir

ivariam. ²³ Ezi ki ni migei, Ni nan otarim ateghti a mangiva nan ofa damuam. Egh ni an anogoreghti, a mangighan koghti, kamaghin, ki nin otarir ivariam misueghti an aremegham.” ’”

²⁴ Ezi Moses uan amuiroghboriba ko Isipin zuima, aminim pirima me tuavir arizimin avughsazir danganir mamin iti. Ezi Ikiavira Itir God Moses batogha a misueghti an aremeghasava ami.* ²⁵ Ezi Mosesin amuim Sipora dagiar ghuntizir mam inigha uan otarimin mikarzir mogomemin inim atugha, Mosesin dagarimning gatigha, kamaghin a migei, “Ghuzir kam bangin, ni datirighin na ko ga poroghamimning.” ²⁶ Dughiar kam Sipora mikarzir mogomemin inim aghorir arazim ginighnigha egha ghaze, “Ghuzir kam bangin, ga poroghamimningin oto.” Ezi Ikiavira Itir God kamaghin ganigha Moses ataghizi a ikia egha, aremezir puvati.†

²⁷ Ezi Ikiavira Itir God Aron migia ghaze, “Ni gumazamiziba puvatizir danganimin mangiva Moses batogh.” Ezi Aron dikavigha ghua Godin mighsiamin otogha, Moses batogha an tore. ²⁸ Ezi Moses bar Aron kamaghin a geghara ghaze, God akaba na ganingigha egha Isipin mangiva dar gun mikimasa na amada. Egha God mirakelba nan akagha ghaze, ki mangi Isipin dar amuam.

²⁹ Egha gin Moses ko Aron Isipin otogha Israelian gumazir dapaniba bar me akufa. ³⁰ Ezi Aron Ikiavira Itir God Moses mikemezir biziba bar dar gun me migia, egha uaghan mirakelba gumazamizibar damazimin dagh ami. ³¹ Ezi me nighnizir gavgavim iti. Me kamaghin oraki,

4:23: Ua Me Ini 12:29 * **4:24:** Moses uan otarimin mikarzir mogomemin inim atuzir puvati. Bizir kam bangin God a misueghti an aremeghasa. † **4:26:** Mosesin amuim Sipora, an danganim inigha otarimin nir mogomem atu. Kamaghin God anetaghizi a iti.

Ikiavira Itir God me bagha iza men garima, Isipia pazavira me gamima, a me bagha nighnigha men apangkufi. Kamaghin, me teviba apirigha, dapaniba avigha nguazimin gara an ziam fe.

God ua Isipia da Israelia ini

5

(Sapta 5:1--15:21)

Moses ko Aron Isipin atrivimin ganasa zui

¹ Egha Moses ko Aron Isipin atrivim bagha ghugha kamaghin a miġei, “Ikiavira Itir God, a Israelian God ghaze, ‘Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh isatam gumazamiziba puvatizir danganimin a damuva nan ziam fam.’”

² Ezi atrivim ghaze, “Ikiavira Itir God, a tina? Ki tizim bagh a baregh Israelia ateghti me mangam? Ki Ikiavira Itir God gifozir puvati, kamaghin ki Israelia ateghti me mangighan kogham.”

³ Ezi Moses ko Aron ghaze, “Hibruian God, a izava e bato. Kamaghin, e uari ni en amamangatighti, e aruer 3plan gumazamiziba puvatizir danganimin mangi, Ikiavira Itir God, e uan Godin ofa damuam. E kamaghin damighan koghti, an arimariar kuram o midorozir ekiamin e damigh e misueghti e arighiregham.”

⁴ Ezi atrivim Moses ko Aron miġia ghaze, “Gua manmagh nighnigha gumazamiziba men ingangarimin men anogorosi? Gua uan ingangarim bagh uamategh mangi.

⁵ Gua gan, Isipin aven Israelia bar aviraseme, ezi gua ingangarim damuan men anogorosi.”

⁶⁻⁷ Egha dughiar kamra, Isipian gumazir kurar ingangaribar gariba ko, Israelian gumazir men apengan ingariba, atrivim me miġei, “Ia ami moghin grazir midiarir brighbar ingariba isi Israelian daningan marki. Me uari

mangi graziba iniam.* ⁸ Ia me mikimti, me brighbar ingarti, dar dibobonim faragha iti moghira kamaghira iki. Dibobonir kam isivagh magiran marki. Bar marki. Me amiragha egha ghaze, e ateghti e gumazamiziba puvatizir danganimin mangigh uan Godin ofa damuam. ⁹ Ia ingangarir aviriba me daning, egh me damuti, me bar puviram ingar, egh ifavarir migirigiar kaba baraghamin dughiaba puvatigham.”

¹⁰ Ezi Isipian ingangarimin garir gumazir kuraba ko men apengan itir ingangarimin garir gumaziba azenan ghua kamaghin Israelia migei, “Atrivim ghaze, ‘E ua graziba ia daningan kogham. ¹¹ Ia uan gavgavibar tintinibar mangi graziba iniva, brighin aviribar ingarti dar dibobonim faragha ikezi moghira iki.”

¹² Kamaghin Israelian gumazamiziba graziba buriasa tintinibar ghua, Isipin nguibamin danganibar grazir otevir muziariba buri. ¹³ Ezi ingangarimin garir gumazir kuraba men avigha ghaze, “E faragha graziba ia ganingizi ia brighbar ingarizi moghira, datirighin dughiaba bar kamaghira ingar.”

¹⁴ Isipian ingangarimin garir gumazir kuraba faragha Israelian gumazir maba, men apengan ingangarimin garir gumaziba me amisefe. Egha datirighin me me bagha ghua, puv me misogha me migia ghaze, “Manmaghsuavira ia datirighin ingarizir brighin dibobonim, ia faragha ingarizi dibobonimin min otozir puvati?”

¹⁵ Ezi Israelian ingangaribar garir gumaziba ghua uari bagha atrivim migia ghaze, “Ni manmaghsua kamaghin

* **5:6-7:** Israelia kantri Isipin ikia brighbar ingarir arazim kamaghin ghua. Me grazir midiarir otevir muziariba inigh, dipam itir beghneazim sara da veregh, brighbar min da aghoregh, da isi aruem o avim datighiti da misigh gavgavigham.

e nin ingangarir gumaziba e gami? ¹⁶ Me graziba e ganingizir puvatigha, brighbar ingarasa puram e migei. Egha datirighin e misosi. Kar en osimtizim puvati. Ia Isipia, kar ian osimtizimra.”

¹⁷ Ezi atrivim kamaghin me migei, “Ia puram amiragha ingangarimin aghua! Egha ghaze, ‘Ni en amamangatighti, e mangi Ikiavira Itir God bagh ofa damuam.’ ¹⁸ Ia datirighira uamategh uan ingangarim damusi mangi! Me grazitaba ia danighan kogham. Eghti ia brighin dibobonir me ia mikemezir kam, ia dar ingarighti da otifigh.”

¹⁹ Ezi Israelian ingangarimin garir gumazir me miseveziba orazi, atrivim brighin dibobonim otevegh izighiran an anogoroke. Ezi me fo, datirighin osimtizir dafam me bato. ²⁰ Egha me atrivimin danganim ategha ghua Moses ko Aron bato. Aning me mizua iti. ²¹ Egha ingangarimin garir gumaziba kamaghin aning migei, “Gua e gamizi datirighin e mati atrivim ko an gumazir dapanibar atinimin mughuriam ati. Egha me e misoghti e ovengamin tuavim akirigha gifa. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God guan arazir kamin ganigha gifa, egh guan arazir kamin ivezir kuram gua daningam.”

Mosesin navim bar osemezi a God ko migei

²² Ezi Moses uam Ikiavira Itir God bagha ghua kamaghin a migei, “Ekiam, ni manmaghsua uan gumazamiziba arazir kurar kamin me gami? Egha ni tizim baghavira na amadazima, ki kagh ize? ²³ Ki nin akaba inigha ghua atrivim mikemezir dughiamin ikegha iza datirighin, atrivim arazir kurabar me gami. Ezi ni men akurvaghasa bizitam gamizir puvati.”

6

¹ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni datirighin mangi bizir ki atrivim damuamimin ganam. Ki uan gavgavimin

a damighti, a nan gumazamiziba ateghti me mangam. Guizbangira, ki uan gavgavimin pamten ingar, pamten a mikimti a uan kantrin me batueghti, me mangam.”

God ua Moses migei

² Egha God kamaghin Moses migia ghaze, “Ki uabi ki Ikiavira Itir God. ³ Azenir bar faragha ghua givazibar, ki Abraham ko Aisak ko Jekop, me batifi. Ezi me fo, ki Gavgaviba Bar Itir God. Egha ki uan ziam Ikiavira Itir God, an gun me mikemezir puvati. Me ziar kam gifozir puvati. ⁴ Egha ki uaghan uan Akar Dikirizir Gavgavim me ko anekirigha ghaze, ki Kenanian nguazim me daningam. Nguazir me itir kam, kar men nguazim puvati. ⁵ Isipia datirighin Israelia gamizi, me ingangarir gumazir kinibar ikia, tuava ararer dafam gami. Ezi ki men ararem baregha, uan Akar Dikirizir Gavgavim giniri.

⁶ “Ni nan akam isi Israelia me daning, ‘Ki uabi, ki Ikiavira Itir God. Ki Isipian dafarim da ia iniva osimtizer me ia gariziba da ia inigh, egh ia damighti ia firighiregham. Egh ki uan gavgavimin ivezir kuram me daning, egh ian akuragh ua ia iniam. ⁷ Egh ki ia damighti ia nan gumazamizibar ikiti, ki ian Godin min ikiam. Egh ki gin ia damighti ia Isipian ingangarir arazimin firighiregh, dughiar kamin ia fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ian God. ⁸ Ki ia inigh mangi nguazir kamin otogham, nguazir kam, ki faragha Abraham, Aisak ko Jekop, me ko akam akirizir nguazim. Ki ia danighti, a ian nguazimin min ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.’” ⁹ Ezi Moses akar kamin Israelia mikeme. Ezi men ingangarir mizazim men nighniziba abini. Kamaghin amizima, me Mosesin akam barazir puvati.

¹⁰⁻¹¹ Ezi gin Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni mangi Isipin atrivim mikemeghti, a Israelia ateghti me an kantri ategh mangi.” ¹² Ezi Moses kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Israelia nan akam barazir puvati. Ezi atrivim manmaghin na baragham? Na mizem na basemezi, ki deragha bizibav geir puvati. Egh ki manmaghin deragh atrivim mikimam?” ¹³ Ezi Ikiavira Itir God, Moses ko Aron Israelia inigh Isipin azenan mangasa, akar gavgavim aning ganigha aning amadazi, aning Israelia mikim egh Isipin atrivim mikimasa zui.

*Moses ko Aron*in ikizimin ziaba

¹⁴ Ezi Ruben a Jekopin otarir ivariam, an otarir 4pla bate, Hanok, Palu, Hesron, ko Karmi. 4plan otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini.

¹⁵ Ezi Simeon otarir 6pla iti, Jemuel, Jamin, Ohat, Jakin, Sohar, ko Saul, kar Kenanian amizimin otariba. Otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini. ¹⁶ Ezi Livai otarir 3pla iti, Gerson, Kohat, ko Merari. Otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini. Ezi Livai azenir 137plan ikegha areme. ¹⁷ Ezi Gerson otarir pumuning iti, Lipni, ko Sime. Ezi gin aning vaghvagha uan ikizimningin dapanimningin oto. ¹⁸ Ezi Kohat otarir 4pla iti, Amram, Ishar, Hebron, ko Usiel. Egha Kohat azenir 133plan ikegha areme. ¹⁹ Ezi Merari otarir pumuning iti, Mali ko Musi. Gumazir kaba bar, men ovavir boriba sara, me Livain anabamin aven itir adarasi.

²⁰ Ezi Amram uan afeziamin buaramizim Jokebetin itima, an a bagha Aron ko Moses bate. Ezi Amram azenir

137plan ikegha areme. ²¹ Ezi Ishar otarir 3pla iti, Kora, Nefek, ko Sikri. ²² Ezi Usiel otarir 3pla iti, Misael, Elsafan, ko Sitri. ²³ Ezi Aron Eliseban iti, an Aminadapin guivim, egha Nasonin buaramizim. Egha an a bagha Nadap, Abihu, Eleasar, ko Itamar bate. ²⁴ Ezi Kora otarir 3pla iti, Asir, Elkana, ko Abiasap. Me Koran ikizimin inaziba. ²⁵ Ezi Eleasar, Aronin otarim, a Putielin guivimin itima, an a bagha Finias bate. Gumazir kaba bar, me Livain anabamin ikizibar dapaniba, me vaghvagh a uan ikizibar amodoghin, me men ziaba osiri. ²⁶ Ezi Aron ko Moses aningra, Ikiavira Itir God kamaghin aning migei, “Gua Israelian anababa bar, dar ikiziba vaghvagh me inigh, egh Isipin azenan mangi.” ²⁷ Ezi gumazir kamningra, Moses ko Aron, aning Israelian amamangatighti me firighireghasa Isipin atrivim mikeme.

Ikiavira Itir God, akam isa Moses ko Aron ganidi

²⁸ Ezi Moses Isipin kantrin itima, Ikiavira Itir God kamaghin a migei, ²⁹ “Ki Ikiavira Itir God. Ezi, akar ki ni migeiba, ni bar dar gun Isipin atrivim mikim.”

³⁰ Ezi Moses a ikara, “Ni fo, nan mizem na basemezi, ki deragha bizibav geir puvati. Kamaghin atrivim manmaghin na baragham?”

7

¹ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ki ni damighti, ni atrivimin damazimin Godin min otogham. Eghti nin avebam Aron Godin akam inigha izir gumazimin min otoghiva, nin akaba isi dar gun atrivim mikimam. ² Eghti akar gavgavir ki ni migeiba, ni bar dar gun Aron mikemegh. Eghti a kamaghin atrivim mikim suam, a Israelia ateghti, me an kantri ategham. ³ Eghti ki atrivimin navim damighti, a gavgavigham. Guizbangira, ki Isipin kantrin

mirakelba ko digavir kuram gamir arazarazir aviribar amuti da otivam, ⁴ eghti atrivim dar gan, egh nin akam baraghan kogham. Egh ki uan gavgavimin Isipia ivezir bar kuram me daningam. Egh nan gumazamiziba Israelia, men anababa bar, ki me inigh Isipin kantrin azenan mangam. ⁵ Ki uan gavgavimin Isipia ivezir kuram me danigh, egh Israelia inigh Isipin kantrin azenan mangam, eghti dughiar kamin Isipia fogh suam, ki Ikiavira Itir God.”

⁶ Egha Moses ko Aron, Ikiavira Itir God akar gavgavim aning mikemezi moghiram ami. ⁷ Dughiar aning atrivim ko mikemezir kam, Moses 80plan azeniba iti, ezi Aron 83plan azeniba iti.

Aronin asadivir aghorim

⁸⁻⁹ Ikiavira Itir God kamagh Moses ko Aron migei, “Atrivim kamaghin guan azaragham, gua digavir kuram gamir arazitabar amu, eghti ni Aron kamagh a mikim suam, ‘Ni uan asadivir aghorim isi atrivimin damazimin anekunigh.’ Egh a kamaghin damighti, asadivir aghorim kuruzimin otogham.” ¹⁰ Egha Moses ko Aron atrivimin bighan ghua, Ikiavira Itir Godin akar gavgavim mikemezi moghiram ami. Egha Aron uan asadivir aghorim atrivim ko an ingangarir gumazibar damazimin anekunizi, a kuruzimin oto. ¹¹ Ezi atrivim uan fofozir gumaziba ko imezibagh amir gumazibar diazi me ize. Isipian imezibagh amir gumazir kaba, uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghira dagh ami. ¹² Egha me vaghvagha uan asadivir aghoriba akurima, da kuruzibar otifi. Ezi Aronin asadivir aghorim iza menaba tuvareme. ¹³ Ezi atrivim bizir kamin ganigha an navim gavgafi. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, atrivim Moses ko Aron baraghizir puvati.

Arazir kuraba Isipia batifi

Faragha zuir arazir kuram, dipaba ghuzimin otifi

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Atrivimin navim bar gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan aghua.

¹⁵ A gurum mizaraghara Nailin Fanemin mangiti, ni mangi a batogh. Ni uan asadivir aghorir kuruzimin otozim, uan dafarimin an suiragh mangi dipar miriamin a mizuam. ¹⁶ Egh ni kamaghin atrivim mikim, ‘Ikiavira Itir God, Hibruian God, ni mikimasa na amadagha ghaze,

“Ni nan gumazamizibar amamangatighi, me nan ziam fisi, gumazamiziba puvatizir danganimin mangi.” Ezi ni an akam baraghizir puvatigha iza datirikin. ¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God datirighin kamaghin migei, “Ni bizir ki damuamibar ganigh fogh suam, kirara Ikiavira Itir God.”

Ni gan, ki uan dafarimin suirazir asadivir aghorir kamin dipam misueghti, dipaba bar ragh ghuzimin otogham.

¹⁸ Eghti osiriba bar arimighireghti, Nailin Fanem kurigh mighuaghti, Isipia an dipamra aman iburagham.”

¹⁹ Egha Ikiavira Itir God Moses uam a migei, “Ni Aron mikemeghti, a uan asadivir aghorim isi, uan agharim amadagh Isipin dipabar akaghkagh, faneba, daghuriba, ko dipar akareba, mozir dipaba dagh isin akakaghti, dipaba bar ghuzimram otogham. Egh Isipin nguazim bar ghuzimra ikiva, uaghan iter itariba ko dagiar mineba sara izevegham.”

²⁰ Ezi Moses ko Aron Ikiavira Itir God, akar gavgavim mikemezi moghiram ami. Egha aning ghua atrivim ko an ingangarir gumazibar damazimin, Aron uan asadivir aghorim fegha, Nailin Fanem misoke. Ezi dipaba bar ragha ghuzimin otifi. ²¹ Ezi osirir dipamin itiba bar ariaghirezi, dipam puvira mughuasi. Ezi Isipian gumazamiziba an dipatam raman ibura. Ezi ghuzim bar Isipin danganibar iti. ²² Ezi atrivimin imezibagh amir gumaziba,

uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghira dagh ami. Ezi atrivimin navim bar gavgafi. Ezi Ikiavira Itir God mikemezi moghira, atrivim Moses ko Aron baraghan aghua. ²³ Egha atrivim bizir kam mighigha a ginighnizir puvatigha, ragha uamategha uan dipenir ekiamin aven ghu. ²⁴ Ezi Isipia Nailin Fanemin dipam raman ibura, kamaghin amizi, me Nailin Faner miriamin dipabara amasa mozibagh tui.

²⁵ Ikiavira Itir God dipam misoghezima, dipam ikuvigha ikia ghua 7plan arueba gifa.

8

Mitiviba otifi

¹ Egha Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni mangi atrivim mikim suam, ‘Ikiavira Itir God ghaze, “Nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh nan ziam fam.” ² Egh ni aghuaghti, ki pazi ni damuti mitiviba nin kantrin nguazim bar anevaragham. ³ Eghti Nailin Fanem mitiviba a gizivagh, egh anetegh mangi, nin dipenir ekiamin mangam. Egh ni akuir misiam ko, nin dakozim ko, nin ingangarir gumazibar dipeniba ko, nin gumazamizibar dipeniba ko, nin bretba tuer danganiba ko, bretbar ingarir mineba, mitiviba bar dar mangam. ⁴ Egh da uari akuniva, ni ko nin gumazamiziba, ko nin ingangarir gumaziba, da bar ian ghuavanangam.’”

⁵ Egha Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni Aron mike-meghti, a uan agharir asadivir aghorimin suirazim amadagh. Egh Isipin Faneba ko daghuriba ko dipar akarebagh isin a ghufegh, mitivibar amighti, da dipam ategh anang Isipin nguazim bar anevaragh.”

⁶ Ezi Aron uan agharim isa anemadagha dipabagh isin a ghufezi, mitiviba azenan iza nguazim gizifa. ⁷ Ezi

imezibagh amir gumaziba uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghira dagh amizi, mitiviba nguazimin otifi.

⁸ Egha atrivim Moses ko Aronin diagha aning migei, “Gua Ikiavira Itir God mikemeghti, a mitiviba e dama da batokegh. Eghti ki nin gumazamiziba ateghti, me mangi Ikiavira Itir God bagh ofa damuam.”

⁹ Ezi Moses a ikara, “Ki ni bagha God ko mikimasa bar akonge. Ni dughiatam ginabaghti, ki ni ko nin ingangarir gumaziba, ko nin gumazamiziba, ia bagh God ko mikimam. Eghti mitiviba ia ategh, tam ua ikian kogham. Da Nailin Fanemra ikiam.”

¹⁰ Ezi atrivim ghaze, “Ni gurumin na bagh God ko mikimam.” Ezi Moses a migei, “Ni nan azarazi moghin, ki damuam. Eghti ni fogh suam, godin tam Ikiavira Itir God, en Godin min itir puvati. ¹¹ Eghti ni uabi, ko nin dipeniba, nin ingangarir gumaziba, ko nin gumazamiziba, mitiviba bar ia ategh mangi Nailin Fanemra ikiam.”

¹² Egha Moses ko Aron atrivim ategha ghugha, Moses pamten Ikiavira Itir God ko migia ghaze, a mitivir a faragha atrivim bagha amadaziba, a da batuegham. ¹³ Ezi Ikiavira Itir God Moses an azarazi moghin ami, ezi mitivir dipenibar itiba, ko mitivir dipenir divazibar aven itiba, ko mitivir azenibar itiba, da bar tintinibar ariaghire. ¹⁴ Ezi Isipin gumazamiziba dar kuaba akuvagha pozir aviribav kini. Ezi da kurima, dar mughuriam Isipin nguazim bar anevara. ¹⁵ Ezi atrivim gari, mitiviba ariaghirezi, Ikiavira Itir God mikemezi moghin, an navim ua gavgavizi, a Moses ko Aron baraghan aghua.

Itiba otifi

¹⁶ Egha Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni Aron mike-meghti, a uan asadivir aghorim isi nguazim misueghti, Isipin nguazimin itir mineziba bar ragh itibar otifigh.”

¹⁷ Egha aning kamaghin amigha, Aron uan asadivir aghorimin nguazim misoghezi, Isipin itir nguazir mineziba bar, ragha itibar otivigha, gumazamiziba ko asiziba avara. ¹⁸ Ezi imezibagh amir gumaziba uaghan uan mogomer akavsiaba inigha, itibar amighti da otivasa, ezi men imeziba ingarir puvati. Ezi itiba bar danganibar ikia, gumazamiziba ko asiziba avara.

¹⁹ Ezi imezibagh amir gumaziba, atrivim kamaghin a migei, “God uabi bizir kam gami!” Ezi atrivimin navim gavgavizi, Ikiavira Itir God mikemezi moghin, a Moses ko Aron baraghan aghua.

Bereziba otifi

²⁰ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Gurum mizaraghara atrivim dipamin mangiti, ni mangi a batogh a mikim suam, ‘Ikiavira Itir God kamaghin migei, Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh nan ziam fam. ²¹ Ni oragh, ni aghuaghti, ki berezir aviriba amadaghti da izi, ni uabi ko, nin ingangarir gumaziba, nin gumazamiziba ko, ian dipeniba bar ia bagh izam. Egh Isipin dipeniba bar bereziba izivaghva, nguazir ia apiaghav itiba bar da avaragham. ²² Eghti dughiar kamin, ki Gosenin Distrighin ganam, egh aneteghti, berezitam an ikian kogham. Distrighin kam, nan gumazamiziba an iti. Ki kamaghin damighti ni fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamin ingara iti. ²³ Egh ki uan gumazamiziba ko nin gumazamiziba tuiragh, egh uan gumazamizibar akurvagh, nin gumazamizibar akurvaghan kogham. Ni gan, gurumzaraghan arazir kam otivam.’” ²⁴ Ezi Ikiavira Itir God arazir kam gami. Egha berezir avirim amadazi, da atrivimin dipenir ekiam ko, an ingangarir gumazibar

dipenibagh izifa. Egha Isipin nguazim, bereziba bar anevarazi, a bar ikufi.

²⁵ Egha atrivim Moses ko Aronin diagha aning migei, “Ia mangi, kantrin kamin averiamra, ofa isi uan God daning.”

²⁶ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “E kantrin kamin aven, uan Godin ofa damighti, a deraghan kogham. Guizbangira, e asizir Isipia ofa gamir puvatiziba, e da isi Ikiavira Itir God en Godin ofa damighti, me asizir kabar ganigh naviba en ikuvigh, en atariva, egh dagiaba e ginivighti, e arimighiregham. Kamaghin, e kagh ofa damuan kogham. ²⁷ Egh Ikiavira Itir God, en God, akar gavgavim e mikemezi moghin, e aruer 3plan mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangi ofa damuam.”

²⁸ Ezi atrivim ghaze, “Ki ia ateghti, ia mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangi, Ikiavira Itir God ian Godin ofa damu, egh bar saghon mangan kogham. Aria, gua na bagh God ko mikim.”

²⁹ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki ni ategh mangi, dughiar kamra ki ni bagh Ikiavira Itir God ko mikemeghti, gurumin bereziba mangi, ni ko nin ingangarir gumaziba ko nin gumazamiziba ategham. Ni orakigh, ni ua e gifaran marki, egh kamaghin mikiman kogh suam, en gumazamiziba mangi uan Ikiavira Itir Godin ofa damuan kogham. Bar marki.”

³⁰ Egha Moses atrivim ategha ghugha Ikiavira Itir God ko migei, ³¹ ezi Moses an azarazi moghira, Ikiavira Itir God ami. Ezi bereziba atrivimin ingangarir gumaziba ko an gumazamiziba, bar me ategha ghuezi, tam ua bar itir puvati. ³² Ezi dughiar kam atrivimin navim ua gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan an aghua.

9

Asiziba ariaghire

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses miġei, “Ni mangiva atrivim kamaghin a mikim suam, ‘Ikiavira Itir God, a Hibruian God, a ghaze: Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi nan ziam fam. ²⁻³ Egh ni men anogoregh ua me amangan aghuaghti, ki pazi ni damuva, arimariar kuram nin asizibar amadagham. Eghti nin hoziaba, donkiba, kamelba, bulmakauba, sipsipba, ko memeba a iningham. ⁴ Kirara Ikiavira Itir God, ki Israelian asiziba ko Isipian asiziba tuiraghti Israelian asizitam aremeghan kogham.’”

⁵ Ezi Ikiavira Itir God dughiam dibora ghaze, “Ki gurumin arazir kam damuam.” ⁶ Ezi aminim tirazima, Ikiavira Itir God mikemezi moghin ami, ezi Isipian asiziba ariaghirezi, Israelian asizitam aremezir puvati.

⁷ Ezi atrivim uan gumazir maba amadagha men azara, “Israelian asiziba deragha iti, o puvati?”

Ezi gumazir kaba uamategha kamaghin a miġei, “Are, da bar deraghvira iti. Tam aremezir puvati.” Ezi an navim ua gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan an aghua.

Okaba Isipian mikarzibar otifi

⁸ Egha Ikiavira Itir God Moses ko Aron miġia ghaze, “Gua brighba tuer dipenimin mangi, egh uan da-farimningin averenir taba inighiva, atrivimin bighan mangiva, Moses atrivimin damazimin averenir kaba akunighi, da pin mavanang. ⁹ Egh averenir kaba iregh minezir muziaribar otivigh miġhi Isipin nguazim bar anevaragham. Egh da gumazamiziba ko asizibagh ireghti, okaba men mikarzibar otivigh bighiregh duar ekiabar otivigham.”

¹⁰ Egha aning avereniba inigha ghua atrivimin damazimin tughā, Moses pin avereniba kuni. Ezi avereniba okabagh amizi, da otivigha, biaghirezi duar ekiaba gumazamiziba ko asizibar otifi. ¹¹ Ezi Isipian gumazamiziba bar moghira, okaba me batifi, ezi imezibagh amir gumaziba uakan. Kamaghin amizima, me Mosesin damazimin izan ibura. ¹² Ezi Ikiavira Itir God mikemezi moghin, an atrivim gamizi, an navim gavgafi, ezi a Moses ko Aron baraghan aghua.

Amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba iram

¹³ Egha Ikiavira Itir God gin ua Moses kamaghin a migei, “Ni gurum mizaraghara dikavigh mangi, atrivim batogh kamaghin a mikim, ‘Hibruian God, a Ikiavira Itir God, a ghaze, “Ni nan gumazamiziba ateghti me mangiva, nan ziam fam. ¹⁴ Puvatighti nirara, ki datirighin ivezir kuram ni daning, egh nin ingangarir gumaziba ko nin gumazamiziba uaghan me damuam. Eghti ni fogh suam, nguaziba bar nan min godin tam o gumazitam ua itir puvati. ¹⁵ Ki faragha uan gavgavimin paza ni gamua, ni gasighasighai, egh arimariar kuram ni ko nin gumazamiziba gasighasighizi, ia ti bar geveghai. ¹⁶ Ki kamaghsua ifonge, ki uan gavgavim isi ian akagham, eghti nguazir kamin danganiba bar, dar gumazamiziba nan ziar ekiam geghanam. Kamaghin amizi, ki ia ataghizi ia ikiavira iti. ¹⁷ Egha ni uabi uan ziam favira ikia nan gumazamiziba dikabiragha, mangasa men amamangarizir puvati. ¹⁸ Ni oragh. Gurumin dughiar kamra, ki maburan amozir ofizir dagiabar min garibar amighti da izighiram. Fomira fomira Isipin kantri nguibar igiamin ikegha iza datirikin, me amozir ofizir ekiar dagiar kabar min gari tamin ganizir puvati. Amozir ofizir kaba bar ikuvigh, faragha izezir

amozir ofiziba, bar dagh afiragham. ¹⁹ Ezi datirighin ni gumazamiziba migirigiar gavgavim me mikim suam, me uan bulmakauba ko bizir azenan itiba inigh dipenibar aven dar arigh. Eghti ki amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba amighti, da iriva, gumazamiziba ko asizir azenan ikiavira itibagh iriti, da arimighiram.” ’’

²⁰ Ezi atrivimin ingangarir gumazir maba, Ikiavira Itir Godin migirigiam baregha atiatigha, me uan ingangarir gumazir kiniba ko asiziba inigha dipenibar aven ada ariki. ²¹ Ezi marazi Ikiavira Itir Godin migirigiar gavgavim baragham aghuagha, uan ingangarir gumazir kiniba ko asiziba ataghizi da azenan iti.

²² Ezi Ikiavira Itir God datirikin kamaghin Moses migei, “Ni uan dafarim ghufegh overiamin amadaghti, amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba izi, bar Isipin nguazim ko, gumazamiziba, asiziba, ko azenibar aghuir dagheba sara, dagh izam.” ²³ Egha Moses uan asadivir aghorim ghufegha overiamin amadazi, Ikiavira Itir God overiam gamizi, ararim dagarvaghavira iti, ezi onimarim taghtagha ghua nguazimin izaghira nguazim gasavira itima, amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba ira Isipin nguazimin bar a girava a misosi. Ikiavira Itir God bizir kurar kaba amadi. ²⁴ Ezi amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba bar osemegha izavira itima, onimarim avimin min isia, amozir dagiabar min garibar tongin taghtagha tintinibar danganibar zui. Ezi fomira fomira Isip kantrin otozir dughiamra ikegha iza datirikin, an amozir kurar katamin ganizir puvati. Bar puvati. Amozir ofizir kaba bar ikuvigha, faragha izezir amozir ofiziba bar dagh afira. ²⁵ Ezi amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, Isipin nguaziba ko gumazamiziba, asiziba, ko dipenibar azenan itir biziba

bar dagh ira dagh asighasiki. Egha men obariba, ko temer gumamaziziba oviziba iniasa opariziba, a vaghvagha da apiraghariki. ²⁶ Gosenin Distrighin itir danganir Israelia itir kamra, amozir ofizir ekier dagiabar min gariba, a gizezir puvati.

²⁷ Egha atrivim Moses ko Aron bagha akam amadazi aning izezi, a ghaze, “Dughiar kam ki arazir kuram gami. Ikiavira Itir God arazir aghuibaram ami, ezi ki uan gumamaziziba ko e arazir kuram gami. ²⁸ Ararir kurar dagarvazir kaba, ko amozir ofizir ekier dagiabar min garir kaba e bar dar amira. Kamaghin amizi, ni Ikiavira Itir God mikim! Eghti ki ian amamangatighi, ia mangam. Ia ua kagh ikian kogham.” ²⁹ Ezi Moses kamaghin a migei, “Ki nguibar ekier kam ategh, egh dughiar kamra ki uan dafarimning fegh, Ikiavira Itir God ko mikimam. Eghti arariba ko amozir ofizir ekier dagiabar min gariba givagham. Eghti ni fogh suam, nguazir kam, a Ikiavira Itir Godin bizim. ³⁰ Ezi ki fo, ni ko nin ingangarir gumaziba Ikiavira Itir Godin Gavgavim, an atiatir puvati.”

³¹⁻³² Ezi temer otevir me dar inibar tretbar ingariba, ko baliba bar ikufi. Dughiar kam baliba aghoramin dughiam, ezi temer kabar akimariba misevegha moneghavira iti. Ezi witba biabara ikia kamaghin, da deraghavira iti.

³³ Moses atrivim ategha, nguibar ekiamin azenan ghugha, dafarimning fegha, Ikiavira Itir God ko migei. Ezi arariba ko amozir ofizir ekier dagiabar min gariba givazi, amozim ua izir puvati. ³⁴ Ezi atrivim garima arariba ko amozir ofizir ekier dagiabar min gariba gifa. Ezi a uan ingangarir gumaziba ko, men naviba gavgavizi, me uam arazir kuram gami. ³⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God faragha Moses mikemezi moghin, atrivimin navim gavgavizi, a Israelia ateghti me mangan kogham.

10

Odeziba otifi

¹ Egha Ikiavira Itir God ua Moses migei, “Ni mangi atrivimin gan. Ki kamaghsua ifonge, ki ua digavir kuram gamir arazaraziba Isipian tongin dar amuam. Kamaghin ki atrivim ko an ingangarir gumaziba, me gamizima, men naviba gavgafi. ² Ki kamaghin ifonge, ia gin uan boriba ko igiar boriba, me mikim suam, ki digavir kuram gamir arazarazir kabagh amigha, tuavir kamin ki Isipia gamizima, me bar onanigha aghumsiki. Ki kamaghin damighti, ia bar fogh suam, ki uabi ki Ikiavira Itir God.”

³ Egha Moses ko Aron atrivimin bighan ghugha, a migia ghaze, “Ikiavira Itir God, a Hibriuan God, a ghaze, ‘Dughiar ruarimin iza datirikin, ni nan akam batoke. Ni uabi abiragh nan apengan izan aghua, a? Ni nan gumazamizibar amamangatighti me mangi, nan ziam fam. ⁴ Ni men amamangarighan aghuaghti, gurumzaraghan ki odeziba amadaghti, da nin kantri gizivagham. ⁵ Egh da bar avirasemegh, bar nguazim avaraghti, ni nguazimin ganan kogham. Da bizir, amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, asighasighizir puvatiziba bar da amegham. Me dagheba ko temer ian azenibar itiba sara, bar dar ami da givagham. ⁶ Egh da nin dipenir ekiaba ko nin ingangarir gumazibar dipeniba ko nin gumazamizibar dipeniba bar dagh izivagham. Nin afeziaba ko inaziba, bizir kurar katam, fomira iza datirighin, an ganizir puvati, bizir kam bar ikuvigham.’” Egha Moses atrivim mikemegha ua ragha azenan ghu.

⁷ Ezi atrivimin ingangarir gumaziba kamaghin a migei, “Dughiar ruarimin ikegha iza datirighin otogha, ni ua manmaghin dughiaba gumazir kam ateghti an e gifariva osimtiziba e daningam a? Ni Israelian gumazamiziba

ateghti me mangi, egh uan Ikiavira Itir Godin ziam fam. Ni ti gara fos ti? Isip bar ikufi.”

⁸ Ezi gumazir maba ghua ua Moses ko Aron inigha atrivim bagha ize. Ezi an aning migei, “Ia mangi, Ikiavira Itir God ian God, an ziam fi. Ki foghasa, terara mangam?”

⁹ Ezi Moses a ikaragha ghaze, “E bar mangam, en boriba ko en gumazamizir ghuriba, en otariba ko guiviba, en sip-sipba bar, memeba bar, ko bulmakauba bar. Guizbangira, e isar ekiam damuva, Ikiavira Itir Godin ziam fam.”

¹⁰ Ezi atrivim, Ikiavira Itir Godin ziam dibora akar gav-gavim pamtemin migia ghaze, “Ki ia ateghti ia uan amiz-iba ko boriba inigh mangam kogham! Bar puvatigham! Ki kamaghin fo, ia arazir kuramin e damuasa. ¹¹ Bar puvatigham! Gumazibara mangi Ikiavira Itir Godin ziam fam. Ia guizbangira kamaghsua ifonge.” Atrivim kamaghin mikemezi, an ingangarir gumaziba aning batoke.

¹² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni uan dafarim ghufegh Isipin nguazim gisin anemadaghti, odeziba izi. Egh da iziva, bizir amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba misoghezir puvatiziba, odeziba izi bar dar amegham.” ¹³ Egha Moses uan asadivir aghorim ghufegha Isipin kantri gisin anemada. Ezi Ikiavira Itir God aminim gamizima, an aruem anadi naghin ikegha iza, nguazim gisin vavira ikia ghua aruem ko dimagarim, ghua gifa. Ezi aminim tirazima, me garima, odeziba otivigha gifa. ¹⁴ Egha odeziba bar avirasemegha iza Isipin danganiba bar da avara. Ezi fomira Isipia kamaghin odezir avirir okoruar kamaghin garir tabar ganizir puvati, egh me gin ua dar ganighan kogham. ¹⁵ Odeziba nguazim bar anevarazi, nguazim bar pighizi, da amozir dagiaba faragha irava asighasighizir puvatizir biziba ko, azenibar otivir biziba ko iter oviziba, odeziba bar da ame. Ezi temer dafarir gariba ko graziba ua Isipin kantri itir puvati. Da bar gifa.

¹⁶ Ezi atrivim zuamira Moses ko Aron bagha akam amadazi, aning izezi, an aning migei, “Ki arazir kuram Ikiavira Itir God, ian God a gami, egha uaghan gua gami. ¹⁷ Ki kamaghin ifonge, gua dughiar kamra ua nan arazir kuram gin amadagh. Ezi Ikiavira Itir God, guan God, gua a ko mikemeghti, a bizir kurar na gasighasighasava amir kam na dama a inigh.” ¹⁸ Ezi aning atrivim ategha ghua, Moses Ikiavira Itir God ko migei. ¹⁹ Ezi Ikiavira Itir God aminim giragha a gamizi, aruem ghuaghiri naghin aminir gavgavim otogha, odezibagh ivaragha Ongarir Aghevimin amadaghan ghu. Ezi odezitam ua Isipin itir puvati. ²⁰ Ezi Ikiavira Itir God uam atrivim gamizi, an navim gavgavizi, a Israelia ateghti me mangan kogham.

Mitarmer ekiam oto

²¹ Ezi gin Ikiavira Itir God ua Moses migia ghaze, “Ni uan dafarim ghufegh overiamin amadaghti, mitarmer ekiam izi Isipin nguazim avaragh. Guizbangira, mitarmer kam an ganganim bar ighara. Ni an suighsi an suiragham, a bizir mamin min mitemegha osemegha gavgafi.” ²² Ezi Moses uan dafarim ghufegha overiamin amadazi, mitarmer bar ekiam Isip avaragha ghua dughiar 3plan tu. ²³ Ezi Isipian gumazamiziba uarir ganan ibura, egha dughiar kamin tav uan dipenim ataghizir puvati. Ezi Israelia iti naghin mitarmeba puvati.

²⁴ Ezi atrivim ua Mosesin diazi, a izezi, an a migei, “Ia mangi, Ikiavira Itir Godin ziam fi. Ian amiziba ko boriba ia ko mangam. Eghti ian bulmakauba, ko sipsipba Isipin ikiam.”

²⁵ Ezi Moses kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Puvati. E kamagsua, ni e ateghti e asizitaba inigh, dav suegh, da tueghti da bar isi mighirigham. Egh arazir

kamin Ikiavira Itir God, en God, e an ofa damuam. Kamaghin, ni en amamangatighti, e asiziba inigh mangam. ²⁶ E bar uan asiziba inigh da sara mangam. E mangi ofa damuamin dakozimin otivigh, Ikiavira Itir God, a en God, e a bagh ofa damusi tabav sogham. Kamaghin, e uan asizitam ateghti a ikian kogham.” ²⁷ Ezi Ikiavira Itir God atrivimin navim gamizi, a bar gavgavigha, men amamangatighti me mangan kogham.

²⁸ Ezi atrivim Moses migia ghaze, “Ni na gitagh! Ki ua nin ganan aghua. Ni kamaghin fogh, ni ua izi na batoghti, dughiar kamra ki ni misueghti ni aremegham.”

²⁹ Ezi Moses oregha ghaze, “A dera, ki ni migei moghira damuam. Ki ua izi nin ganan kogham.”

11

Isipian otarir ivariaba arimighiram

¹ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ki ua ivezir kurar abuananam Isipian atrivim ko an gumazamizibar aningam. Eghti ivezir kurar kam otoghti, a ia amadaghti ia mangam. Egh a navir amirizim sara ian amamatighan kogham. Puvatigham. A zuamira navir kuram sara nguibar kamin ia batueghti ia bar mangam. ² Ni datirighin Israelian gumazamizibav kemeghti, men gumaziba ko amiziba vaghvagh mangi, Isipin men boroghin tibar bighan mangi, men azangsighti, me kuritir bizir aghuir me gol ko, silvan ingariziba ko, bizir golin ingarizir igharaziba sara me daning.”

³ Me kamaghin amima, Ikiavira Itir God Isipian damazimin ziar ekiam me ganidima, me golba ko silvaba Israelia ganingi. Guizbangira, Isipin atrivimin ingangarir gumaziba ko an gumazamiziba, Mosesin gara ghaze, a gumazir ziar ekiam itim. Kamaghin amizima, me arazir kam gami.

⁴ Ezi Moses kamaghin atrivim migei, “Ni Ikiavira Itir Godin akam barakigh, ‘Ki dimagarir arizimin Isipin danganiba bar dar aruam. ⁵ Eghti Isipian otarir ivariaba vaghvagh arimighiram. Atrivim, nin otarir ivariar nin danganim inigh atrivim ikiamim, faragha aremegham. Eghti otarir ivariaba bar arighiri mangi, ingangarir amizir kinir wit mirmiriba, men otarir ivariaba uaghan arighiram. Eghti bulmakaun apurir faragha otoziba, uaghan bar arighiram. Isipian otarir ivariaba bar aremegham. ⁶ Eghti Isipian gumazamiziba bar naviba osemegh, pamten azi ararer ekiam damuam. Fomira ararer ekiar kamagh garitam Isipin otozir puvati, egh tam gin uam kamagh otivan kogham. ⁷ Eghti ki arazir kuratamin Israelian gumazamiziba ko men asizibar amighan koghti, me bar nimira ikiti, men tongin afiatam gumazitam ko asizitam dapuran koghti ni fogh suam, Ikiavira Itir God, a Isipia ko Israelia tuisigha, arazir kurar a Isipia gamizimin min, a Israelia damighan kogham.’”

⁸ Egha Moses kamaghin a migei, “Atrivim, nin ingangarir gumaziba bar na bagh izi nan guamin tevibar piriva, pamten kamaghin mikimam, ni mangi uan gumazamiziba sara inigh mangi. Eghti ki mangam. Arazir kaba otivighti, ki gin Isip ategham.” Egha Moses navim isia aningagha atrivim ategha azenan ghu.

⁹ Ikiavira Itir God faragha kamaghin Moses migei, “Atrivim nin akam bareghan kogham. Kamaghin, ki ua Isipin digavir kuram gamir arazir aviritabar amuam.”

¹⁰ Ezi Moses ko Aron atrivimin damazimin digavir kuram gamir arazir aviribagh ami. Ezi God atrivimin navim gamizi a gavgavigh Israelia ateghti, me an kantri ategh mangan kogham.

12

God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam

¹ Ezi Moses ko Aron Isipin kantrin ikiavira itima, Iki-avira Itir God kamaghin aning migei, ² “Iakinir kam, a ian azenibar faragha zuir iakinimin ikiam. ³ Ni Israelian gumazamiziba kamaghin me mikim, iakinir kamin aruer namba 10, gumazamiziba bar vaghvagh uan adarazi bagh sipsipin igiatam ko memen igiatam, amisefegh. ⁴ Egh dipenir vamiran itir adarasi avirasemeghan koghiva, me uarir boroghin itir daraziv mikemeghti, me izi asizir kam tuiragh uari daning aneremi. Me deraghvira nighnigh, asizir kam deragh gumaziba ko, amiziba ko, boribar tuiraghti, me asizir tuzir kam agivagham. ⁵ Egh ni ua bagh vaghvagh sipsipin apuritam o memen apuritam amiseveghti, an azenir vamira ikiti, duatam an mikarzimmin ikian marki. ⁶ Egh me asizir kaba uari bagh deraghvira dar gan mangi iakinir kamin aruer 14in otogh. Eghti dughiar kamra, an guaratizimmin, Israelian gumazamiziba bar uan asizir kabav sueghti, da arighiregh. ⁷ Egh me asizimmin ghuzitaba inigh, uan dipenimmin tiar akabar miriabagh asezir tememning daghuigh, dipenir kamin aven me iki asizibar amam. Egh uaghan tiar akam gisin itir ter ighuvim aghefegh. ⁸ Egh dimagarir kamin me sipsip o memen tuzim avimin a tuagh, egh ia asizir tuzir kam yis puvatizir bret ko zuravarir misozim sara aneremi. ⁹ Egh ia asizir tuzir angamtizim, ko tuzir minemin avighizitam aman marki. Ia avimin dar dapaniba, ko sueba ko dafariba, ko navir averimmin itir biziba sara, ia bar da tuegh, dar ami. ¹⁰ Egh ia asizir otevitaba ateghti da iki amimzaraghan ikian marki. Da ikiti aminim tiraghti, ia dar naba tueghti da bar isi mighirigh. ¹¹ Egh ia asizir kabar amisi kamaghin

12:1: Ofa Gami 23:5; Diboboniba 9:1-5; 28:16; Godin Araziba 16:1-2

damu. Ia iniba ikegh dagarir asuabar aghuigh, asadivir aghoribar suigh zuamira dar ami. Isar ekiar kam, a Ikiavira Itir God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam.

¹² “Eghti dimagarir kamra, ki Isipin danganiba bar dar mangi, gumazamizibar otarir ivariaba ko asizibar apurir ivariaba, ki dav soghti me bar arimighiregham. Eghti Isipin aseba bar, ki ivezir kuraba me daningam. Guizbangira, ki uabi Ikiavira Itir God. ¹³ Ghuzir ia uan dipeniba aghevezir kaba, da ababanimin min ikiam. Eghti ki Isipian gumazamiziba pazi me damuva ivezir kuram me daningam. Ki ghuzimin ganigh, ian dipenibagh itagham. Egh ki ia ateghti, ivezir kurar kam ia batoghan kogham. Eghti ia deraghvira ikiam.

¹⁴ “Eghti ia dughiar kam ginighnighavira ikiti, a ian dughiar ekiamin min ikiam. Ki dughiar kam ginabaghti, a nan ziam feir isar ekiamin min ikiam. Eghti ia Ikiavira Itir God amir arazir kam ginighnigham. Eghti ian gin otivamin adarasi, bizir a damuasa ia mikemezimin gin mangi Ikiavira Itir God bagh isar kam damuvira ikiti, a iki mamaghira ikiam.”

Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam

¹⁵ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia faraghivira uan dipenibar yisba batokegh. Egh ia 7plan dughiar, yis puvatizir bret ami. Gumazitam 7plan dughiar kabar aven, dar dughiatam yis itir bret ameghti, ia Israelian gumazamizibar tongin a batokegh. ¹⁶ Egh faragha zuir dughiam ko namba 7in dughiam, ia uari akuvagh Godin ziam fer arazim damu. Egh ia ingan-garir igharazibar amuan marki. Ia uari bagh daghebara tu. ¹⁷ Ezi 7plan dughiar faragha zuir dughiamra, ki

12:14: Ua Me Ini 23:15; 34:18; Ofa Gami 23:6-8; Diboboniba 28:17-25; Godin Araziba 16:3-8

ian anababa Isipin kantrin me inigha azenan ghu. Ezi azeniba bar dughiar ekiam kamin, kar Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam, dughiar kam, a bizir kam ginighnighamin dughiamin min ikiam. Eghti ian gin otivamin adarasi, bizir a damuasa ia mikemezimin gin mangi, Ikiavira Itir God bagh isar kam damuvira ikiti, a iki mamaghira ikiam.

¹⁸ “Egh ia iakinir faragha zuiba bar, dar dughiar 14in guaratizibar, yis puvatizir bret ami mangi, egh dughiar 21in otogh. ¹⁹ Egh 7plan dughiar kabar aven, yis ian dipenibar ikian marki. Eghti ian gumazitam, o kantrin igharazimin gumazir ia ko ititam, a yis itir bret ameghti, ia Israelian gumamazibar tongin a batokegh. ²⁰ Ia oragh. Ia tintinimin managh iti, ia yis itir bret raman marki. Ia yis puvatizir bret ami.”

Me asizibav sogha isam gamua God Israelia Gitazir Dughiam ginighnisi

²¹ Egha Moses Israelian gumazir dapanibar diazi me izezi, a kamaghin me migei, “Ia vaghvagh mangi sipsipin igiatam o memen igiatam amisefegh, uan adarazi bagh dav suegh, God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam damuam. ²² Egh ia ghuzim itarir ekiam gingegeh, hisopin ter aguar muziaritam inigh, a isi ghuzim itir itarir ekiam darugh. Egh ghuzir muziarim inigh uan dipenibar tiar akabar miriamin tughav itir tememning daghuigh, egh tiar akam gisin itir ter ighuvim aghefegh. Egh ia bar dipenimin aven iki, tav azenan mangan marki mangi, mizarazimin otogh. ²³ Gin Ikiavira Itir God, Isipian otarir ivariabav sueghti me arimighirisi Isipin danganiba bar dar mangam. A ian tiar akabar ghuzimin ganigh, ia

ateghti gumazibagh asighasighamin ensel aven mangi ian otarir ivariabav sueghti, me arimighireghan kogham.

²⁴“Eghti ia uan boriba ko, bizir a damuasa e mikemeziba zurara azenibar dar amuvira ikiam. ²⁵ Ia mangi nguazir Ikiavira Itir God ia daningasa mikemegha, akar dikirizim gamizimin dapiaghiva, God Israelia Gitazir Dughiam ginighnighiva isar kam damu. ²⁶ Eghti gin ian boriba kamaghin ian azangsigham, ‘Kar manmaghin amizir isar kam?’ ²⁷ Eghti ia kamaghin me mikimam, ‘Isar kam, e Ikiavira Itir Godin ofa gamua, God Israelia Gitazir Dughiam ginighnisi. A fomira Isipian otarir ivariabav soghezi me ariaghire. Egha a Israelia en dipeniba gitaviragha, en otarir ivariaba ataghizi me deravira iti. Ezi e datirighin dughiar kam ginighnisi.’” Ezi gumazamiziba akar kam baregha dapaniba avigha Godin ziam fe. ²⁸ Egha me gin dikavigha ghua Ikiavira Itir God damuasa Moses ko Aron mikemezir biziba, me dagh ami.

Otarir ivariaba ariaghire

²⁹ Ezi dimagarir arizimin Ikiavira Itir God, Isipian otarir ivariabav suagharisi. A faragha atrivimin otarir ivariam misuegha, ghua otarir ivariar igharazibav sogha ghuavira ikia ghua kalabuziar gumazibar, otarir ivariaba sara misoke. Egha uaghan bulmakaubar apurir ivariabav soke. ³⁰ Ezi dimagarir kamra, atrivim ko, an ingangarir gumaziba, ko Isipia bar dikavigha garima, men otarir ivariaba ariaghiregha gifa. Men dipeniba bar moghira vaghvagha, men otarir ivariaba ariaghire. Kamaghin amizi, Isipin danganiba bar, gumazamiziba azirakar ekiam gami. ³¹ Ezi dimagarir kamra atrivim Moses ko Aronin diagha kamaghin migei, “Ia bar dikavigh mangi. Gua ko Israelian

gumazamiziba bar, ia zuamira mangi, nan gumazamizibagh itagh. Ia mangi, ia nan azarazi moghin, mangi Ikiavira Itir Godin ziam fi. ³²Egh ia uan sipsipba, memeba, bulmakauba inigh, ia nan azarazi moghin, da inigh bar Isip ategh mangi. Egh na bagh God ko mikimti, a deragh na damu.”

³³Ezi Isipia Israelian gumazamizibar avigha ghaze, “Ia zuamiram Isip ategh mangi. Ia zuamira e gitaghan koghti, e bar arimighiregham.” ³⁴Ezi Israelia plauan me tighar yis sara vereghamiba, da inigha, itarir ekiabagh ariki. Egha me itarir ekiaba inibar da noegha, dipizibar da atera zui. ³⁵Israelia Moses mikemezi moghin, me Isipia bagha ghua kuritir bizir aghuir me gol ko, silvan ingariziba ko, korotiaba bagha uaghan men azai. ³⁶Ezi Ikiavira Itir God Isipian damazimin ziar ekiam Israelia ganidi. Ezi Isipia bizir Israelia ifongeziba me ganidi. Ezi tuavir kamin Israelia, Isipian bizir aghuiba, puram ada inigha ghue.

Israelia dikavigha ghua

Isipin kantrin azenan ghue

³⁷Israelian gumazamiziba dikavigha Ramesesin nguibam ategha ghua nguibar ekiam Sukotin danganimin zui. Gumazir 600,000plan, uan suebar arua zuir kaba, me gumazibara. Me amiziba ko boriba mengezir puvati. ³⁸Ezi gumazamizir igharazir avirir maba, ko bulmakauba, sipsipba ko memen avirir maba uaghan me ko zui. ³⁹Me tuavimin ghua Isipin inizir plaua yis puvatizimin bret tue. Isipian gumaziba men avighavira iti, me dagheba akiramin dughiaba puvati. Kamaghin, me yis isa plaua gatizir puvati.

⁴⁰Israelia 430plan azenibar Isipin kantrin ike. ⁴¹Ezi aruer kamra, men 430plan azenimin aruer abuananam,

Ikiavira Itir Godin gumazamiziba Isip ategha azenan zui. ⁴²Ezi dimagarir kamra Ikiavira Itir God Israelia deraghvira men gara, egha Isipin kantrin me inigha azenan ize. Egh zurara azenir gin izamibar, men gin otivighamin adarasi, me dimagarir kamra angamira iki ganiva, Ikiavira Itir God ginighnighiva, an ziam fam.

God Israelia Gitazir Dughiamin isamin gin mangamin arazibar,
akar gavgaviba Israelia ganingi

⁴³Ikiavira Itir God kamaghin Moses ko Aron migei, “Ia God Israelia Gitazir Dughiamin isamin arazibagh nighnigh kamaghin damu. Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, isar kamin daghetamra aman marki. ⁴⁴⁻⁴⁵Eghti gumazir dughiar otevimin ia ko itiba, ko gumazir dagiaba bagha ingara itiba, me isar kamin daghetam aman kogham. Ezi gumazir ia ivezezi me ingangarir gumazir kinibar min itima, ia men mikarzir mogomebar inibar aghore, merara uaghan ia ko isar kamin daghetam amam.

⁴⁶“Egh gumazamiziba, dipenir me aven ikia asiziba tuezim, me dipenir kamin averara iki, egh asizir tuzibar ami. Me daghetaba inigh azenan mangan marki. Egh uaghan me asizir agharibar ami dar piran marki. ⁴⁷Israelian gumazamiziba bar isar kamin aven iki dami.

⁴⁸“Eghti gumazir uan mikarzir mogomemin inim atuzir puvatizim, daman kogham. Kantri igharazimin gumazim iza ian kantrin aven iti, a God Israelia Gitazir Dughiamin isam ia ko a damusi, ia an mikarzir mogomemin inim atugh. Egh uaghan gumazir an ikizimin itiba sara, men mikarzir mogomebar iniba aghoregh. Eghti a ian gumazimin min iki, ian adarazi ko dami. ⁴⁹Ezi arazir kabara Israelian gumazamiziba, ko gumazir kantrin igharazibar

ikegha iza ia ko itiba, uaghara arazir kabar gin mangi.”
⁵⁰ Ezi Israelia, me Ikiavira Itir God Moses ko Aron mike-
 mezi moghirama ami. ⁵¹ Ezi dughiar kamra Ikiavira Itir
 God, Israelian anababar aven vaghvaghera bar me inigha
 Isipin kantrin azenan ghu.

13

Israelia otarir ivariaba isa Ikiavira Itir God ganidi

¹⁻² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ia bar
 uan otarir ivariaba na danighti, me na baghvira ikiam.
 Israelia, ian otarir ivariaba, ko asizir apurir ivariaba, bar
 nana.”

Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam

³ Ezi Moses kamaghin gumazamizibav gei, “Ia faragha
 Isipin kantrin ikia, ingangarir gumazir kinibar min itima,
 Ikiavira Itir God uan gavgavimin ia inigha azenan ize.
 Kamaghin amizi, ia zurara dughiabar, dughiar kam ko
 an amizir arazir kam ginighnigh, yis itir bret tam aman
 marki. ⁴ Ia Isip ataghizir dughiar kamin faragha zuir
 iakinim, an ziam, Abip.* ⁵ Ezi Ikiavira Itir God ian
 inazir afeziaba ko akam akirigha ghaze, a nguazim isi
 ia daningam. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria,
 Hivia ko Jebusia datirighin a gapiaghav iti. Nguazir kam
 a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui.
 Ikiavira Itir God ia inigh nguazir kamin mangighti, gin
 izamin azenibar iakinir kamra, ia Yis Puvatizir Bretin Isam
 damuam.

⁶ “Egh ia yis puvatizir bret 7plan arueba anemi,
 mangiva namba 7in aruemin tugh. Eghti namba 7in
 aruem otoghti, ia Ikiavira Itir Godin ziam fi. ⁷ Egh 7plan

^{13:1-2:} Diboboniba 3:13; Luk 2:23 * ^{13:4:} Israelian iakinir
 kam, “Abip,” an en iakinir kamningin otifi, Mas ko Epril.

aruer kaba, gumazamiziba yis puvatizir bretra dami. Egh ia Bretin yis itim ko yis tam ateghti, a ian nguibatamin aven ikian marki. Guizbangira, yis ian kantrin aven ikian kogham. ⁸ Eghti dughiar ekiam otoghti, ia uan otariba kamaghin me mikim, 'Ikiavira Itir God Isipin kantrin aven e bagha bizir ekiabagh amigha, en adarazi inigha azenan ize. Ezi e datirighin isar ekiam gamua, bizir kaba bar dagh nighnisi.' ⁹ Guizbangira, Ikiavira Itir God uan gavgavimin pamtem ingara, e inigha Isipin kantrin azenan ize. Eghti isamin arazir kam ian dafariba ko guabar, osizirimin min iki. Eghti a ia bagh arazir an amizimin ababanimin min iki. Egh a ia damighti ia kamaghin nighnigh suam, e Ikiavira Itir Godin akar gavgavibar gun mikimam. ¹⁰ Egh azeniba bar, ia isar a damuasa mikemezir kam, an dughiamra a damuam."

Otarir ivariaba

¹¹ Egha Moses kamaghin migei, "Ikiavira Itir God ia inigh Kenanian nguazimin mangam. A nguazir kam bagha, faragha ia ko ian ovaviba ko akam akiri. Egh nguazir kam ia daningam. ¹² A ia danigh givaghti, ia uan otarir ivariaba Ikiavira Itir God daningam. Eghti ian asizir apurir ivariaba uaghan, da Godin anaba. ¹³ Ia sipsipin nguzir tam isi ofa damu, egh tuavir kamin ia donkin apurir ivariam givezegh ua a iniam. Ia donkin apurir ivariam givezan aghuagh, ia an gurim apirigh. Egh ia uan otarir ivariaba vaghvagha ua me givezegh me iniam. ¹⁴ Egh gin izamin dughiaba ian otariba kamaghin ian azangsigh suam, 'Kar manmaghin amizir arazim?' Eghti ia kamaghin me mikim suam, 'E ingangarir gumazir kinibar min Isipin kantrin ingara itima, Ikiavira Itir God uan gavgavimin pamten ingara, e inigha azenan ize. ¹⁵ Ezi faragha

Isipin atrivimin navim gavgavizi, an e ateghti e mangan an aghua. Ezi Ikiavira Itir God Isipian otarir ivariaba, ko men asizir apurir ivariabav soghezi da ariaghire. Ezi e datirikin asizir apurir ivariaba bar da inigha, Ikiavira Itir God bagha dar ofa gami. Egha e uan otarir ivariabagh ivezegha ua me ini.’¹⁶ Ia arazir kam damuva, Ikiavira Itir God ginighnigh suam, a uan gavgavimin Isipin kantrin e inigha azenan ize. Eghti arazir kam, ian dafariba ko guabar osizirimin min iki. Egh arazir kam ia bagh, ababanimin min ikiva ian nighnizibar amuti da dikavam.”

God ghuariar ruarir ekia mam ko, avir mizariar ruarir ekia mam aven ikia men faragha zui

¹⁷ Atrivim Israelian gumazamiziba ataghizi me zuir dughiamin, God kamaghin nighnigha ghaze, “Israelia tuavir otevimin mangi igharaz darazir ganti, me me misoghsi damuti, me uan nighnizibagh iragh, uamategh Isipin mangisi nighnigham. Ezi Israelia kamaghin damuan ki ifongezir puvati.” Kamaghin, God tuavir otevimin me inigha Filistian kantrin ongarir dadarimin zuir puvati. ¹⁸ Ezi kamaghin, God Israelia inigha ghua-naga gumazamiziba puvatizir danganimin ghua Ongarir Aghevimin oto. Egha me midorozim gamir biziba inigha da sara zui.

¹⁹ Bar fomira, Josep kamaghin Israelia mikeme, “Bar gin God Isipin ua ia inigh ian akurvagham. Eghti dughiar kamin ia nan aghariba inigh da sara mangi.” Ezi Israelia akar dikirizim gamizi moghin, Moses Josepin aghariba inigha zui.

²⁰ Egha Israelia dikavigha Sukotin danganim ategha ghua Etamin nguibamin oto, me gumazamiziba puvatizir danganimin miriamin otoghava apia. ²¹ Egha aruebar,

13:19: Jenesis 50:25; Josua 24:32
Onger Akaba 78:14; 105:39

13:21: Ua Me Ini 14:19; 14:24; 33:9;

Ikiavira Itir God ghuariar ruarir ekiamin aven ikia, men faragha ghua tuavim men akakasi. Egha dimagaribar ana avir mizariar ruarir ekiamin aven ikia, me gisirara ikia men faragha ghua angazangarim me ganidi. Ezi bizir kam bangin, me arueba ko dimagariba sara arua zui. ²² Ezi aruebar zurara ghuariar ruarir ekiar kam men faragha zui, egha dimagaribar avir mizariar ruarir ekiar kam men faragha zui. Aning uan danganimning ataghirazir puvatigha kamaghira iti.

14

Me Ongarir Aghevim abiki

¹⁻² Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin Moses migei, “Ni Israelia mikemeghti, me uamategh mangi ongarir miriamin Pihahirotin nguibamin dapiagh. Nguibar kam, a Mikdolin nguibam ko Ongarir Aghevimin tizimin ikia, Balsefonin nguibamin boroghin iti. ³ Eghti Isipin atrivim men darorim ginighnigh, kamaghin mikim suam, ‘Israelia ti onganigha gumazamiziba puvatizir danganim puram a garuama. Me danganir kam ategh mangamin tuaviba puvatigham.’ ⁴ Ki atrivim damighti an navim gavgavighti, a ian agiragham. Eghti ki a ko an midorozir gumaziba, me dikabiragh me abiragham. Egh bizir kam bangin ki ziar ekiam iniam. Eghti Isipia fogh suam, Kirara, ki Ikiavira Itir God.” Ezi Israelia Ikiavira Itir Godin akam baregha, uamategha ghua Pihahirotin nguibamin boroghin apia.

⁵ Ezi gumazir maba Isipin atrivim migia ghaze, “Israelia ara ghue.”

Ezi a ko an ingangarir gumazibar nighnizibagh iragha ghaze, “Manmagh amizi, e Israelia ataghizi me ghue? Me datirighin uam en ingangaribar amuan kogham.

Guizbangira, e pazava amigha gifa!” ⁶ Egha me mike-megha givagha, atrivim uan midorozir karisba ko, midorozir gumaziba ini. ⁷ Egha uaghan a 600plan karisin midorozim gamir aghuariba, ko Isipin midorozir karisin igharaziba sara inigha, karisbar garir gumazir dapaniba inigha, me dikavigha Israelian gin zui. ⁸ Israelia fo, me Isipia dikabinigha me abinigha, bar akongegha zui. Ikiavira Itir God, Isipin atrivim gamizi, an navim gavgavizi, a zuamira dikavigha men gintighasa zui. ⁹ Isipian midorozir gumaziba, uan karisba ko bar zui, marazi hoziabagh apiagha zui, ezi marazi uan suebar ghua, bar Israelian agintigha zui. Egha me bar ghua Israelia apiagha itir danganimin otifi. Danganir kam, an Ongarir Aghevimin miriamin ikia, Pihahirotin boroghin iti, ezi Balsefon an akirangin iti.

¹⁰ Ezi Isipin atrivim uan midorozir gumaziba ko, Israelian boroghin zuima, Israelia men api. Egha me bar puvira atiatigha, uarir akurvaghasa Ikiavira Itir Godin dei. ¹¹ Me kamaghin Moses migei, “Ni tizim bagha e inigha gumazamiziba puvatizir danganir kamin ize? Ni ghaze, Isipin kantrin moziba okoramin danganiba puvati. Kamaghin e ti arimighirasa, ni e inigha kagh ize? Ni manmaghin e gamua, e inigha Isip ategha azenan ize?” ¹² E Isip ataghiraghasava amir dughiam, e kamaghin ni mikeme, ‘Arazir kurar kaba e bativam.’ E ni migia ghaze, ni e ateghti e Isipin ikiva, ingangarir gumazir kinibar min ikiti deragham. Puvatighi, e gumazamiziba puvatizir danganimin arimighiram.”

¹³ Moses kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia atiatingan marki, ia tuivigh gavgafigh. Ia datirighin, Ikiavira Itir Godin gavgavimin ganighti, a ian akuragh ua ia inian.

Ia datirikin Isipian gari, ia ua men ganan kogham. ¹⁴ Ia orakigh, Ikiavira Itir God ian akurvaghshi me ko misogynham. Ia uari bizitam damuan marki. Ia nimira iki.”

¹⁵ Ikiavira Itir God, kamagh Moses migei, “Ni tizim bagha nan ingarava aravira iti? Ni Israelia mikemeghti, me mangi. ¹⁶ Eghti ni uan asadivir aghorim ghufegh, ongarim gisin amadagh. Eghti ongarim bigh akuar pumuning irighi, Israelia nguazir dakirtizimin mangi vongin otifigh. ¹⁷ Eghti ki Isipia damighi men naviba gavgavighi, me ian gin ongarim biaghirizir tuavimin mangam. Eghti ki atrivim ko, an karisba ko, midorozir gumazir hoziabagh apiaziba, ko midorozir gumaziba bar me dikabiragham. Egh ki me gamizir arazir kam bagh, ziar ekiam iniam. ¹⁸ Ki Isipia dikabiragh me abiraghti me fogh suam, Kirara, ki Ikiavira Itir God.”

¹⁹ Ezi Godin enselin zurara Israelian midorozir gumaz-ibar faragha zuim, a sivagha ghua men akirangin tu. Ezi ghuariar ruarir ekiar zurara men faragha zuim, a uaghan isivagha ghua men akirangin tu. ²⁰ Dimagarir kamin, ghuariar ruarir ekiar kam Israelia ko, Isipian tizimin tughav iti. Ghuariar ruarir kam Isipia itir danganim gamizi, a bar mitatangi. Egha Israelia itir danganim angazangarim a ganingi.* Kamaghin, dimagarir kamin Isipia ko Israelia uarir boroghin mangan ibura.

²¹ Moses uan agharim ghufegha, ongarim gisin anemada. Ezi dimagarimin Ikiavira Itir God, aminir gavgavim gamizi, an aruem anadi naghin oto. Egha dimagarir kamin aminim ongarim giva ghuavti aminim tira. Ezi ongarim tongira biaghirigha, akuar pumuningin irigha nguazir dakirtizimin oto. ²² Egha divazimningin min

14:14: Ua Me Ini 15:3; Godin Araziba 1:30; 3:22; Aisaia 30:15

* **14:20:** Hibu akam vezin kam deragha a migeir puvati.

14:22: 1 Korin 10:1-2; Hibu 11:29

Ua Me Ini 14:23 47 Ua Me Ini 14:31

vong ko vongin akuvagha itima, Israelia aningin tongin nguazir dakirtizimin ghua vongin otifi. ²³ Ezi Isipin midorozir gumaziba Israelian agiragha, men gin ghua ongarimin tongira ghu. Men hoziaba ko, karisba ko, gumazir hoziabagh apiziba, da bar zui. ²⁴ Ezi Ikiavira Itir God, aviv zariamın min ghuariar ruarir kamin aven iti. Ezi aminim tiasa amima, a Isipian midorozir gumaziba, men nighnizibagh irazima, me tintinibar nighnigha atiatia arasava ami. ²⁵ Ikiavira Itir God, karisbagh amizi, nguazim dar wilbar suighizi, da pamten ivemarir puvati. Ezi Isipia uarira uariv gei, “Ia oragh, E zuamirama ari mangeka! Ikiavira Itir God, Israelian akuragha e misosi.”

²⁶ Ezi Ikiavira Itir God, kamagh Moses migei, “Ni uan agharim ghufegh, ongarim gisin anemadaghti, dipam ua izi Isipian midorozir gumaziba, ko men karisba ko gumazir hoziabagh apiaziba, bar me avaragh.”

²⁷ Ezi Moses agharim ghufegha ongarim gisin anemada. Aminim tirazima, ongarim ua iza faragha ikezi moghin uan danganimin iti. Dughiar kamra, Isipia ari mangasa amuavira itima, Ikiavira Itir God, bar me avigha ongarim mikini. ²⁸ Ezi ongarim uamategha ize. Egha gumazir atrivimin hoziabagh apiaziba ko, midorozir gumazir Israelian gin ongarir torimin ghueziba, bar me avara. Ezi men tav miseveaghirizir puvati. ²⁹ Ongarim divazim min, vong ko vongin akuvagha itima, Israelia nguazir dakirtizimin zui.

³⁰ Dughiar kamin, Ikiavira Itir God, Isipian dafarimin Israelia, ua men akura. Ezi Israelia, Isipian kuabar garima, da ongarir dadarimin ireghav iti. ³¹ Israelian gumazimiziba garima, Ikiavira Itir God, uan gavgavir ekiamin pamtem ingara, Isipia dikabiragha me abira. Ezi me bar atiatigha, Ikiavira Itir God, nighnizir gavgavim an iti.

Egha an ingangarir gumazim Moses, me uaghan nighnizir gavgavim an iti.

15

Mosesin Onger Akam

¹ Dughiar kam Moses Israelian gumazamiziba ko, Ikiavira Itir God bagha ighiar kam kamaghin a bange:

“Ikiavira Itir God, a midorozir ekiam abira, ezi ki datirighin a bagh onger akam bangam.

Guizbangira, a hoziaba ko gumazir hoziabagh isin apiaziba me avigha ongarim mikini.

An apaniba abira, ezi an ziam bar pin iti!

² Ikiavira Itir God uabi na gamizima, ki gavgavigha, onger akam bangava an ziam fe.

A zurara ua na isi, ezi ki an ziam fasa.

A nan God, egha nan akurvazim. Kamaghin amizi, ki an ziar ekiam fasa.

Nan afeziamin God, ki an ziar ekiam fi, a isi bar pin anerigh ighiam damuam.

³ Ikiavira Itir God, a bar midorozir gumazir gavgavim.

Ziar kam, Ikiavira Itir God, kar an ziam.

⁴ A Isipian midorozir gumaziba ko men karisin midorozim gamiba, a me avigha me isa ongarim mikini.

Ezi men midorozir gumazir dapaniba, ongarim amegha Ongarir Aghevimin aven ariaghire.

⁵ Ongarim bar me avarazima,

me dagiabar min ongarir dikanim giraghue.

⁶ Ikiavira Itir God, nin agharir guvim bar gavgavir ekiam iti,

ni uan apaniba dikaragha bar me mirmiri.

⁷ Ni uan gavgavir ekiamin uan apaniba abira,

egha ni uan navir aningazim avimin min otogha men
isia, mati avim grazir midiaribar isi.

⁸ Ni aminir ekiam gamizi a dikavigha, ongarim gamizima,
a buigha pin anabo.

Egha voroghira divazimin min tughav iti. Ezi ongarir
apebamin itim, bar pamtemin ingara gavgafi.

⁹ “Apaniba ghaze, ‘E men agintigh men suigham.

Egh men bizir aghuariba inigh da tuisigh uan
adarazir aningam.

Egh e bizir manam inisi e puram a iniam.

E sabar misozim asigh, uan gavgavimin me
gasighasigham.’

¹⁰ Ikiavira Itir God, ni uan aminim dughiar vamiran a
giverazima, ongarim Isipia avara.

Ezi me dagiamin min ongarir bar puvira ingarim
giraghue.

¹¹ O Ikiavira Itir God, ua godin manam ikia nin min
gavgafi? Tav ua itir puvati.

Ni atrivir ekiam, egha arazir aghuibaram ami.

Ni bar pin kozi, e nin atiati. Tina nin min iti? Tav ua
itir puvati.

Nirara digavir kuram gamir arazibagh ami, egha
ingangarir ekiabagh ami.

¹² Ni uan agharir guvim a ghufegha anemadazi,
nguazim akam akarigha apaniba tuavareme.

¹³ Ni bar uan gumazamiziba men apangkuvigha men
akuragha me inigha, men faragha ghua me inigha
zui.

Ni uan gavgavimin men darorimin faragha ghua,
danganir aghuarir ni uabi itimra, ni men akua a
bagha zui.

¹⁴ Kantrin Igharazibar Gumazamiziba arazir ni amizim
baregha, pamten nighava atiati.

Ezi Filistiaba uaghan aguava bar puvirama atiatia.

¹⁵ Idomin kantrin faragha zuir gumazibar nighniziba, tintinibar nighnigha onganizi moghin ami.

Moapin gumazir dapaniba puvira nighava agoi.

Kenanian gumazamiziba atiatia, uan gavgavim ategha puram amiragha uaghiri.

¹⁶ Me nin gavgavir ekiamin gara, atiatir ekiam ko nirizir bar ekiam me avarazi, me pura ikia bizitam damuan ibura.

Me pura dagiabar min dapiagh ikiti, e nin gumazamiziba me gitaviragh mangam.

O Ikiavira Itir God, nin gumazamizir ni me givezegha ua me iniziba, me guizbangira kantrin kabagh itagh bar mangam.

¹⁷ O Ikiavira Itir God, ni en aku mangiti, e nin mighsiamin deraghvira dapiagham.

O Ekiam, danganir kamin, ni uabi uan dipenimin ingaram.

Dipenir ni itir kamin, gumazamiziba izi nin ziam fam.

¹⁸ Ikiavira Itir God, an atrivimin min iki mamaghira ikiam.”

Miriamin Onger Akam

¹⁹ Israelia nguazir dakirtizimin Ongarir Aghevimin tongin ghua otogha gifa. Ezi Isipin atrivimin midorozir gumaziba ko, hoziaba ko gumazir karisbagh isin apiaziba, me Israelian gin zui. Ezi Ikiavira Itir God ongarim gamizi, a uamategha iza me avara.

²⁰ Gin Godin akam inigha izir amizim Miriam, an Aronin amezemebam, a buar mam uan dafarimin an suira. Amiziba bar moghira uan buaba inigha, Miriamin gin zui. Egha me buabav sogha onger akabagh amua ighiam gizi.

²¹ Miriam me bagha kamaghin ighiam bange:

“Ikiavira Itir God gumazir hoziabagh apiaziba, ko hoziaba sara bar me avigha
ongarim mikinigha, apaniba abinigha ziar ekiam ini.
Kamaghin, ia a bagh onger akam bangi.”

Israelia gumazamiziba puvatizir danganibar
arua zui

(*Sapta 15:22--18:27*)

Dipar misozim

²² Ezi gin Moses Israelian akua Ongarir Aghevim ategha, Surin gumazamiziba puvatizir danganimin zui. Me gumazamiziba puvatizir danganim, aruer 3plan an arua ghua, dipatamin apizir puvati. ²³ Egha me gin ghua Maran danganimin otivigha dipar mam bato. Dipar kam akatorimin aven misosi, ezi me anereman ibura. Dipar kamin ziam, Mara, an mingarim, bizim akamin aven aninganigha misosi. ²⁴ Ezi gumazamiziba atara migirigiar aviribar Moses gamua, kamaghin an azangsisi, “E managh dipatam amegham?”

²⁵ Moses Ikiavira Itir Godin dia mighigha a ko migeima, Ikiavira Itir God ter otevir mam an aka. Ezi Moses a inigha dipamin anakuni, ezi dipam ua derazi, me aneremam.

Ezi God danganir kamin arazir a ifongeziba ko bizir a damuasa mikemeziba me ganidi, egh a men gan me gifoghasa, me dar gin mangam, o ti puvatigham.

²⁶ Ezi God me migei, “Ia deragh nan akam baragh. Kirara Ikiavira Itir God, ian God, ia arazir nan damazimin deraziba, ia dar amu. Egh ia nan Akar Gavgaviba ko arazir ki ifongeziba bar dar gin mangi. Ia kamaghin damuti, ki pazi ia damuan koghiva, arimariar kurar ki Isipin gumazamizibagh aningiziba ia daningan kogham. Guizbangira, ki ian Ikiavira Itir God. Ki ian arimariaba akirizi ia ghuamazi.”

²⁷ Egha gin Israelia ghua Elimin nguibamin otifi. Elim, a dipar nguazimin aven anagava otiva uaghilir 12pla ikia, 70plan temer detba iti.* Ezi Israelia purirpeniba, nguazimin aven ivemarir dipabar boroghin dar ingarigha kagh apia.

16

Israelia daghem mana, ko kuarazibar amasa da ini

¹ Israelian gumazamiziba Elimin danganim ategha, ghua Senin gumazamiziba puvatizir danganimin otifi. Danganir kam ana Elim ko Sainain Mighsiamin tongira iti. Me otivizir dughiar kamran gin me Isipin kantri ategha ghue. Egha namba 2in iakinim, an namba 15in dughiamin, me gumazamiziba puvatizir danganir kamin otifi. ² Egha me danganir kamin ikia Moses ko Aronin atara, migirigiar aviribar aning gami. ³ Me kamaghin aning migei, “Kamaghin deraghai, Ikiavira Itir God, Isipra e misueghti e arimighiregh. E Isipin kantrin ikia dagher guar igharagha gariba uan ifongiabar da api. E mitiriaba sara iki aremeghasa gua ifonge. Egha e inigha gumazamiziba puvatizir danganir kamin ize.”

⁴ Ezi Ikiavira Itir God Moses migia ghaze, “Ki ia bagh bret overiamin anemadaghti, an amozimin min magiriti ia a iniam. Gumazamiziba dughiaba vaghvagh mangi dughiar vamira baghivira dagheba ini. Ki arazir kamin me damu gan fogh suam, me ti nan akamin gin mangam, o puvatigham. ⁵ Ezi dughiar namba 6in, me dughiar pumuning bagh dagheba inigh dar arikigh.”

⁶ Ezi Moses ko Aron kamaghin Israelian gumazamizibav gei, “Guaratizimin ia kamaghin fogh suam, Ikiavira Itir

* **15:27:** Temer detba mati en iruebar min gara egh temer dapanibar min gara detin oviziba iti. **16:4:** Jon 6:31

God uabi Isipin kantrin ia inigha azenan ize. ⁷ Ia an atara migirigiar aviribar a gami, ezi an oregha gifa. Ia mizarazimin Ikiavira Itir Godin gavgavim ko angazangarimin ganam. Ga pura gumazir kinimning. Ia manmaghsua gan atara migei?”

⁸ Egha Moses ua migei, “Ikiavira Itir God uabi guaratizimin asizir tuziba ia danighti ia dar amam. Egh a mizarazibar bret ia danighti, ia uan ifongiabar a iniam. An orazi ia puram a migei. Kamaghin amizi, a dagheba ia daningam. Ezi ga pura bizimning. Ia gan atara ga migeir puvati. Ia Ikiavira Itir Godra an atara a migei.”

⁹ Egha Moses Aron migia ghaze, “Ikiavira Itir God, bar gumazamizibar adarir migirigiaba baraki. Kamaghin amizi ni me mikemeghti, me izi Ikiavira Itir Godin damazimin tuifigh.” ¹⁰ Ezi Aron me migiavira itima, me kogha gumazamiziba puvatizir danganir gigim gisin garima, Godin angazangarim zuamira ghuariar mamin aven oto.

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, ¹² “Ki Israelian adarir migirigiam baraki. Kamaghin amizi, ni me mikemeghti, me guaratizibar asizir tuzibar amam. Egh me mizarazibar uan ifongiamin bretbar amam. Me dagher kam inigh givagh, me fogh suam, Ki Ikiavira Itir God, ki uabi men God.” ¹³ Guaratizir kamin kuarazir muziarir bizim, migha iza me itir danganim bar a gizifa. Ezi mizarazimin, ghuariar dipam ira, danganir men itim bar a gire. ¹⁴ Ezi ghuariar dipam iregha misingigha givazi, me bizir muziarir aviribar gari da nguazimin iti, egha da mati terafariba misigha tintinibar misaraghire.

¹⁵ Ezi Israelia bizir kabar ganigha, dagh gifozir puvati. Egha me kamaghin uarira uarir azai, “Kar bizir tizim?”

Ezi Moses me migei, “Kar bret, Ikiavira Itir God, ia damasa a ia ganing. ¹⁶ Egha Ikiavira Itir God, akar gav-

gavim ia ganigha ghaze, ‘Ia vaghvagh uari bagh iniva uan adarazi sara me bagh inigh. Ia vaghvagh da iniva uan gumamaziziba ko boriba bagh vaghvagh miner muziaribar aghuigh.’”

¹⁷ Egha Israelia God mikemezi moghin me ami. Ezi marazi bar uari bagha aviriba inizi, marazi uari bagha muziaribara ini. ¹⁸ Egha gin me dagher kabar garima, gumamazizir dagher aviriba iniziba, men mineba izevezir puvati. Ezi gumamazizir dagher aviriba inizir puvatiziba, men dagheba otevezir puvati. Me da apa izevegha mitiriam men azir puvati.

¹⁹ Ezi Moses me migia ghaze, “Ia guruh bagh dagher na taba ataghiraghan marki.” ²⁰ Ezi gumamazizir maba Mosesin akam baraghizir puvatigha, dagher nar maba amimzaraghan bagha da ariki. Ezi amimzaraghan dagher kaba apiziba dagh izivazima, da puvira mughasi. Ezi Moses men atari. ²¹ Ezi zurara mizarazibar gumamaziziba, me ifongezi moghin, uari bagha dagheba isi. Ezi aruem anadir dughiamin, dagher me isir puvatiziba nguazimin ikia, dipamin min otiva puram amera gefi. ²² Ezi aruer namba gin, me dughiar pumuning bagha dagheba ini. Gumazir vamira miner dozir pumuning pumuning gaghuizi, aning izivafa. Ezi Israelian gumazir dapaniba iza bizir kamın gun Moses mikeme.

²³ Ezi Moses kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God kamaghin migei, guruh mizaraghan avughsamin dughiam. Kar Ikiavira Itir Godin ziam famin dughiam. Egha uaghan kar Ikiavira Itir Godin dughiamra. Ia datirighin dagher nar manaba avimin da tuasa, ia da tu, egh dagher nar manaba ia minemin da isamasa, ia da isam. Eghti nar itir kaba ia guruh mizaraghan bagh bar ada atigh.”

²⁴ Ezi me Mosesin akam baregha dagher maba tue. Egha dagher nar maba tuezir puvati. Me amimzaraghan bagha da atizi da iti. Ezi dagher kaba kurizir puvatizi apiziba dagh amizir puvati. ²⁵ Ezi amimzaraghan Moses kamaghin migia ghaze, “Kar Ikiavira Itir Godin dughiam, dughiar e avughsiva, Ikiavira Itir Godin ziam famim. Ia dughiar kamin nguibamin azenan mangi dagheba burian kogham. Kamagh amizi, dagher nar itir kaba, ia dar ami. ²⁶ Ia wighin vamiran 6plan aruebar, dagher kaba ini. Egh namba 7in aruem, kar avughsamin dughiam. Kamaghin amizi, dughiar kamin dagher tam nguazimin ikian kogham.” ²⁷ Ezi dughiar namba 7in, gumazamizir maba ghua dagheba iniasa zui. Egha me dagher tabar garir puvati.

²⁸ Ezi Ikiavira Itir God Moses migia ghaze, “Ia manadizoghin nan akaba barazir puvatizir arazim ategh, nan Akar Gavgavibar gintigham? ²⁹ Ia deraghviram oragh! Ki Ikiavira Itir God, ki avughsamin dughiar kam ia daningam. Kamaghin amizi, ki aruer namba 6in, dughiar pumuningin damamin dagheba ia daningam. Egh aruer namba 7in gumazamiziba bar danganir me itiba ataghiraghan marki.” ³⁰ Kamaghin amizi, me dughiar namba 7in ingangarir tam gamir puvati. Me avughsi.

³¹ Ezi Israelian gumazamiziba dagher kam kamaghin a dibora ghaze, “Mana.”* Hibrun akamin Manan kamin ganganim, temer ovizir muziarimin min gara egha ghurghuri. Egha an isingtizim, mati bisketin me hani sara ingarizim.

³² Ezi Moses kamaghin me migia ghaze, “Ikiavira Itir God kamaghin migei, ‘E miner tam inigh, an manabar

16:31: Diboboniba 11:7-8 * **16:31:** Hibrun akamin, ziar kam “mana,” a migirigiar otevir kam ko mong magh ghu, “Kar bizir tizim?” Ni sapta 16:15in gan.

aghuam. Eghti an en gin otivamin ovavir boriba bagh ikiam. Me gin an gan suam, kar Ikiavira Itir God e ganingizir daghem. A Isipin kantrin e inigha azenan iza gumazamiziba puvatizir danganimin e atizir dughiam.’”

³³ Egha Moses Aron migia ghaze, “Ni nguazir miner tam inigh, manan tabar aghuigh. Egh minem isi Ikiavira Itir Godin damazimin anetigh. Eghti borir gin otivighamiba, a gifogham.” ³⁴ Ezi Aron manan dagher miner kam isa, gin izamin dughiam bagha, Akar Dikirizir Gavgavir Boksiam boroghin aneti, ezi Aron Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghiram ami. ³⁵ Ezi Israelia manan dagher kam apa ghua 40plan azenibar tu. Ezi 40plan azeniba givazima me ghua Kenanian kantrin otivigha, kantrin kam gapiagha uari bagha azenibar ingari. ³⁶ (Dughiar kamin Israelia bizibar osimtizibagh fofoghamin skelin pumuning iti. Omer ko Epah, mam miner dozir vamiran min iti. Mam 10plan miner dozibar min iti.)

17

Me dagiamin dipam ini
(Diboboniba 20:1-13)

¹ Ezi Israelian gumazamiziba bar Ikiavira Itir Godin akamin gin ghua, dikavigha Senin gumazamiziba puvatizir danganim ategha zui. Egh dughiar manamin Ikiavira Itir God mikemeghti, me dikavighiva danganir me itir kam ategh sivaghsivagh mangi danganir igharazir mam dapiagham. Me kamaghira apiaghira ghua, gin me ghua Refidimin danganimin otogha, purirpenibar ingarigha apia. Ezi danganir kam dipar damamiba puvati.

² Ezi gumazamiziba Mosesin atara ghaze, “Ni e damamin dipatam e daningigh.”

Ezi a men akam ikaragha ghaze, “Ia tizim bagha nan atari? Ia masa Ikiavira Itir Godin Araziba tuisigha, an gavgavim bagha azai? Ia ti nighnizir gavgavim an itir puvati?”

³ Ezi gumazamiziba dipam bagha kuariba bar me misingizi, me migirigiar aviribar Moses gimoba ghuavira iti. Egha me kamaghin a migei, “Ni tizim bagha Isipin kantrin aven e inigha azenan ize? Ni ti kamaghin ifonge, e uan boriba ko asiziba, e damamin dipaba puvatigh, kagh arighiregham, a?”

⁴ Ezi Moses pamten kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “Gumazamizir kaba dagiabar na ginivigh, na misueghti ki aremeghasa. Ezi ki manmagh me damuam?”

⁵ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni Israelian gumazir dapanitaba inigh, ia daru gumazamizibar faragh mangi. Ia darusiva, asadivir aghorir ni faragha Nailin Fanem misoghezim sara inigh mangi. ⁶ Ki Horepin Mighsiamin dagiatam gisin tugh ikiam, kar Sainain Mighsiam. Ni roghira iziva, asadivir aghorir kamin dagiam misokegh. Eghti dipam an otogh azenan fashagh iriti, gumazamiziba anemam.” Ezi Israelian gumazir dapaniba gari, Moses kamaghin amizi, dipam otogha izaghiri. ⁷ Ezi me danganir kam kamaghin a dibori, “Masa,” an mingarim kamakin, “Tuighsizir Arazim,” ko “Meriba,” an mingarim, “Adarim.” Me kamaghin nighnisi, Israelia atara ghaze, “Ikiavira Itir God, e ko iti, o puvati.” Arazir kamin, me Ikiavira Itir Godin Araziba tuisigha an gavgavim bagha azangisi.

Israelia Amalekia ko misosi

⁸ Egha gin Amalekia iza Refidimin danganimin Israelia ko misosi. ⁹ Ezi Moses kamaghin Josua migei, “Ni e bagh gumazitaba amiseveghti, me gurumin mangi Amalekia ko misogh. Eghti ki mangi mighsiar dozir munamin

tugh, Godin gavgavim itir asadivir aghorimin suiragham.”
¹⁰ Ezi Josua, Moses a mikemezi moghira, gumazir maba inigha ghua Amalekia ko misosi. Ezi Moses, Aron ko Hur sara, me mighsiar dozimin uanabo. ¹¹ Egha Moses uan agharimning feghavira itima, Israelian midorozir gumaziba, Amalekia gafigha ghuavira iti. Ezi Moses uan agharimning ataghizi aning uaghirima, Amalekia Israelia gafiragha ghuavira iti. ¹² Ezi gin Mosesin agharimning a girima, a uam aning ghufan ibura. Ezi Aron ko Hur dagiar mam inigha anefazi, Moses a gapera. Ezi aning Mosesin boroghin vong ko vongin tugha, an agharimning suiragha aning gifueghavira ikia, kamaghira ikiavira itima, aruem ghuaghiri. ¹³ Ezi Josua uan adarazi ko Amalekian midorozir gumaziba abinigha, bar me gasighasiki.

¹⁴ Ezi gin Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni akar kam akinafaritamin an osirighti, gumazamiziba a ginighnigh. Akar kam kamakin, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki Amalekia bar me agivagham. Eghti gumazamiziba ua me ginighnighan kogham.’ Ni akar kam Josua bagh a diponti, an a barakigh.”

¹⁵ Ikiavira Itir God mikemegha givazima, Moses ofa gamir dakozir mam in ingari. Ezi ofa gamir dakozir kamin ziam mati nir avizir ekiam me an osirigha a ghufezi a ghaze, “Ikiavira Itir God, nan akurazi ki uan apaniba abira.”

¹⁶ Ezi Moses ghaze, “Ia Ikiavira Itir Godin inir avizim ghufegh bar pin an suiragh.* Guizbangira, Ikiavira Itir God, zurara Amalekia ko misogh kamaghira ikiam.”

17:14: Godin Araziba 25:17-19; 1 Samuel 15:2-9 * **17:16:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

18

Jetro iza Mosesin gari

¹ Jetro, a Midianian ofa gamir gumazim, a Mosesin amerem. A bizir God Israelia ko Moses bagha amizibar eghaghanim baregha, uaghan dughiar Ikiavira Itir God uan gumazamiziba, Israelia, me inigha Isip ategha izezir eghaghanim baraki. ² Kamaghin amizi, Jetro Mosesin ganasa ize. Moses faragha uan amuim Sipora amadazi, a uan afeziam Jetro bagha ghu. ³ Ezi datirighin, Sipora ko Mosesin otarir pumuningin ko Jetro, me izava otifi. An otarimningin ziamning, Gersom ko Elieser. Moses faragha ghaze, “Ki kantrin igharazimin gumazim, egha kantrin igharazimin iti.” Egha a uan otarir ivariam ziam, “Gersom,” a gati.*

⁴ Egha a gin kamaghin migei, “Nan afeziamin God nan akurazi, Isipin atrivim na misoghezi ki aremezir puvati.” Egha uan otarir dozim, a “Elieser,” a gati.†

⁵ Ezi Jetro, Mosesin amuim ko an otarir pumuningin akua me iza gumazamiziba puvatizir danganim iza, Godin mighsiamin boroghira izava otifi. Kar Moses purirpenibar ingarigha dar ikezir danganim. ⁶ Egha Jetro kamaghin Moses bagha akam amada, “Ki nin amerem Jetro, ki nin amuim ko nin otarimning, e ni bagha ize.” ⁷ Ezi Moses akar kam baregha, ghua tuavimin Jetro bato. Egha Moses aviragha gin ghua an tori. Egha aning uan ikirimirim bagha uaningin azangsigha, me gin Mosesin purirpenimin aven ghue. ⁸ Egha Moses uan amerem bizir aviribar a geghara ghaze, Ikiavira Itir God Israelian akurvaghasa,

18:2: Ua Me Ini 2:21-22 **18:3:** Aposel 7:29 * **18:3:** Hibrun akamin, ziar kam, “Gersom,” a mong kamaghin ghu, “Kantrin igharazimin gumazim.” † **18:4:** Hibrun akamin, ziar kam, “Elieser,” a mong kamaghin ghu, “God nan akura.”

Isipin atrivim ko Isipin gumazamizibagh amizi, arazarazir aviriba otifi. Egha a ghaze, me tuavimin zuima, bizir kuraba ko osimtiziba me bativima, Ikiavira Itir God men akura.

⁹ Ezi Jetro akar kam baregha fo, Ikiavira Itir God bizir aghuaribar Israelia gamigha, Isipian dafarimin ua me ini. Ezi Jetro akar kam baregha bar akonge. ¹⁰ Egha kamaghin migei, “Ga Ikiavira Itir Godin ziam fe. A Isipin atrivim ko an gumazamizibar dafarimin ia inigha ian akurazi, ia kalabusin ingangarir kurar kam ataki. ¹¹ Ezi ki datirighin fo, Ekiam bar godin igharazibagh afiragha kamaghin ami. Isipia akaba batoghava paza ia gamima, Ikiavira Itir God ian akura. Ezi ki datirighin fo, Ikiavira Itir God bar gavgavizi, an gavgavim godin igharazibar gavgavibagh afira.” ¹² Egha Jetro ofan bar isia mighirizir mam, inigha God ganidi. Egha uaghan ofan igharaziba God ganingi. Ezi Aron ko Israelian gumazir dapaniba iza, Godin damazimin Mosesin amerem koma api.

*Me osimtiziba tuisighamin gumazamizir maba amisefe
(Godin Araziba 1:9-18)*

¹³ Ezi Dughiar igharazimin, Moses amimzaraghan jasin min aperagha Israelian gumazamizibar osimtiziba tuisisi. Ezi gumazamizir aviriba Moses bagha mizarazimin izavira ikia, ghua guaratizimin tu. ¹⁴ Ezi Jetro, Moses gumazamizibar akurvazir araziba, bar dar gara, egha kamaghin Moses migei, “Maning, gua uaningra ingangarir aviribar gumazamizibar akurvaghasa dagh ami. Ni uabira ingangarir kam damuan marki. Ni gan, ni osimtiziba akira aperaghavira iti gumazamiziba mizaraghara iza ni ko mikimasa, ni mizua tuivighav ikia, ghua aruem gifa.”

¹⁵ Ezi Moses a migei, “Gumazamiziba bizir God damuasa ifongezibagh fofoghasa, na bagha izi. ¹⁶ Gumazitamning bizir mam bagh uaningin atarigh, aning na bagh izeghti,

ki aningin migirigiam baregh aningin osimtizim akiram. Egh ki arazir God ifongeziba ko Godin akabar men sure damuam.”

¹⁷ Ezi Jetro kamaghin a migei, “Nan amerem, ni ingangarir kam damuamin tuavir aghuimin zuir puvati. ¹⁸ Ingangarir kam bar nin ekefe. Ni uabira a damu mangiti nin mikarzim nin amiragham. Eghti gumazamiziba uaghan men mikarziba men amiragham. ¹⁹ Ni datirighin nan akam baraghti, ki tuavir aghuarir mam ni mikimam. Eghti God ni ko ikiam. Arazir kam deragham, ni gumazamiziba bagh Godin damazimin abuir gumazimin min iki. Egh men migirigiar me uari adoziaba, ni da inigh a bagh mangi. ²⁰ Egh ni arazir God ifongeziba ko Godin akabar men sure damuva, tuavir me gin mangamimin me mikimiva, arazir me zurara damuamimin men sure damu. ²¹ Egh ni uaghan fofozir gumazir aghuitaba miseveghti, me gumazamizibar dapanibar ikiam. Eghti tarazi 1,000plan gumazamizibar gantima, tarazi 100plan gumazamizibar gantima, tarazi 50plan gantima, tarazi 10plan ganam. Gumazir kaba uari abinigh guizbangira Godin atiatingiva an apengan iki, egh gumazir e nighnizir gavgavim men itibar, min iki. Gumazamiziba dagiaba me daning, me gekuti, me arazir kurabar amuan kogham. ²² Eghti gumazir kaba jasbar min iki, gumazamizibar osimtiziba tuisigham. Egh me uari osimtizir muziariba tuisigham. Egh osimtizir ekiaba, me da inigh ni bagh iziti, ni da tuisigham. Egh me nin akuragh ingangarir kamin osimtizim inighti, ingangarim nin osemeghan kogham. ²³ Ki bizir God ni damuasa a ifongeziba ki dar gun ni mikeme, ni dar amu. Ni nan akamin gin mangi, eghti ingangarir kam ni damighti, nin mikarzim nin amiragham kogham. Eghti ia gumazamizibar osimtiziba ko akabar kirighti, me navir amiriziba iki, egh uamategh uan purir-

penibar mangam.”

²⁴ Ezi Moses, Jetron akar aghuir kam baregha kamaghin ami. ²⁵ Egha a Israelian tongin fofozir gumazir aghuariba misevegha me atizi, me gumazamizibar gumazir dapanibar min iti. Ezi men marazi 1,000plan gumazamizibar garima, marazi 100plan gumazamizibar garima, marazi 50plan garima, marazi 10plan gari. ²⁶ Egha me zurara jasbar min osimtizibar tuisighamin ingangarim gami. Me uari araziba ko osimtizir muziariba tuisisi, egha osimtizir ekiaba, Moses bagha da amadi. Ezi a uabi da tuisigha dar kiri. ²⁷ Ezi bizir kabar gin, Moses uan amerem Jetron dafarimin suirazi, Jetro uamategha uan nguibamin zui.

God Akar Dikirizir Gavgavim
Israelia ko a gami

19

(*Sapta 19--31*)

Israelia iza Sainain Mighsiamin iti

¹⁻² Ezi Israelia Refidimin danganim ategha zui. Me ghua Sainain gumazamiziba puvatizir danganimin otifi. Me otivizir dughiar kamra, a iakinir me Isipin kantri ataghizimin gin ghua, iakinir pumuning givazi, iakinir namba 3 otozi, me an aruer namba 1in Sainain otifi. Egha me Sainain Mighsiamin boroghin purirpenibar ingarigha apia. ³ Ezi Moses God ko mikimasa mighsiamin ghuanadi. Ezi Ikiavira Itir God mighsiamin ikia Mosesin diagha ghaze, “Ni Israelia migirigiar kaba me daningam, me Jekopin ovavir boriba. ⁴ Ki Isipin amizir biziba, ia uari dar ganigha gifa. Egha ia nan gari ki ia ini, mati kuarazir bagam uan nguzim uan avizimin a isi moghin, ki ua bagha ia inigha iza danganir kamin izezi, ia datirighin na ko iti.

⁵ Egh ia datirighin nan Akar Dikirizir Gavgavimin suiragh gavgavigh, nan akabar gin mangi, nan gumazamizibar otogham. Nguazir kamin danganiba bar, ko gumazamiziba bar, me nan adarazira, eghti ki men tongin iarara ua bagh ia misevegham, eghti ia nan gumazamizibara ikiam. ⁶ Egh ia na baghavira itir gumazamizibara iki, egh ofa gamir gumazibar min iki, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bagh abuir gumazimin ingangarim damuam. Egh ia bar guizbangira nan gumazamizibara ikiva na baghvira ikiam.” Egha Ikiavira Itir God migirigiar kaba gumazamizibar aningasa Moses migei.

⁷ Ezi Moses mighsiam ategha ghua Israelian gumazir dapaniba akuvagha, akar Ikiavira Itir God a mikemeziba, bar dar gun me migei. ⁸ Ezi gumazamiziba bar moghira kamaghin migei, “Bizir Ikiavira Itir God e mikemeziba, e bar dar amuam.” Ezi Moses ghua gumazamizibar akabar gun Ikiavira Itir God migei.

⁹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni oragh. Ki ghuariar mitiar pizimin aven ki ia bagh iziva, ni ko mikimam. Dughiar kamin gumazamiziba oraghti, ki ni ko mikimam. Eghti me datirighin ikegh mangi, me zurara nin migirigiaba nighnizir gavgavim dar ikiam.” Ezi Moses gumazamizibar akabar gun, Ikiavira Itir God migei.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni mangi gumazamizibav kim suam, me datirighin ikegh mangi gurumin, me uari na daningisi uan nighniziba ko araziba akirigh, bar zuegh. Egh me uan korotiaba ruegh, nan ziam fisi uari akirigh. ¹¹ Me uari akirigh tugh gavgavigh iki mangi aruer namba 3in otogh. Dughiar kam, ki Sainain Mighsiamin izighiri gumazamiziba bar, men damazimin

otogham. ¹² Egh ni mighsiam bagh mitaghniyam atigh. Eghti gumazamiziba mitaghniyar kamin vongin mangan marki. Ni deraghvira me mikim, me deraghvira ganigh, me mitaghniyar kamin ikiavkinigh vongin mangi, mighsiamin mavanangan kogham. Guizbangira me mighsiamin boroghira mangan ki anogoroke. Gumazitam mitaghniyam in ikiavkinighti, me a misueghti an aremegham. ¹³ Egh me dafaribar an suiragh a misueghti an aremeghan marki. Me dagiabar a ginifigh, o afuzitam in a biragh. Gumazitam, o asizitam mitaghniyam in ikiavkinighti, ia arazir kam bagh a misueghti an aremegh. Ia dughiar vamiran, ia mighsiamin anang. Ia sigham baraghamin dughiam, ia mangi.”

¹⁴ Ezi Moses mighsiam ategha uaghirigha gumazamizibav mikeme. Ezi me an akam baregha, me uari God daningasa uan nighniziba ko araziba akirigha, egha zue. Me uan korotiaba ruegha Godin ziam fer arazim damuasa uari akiraghasi. ¹⁵ Ezi Moses me migei, “Ia zuerim bagh uari akir tugh gavgavigh iki. Egh datirighin ikegh mangi zuerimin, ia amiziba ko dakuan marki.”

¹⁶ Ezi dughiar namba 3in mizarazimin arariba dagarvazi onimariba taghtazima, ghuariar mitiar pizir mam izaghira mighsiam avara. Ezi me sighar ararer gavgavir mam baraki. Egha gumazamizir danganir kamin itiba, bar atiatigha nisi. ¹⁷ Ezi Moses gumazamiziba inigha, me itir danganimin azenan ghua men faragha ghua God bativasa zui. Me mighsiamin boroghin ghua, an apengan zarimin tuifi. ¹⁸ Ezi Ikiavira Itir God avimin aven ikia, egha izaghira Sainain Mighsiamin iti, ezi migharir ekiam mighsiam bar anevara. Migharir kam ghuavanaga, mati avir ekiamin migharim ghuavanadi. Ezi mikimkizir ekiam mighsiamin

19:12: Hibru 12:18-20
Araziba 4:11-12

19:16: Akar Mogomem 4:5

19:16: Godin

oto. ¹⁹ Ezi sigham̄in ararem bar ekevegha pamtem ara ghuavira iti. Ezi Moses God migei. Ezi God a ikarvazi, an tiarim mati ararim dagarvasi. ²⁰ Ikiavira Itir God izaghira Sainain Mighsiam̄in orazim̄in ikia, egha Mosesin dei. Ezi Moses ghuavanadi.

²¹ Ezi Ikiavira Itir God kamagh̄in a migei, “Ni magiri, migirigiar gavgavim gumazamizibar aningighti me mitaghniar kamin ikiavkinigh izi nan ganan marki. Me kamagh̄in damigh, men aviriba arighiregham. ²² Nan borogh̄in izir ofa gamir gumaziba, me uaghan uari na daningisi, uari akirigh nan damazim̄in zuegham. Puvatighti, ki ivezir kuram me daningam.”

²³ Egha Moses Ikiavira Itir God kamagh̄in a migei, “Ni akar gavgavim e ganingi, kamagh̄in gumazamiziba mighsiam̄in mangan kogham. E mitaghniar arigha mighsiam̄in apinim ighuigha, e kamagh̄in fo, mighsiar kam, a nin mighsiamra, egha ana anogoro.”

²⁴ Ezi Ikiavira Itir God a ikaragha ghaze, “Ni magiri, Aron inighti a ni ko uamategh anang. Eghti ofa gamir gumaziba ko, gumazamiziba bar mitaghniar kamin ikiavkinigh na bagh mighsiam̄in anangan marki. Me kamagh̄in damighti, ki ivezir kuram me daningam.”

²⁵ Ezi Moses akar kam baregha gumazamizibar bighan iraghugha, Ikiavira Itir God mikemezir migirigiaba bar me migei.

20

Godin 10plan Akar Gavgaviba
(*Godin Araziba 5:1-21*)

¹ Ezi God kamagh̄in migei:

² Ki uabi, ki Ikiavira Itir God, ian God. Kirara Isipin kantrin ia inigha ian akua azenan ize. Kar danganir ia ingangarir gumazamizir kinibar ikezim.

³ Ia bar narara gin mangi nan ziamra fam. Egh ia asetamin gin mangan bar marki.

⁴ Ia uari bagh marvir guatam an ingaran marki. Ia overiamin itir bizitam, ko nguazimin itir bizitam ko dipamin aven itir biziba, ia bizir kabar gan, dar min marvir guatamin ingaran marki. ⁵ Ia asetam ko marvir guatamin itevibar piriva an ziam fan marki. Guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki ian God. Egh godin ifavaritamin amamangatighti, a nan danganim inian kogham. Bar puvati. Gumazamizir nan aghuaziba, me osimtizim iti, ezi ki ivezir kuram me ko men ikizim daning mangivira ikiti, men ikizimin igiar boriba ko aziziba otogham. ⁶ Ezi gumazamizir bar na gifongeziba, me nan Akar Gavgavibar gin zui. Ki bar ian ovavir boriba men apangkuvigh kamaghira iki mangi, men 1,000in ovavir borir gin izamibar otogham.

⁷ Nan ziam, Ikiavira Itir God, ian God, ia puram a diponan marki. Guizbangira, gumazamizir pura nan ziam diboriba, Ikiavira Itir God kamaghin me mikiman kogham, pura bizim, me osimtiziba pu. Bar puvati, a ivezir kuram me daningam.

⁸ Ia Sabatin dughiam deragh a ginighnigh mikim suam,

20:4: Ua Me Ini 34:17; Ofa Gami 19:4; 26:1; Godin Araziba 4:15-18; 27:15 **20:5:** Ua Me Ini 34:6-7; Diboboniba 14:18; Godin Araziba 7:9-10 **20:7:** Ofa Gami 19:12 **20:8:** Ua Me Ini 16:23-30; 31:12-14

a dughiar ki ua bagha inabazimra ikiam. ⁹ Ia wighin vamira, 6plan aruebar aven ingangariba bar dar amuam. ¹⁰ Ezi namba 7in dughiam, kar Ikiavira Itir God, ian Godin dughiamra. Kar dughiar ia avughsamim. Egh Sabatin dughiam, ia bar ingangaribar amuan marki. Ia uan otariba, guiviba, ingangarir gumaziba, ingangarir amiziba, asiziba, ko ikizir igharazibar gumazamizir iza ian nguibamin itiba, ia bar ingangaribar amuan kogham. ¹¹ Guizbangira, Ikiavira Itir God 6plan aruebar nguazim ko overiam, ongarimin ko dar itir biziba bar adar ingari. Egha namba 7in aruem an avughse. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, Sabatin dughiam deraghavira a ginighnigha an anogorogha a gamizima, an a baghvira ikiamin dughiamin oto. Kar Godin dughiamra.

¹² Egh ia vaghvagh uan afeziam ko amebamin apengan iki, men akabar gin mangi. Ia kamaghin damighiva, ia dughiar ruarimin nguazir kamin ikiam, kar nguazir Ikiavira Itir God, ian God a isa ia ganidim.

¹³ Egh ia gumazamizir igharazibav soghti me arimighiran marki.

¹⁴ Egh ia poroghamiba uari bakia uari ko akuir arazim damuan marki.

20:9: Ua Me Ini 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3 **20:11:** Jenesis 2:1-3; Ua Me Ini 31:17 **20:12:** Godin Araziba 27:16; Matyu 15:4; 19:19; Mak 7:10; 10:19; Luk 18:20; Efesus 6:2-3 **20:13:** Jenesis 9:6; Ofa Gami 24:17; Matyu 5:21; 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jems 2:11 **20:14:** Ofa Gami 20:10; Matyu 5:27; 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jems 2:11

¹⁵ Egh ia biziba okiman marki.

¹⁶ Egh ia ifavarir akabav kimiva gumazamizir igharazitamin ziam gasighasighan marki.

¹⁷ Egh ia gumazir igharazitamin dipenim bagh navim dikavan marki. Egh an amuim bagh navim dikavan marki. Egh an ingangarir gumazim, ingangarir amizim, bulmakau, donki, ko an bizir igharaziba bar, da bagh navim dikavan marki.

Gumazamiziba Godin atiatingi
(*Godin Araziba 5:22-23*)

¹⁸ Ezi gumazamiziba gara orazima, ararim pamtem dagarvazima, sigham araima, onimarim taghtazima, migharir ekiam mighsiam avara. Ezi me bar atiatigha puvira nisi. Kamaghin amizi, me sivagha ghua mighsiamin saghon tuifi. ¹⁹ Egha me kamaghin Moses migei, “Ni uabi e mikimti e ni baragham. God e mikimti, e arimighiregham.”

²⁰ Ezi Moses me migei, “Ia atiatingan marki. God kamagsua ifonge, ia bar an atiatigh an apengan iki, egh arazir kurabar amuan kogham. Kamaghin a iza ian navir averiabagh foghasa, da guizbangira a baghavira iti, o puvati.” ²¹ Egha gumazamiziba saghon tuivighavira itima, Moses uabira ghua God aven itir ghuariar pizimin boroghin zui.

Ofa gamir dakozimin araziba

²² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni kamaghin Israelia akar kabar me mikim suam, ‘Ia uari ganigha

20:15: Ofa Gami 19:11; Matyu 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9

20:16: Ua Me Ini 23:1; Matyu 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20 **20:17:** Rom

7:7; 13:9 **20:18:** Hiebru 12:18-19

kamaghin fo, ki Uan Nguibamin ikia, ia ko mikeme. ²³ Ia orakigh. Ia gol ko silvan asebar marvir guabar ingar, dar ziaba fan marki. Ki uabira, ia bar nan ziamra fam. ²⁴ Ia nguazitaba inigh na bagh ofa gamir dakozimin ingar. Egh ofa gamir dakozir kamnang gisin, ia sipsipba ko bulmakauba ofan min da isi na daningigh, ofan taba, kar ia da tueghti da bar isi mighirighamin ofaba. Eghti taba, kar ia gumazamiziba na ko navir vamiran ikiasava amir ofaba. Egh ia danganir ki inabazibar kamaghin nan ziam fiti, ki izi deragh ia damuam. ²⁵ Ia ofa gamir dagiar dakozimin ingar, egh dagiar gumaziba dighoreziba inian marki. Guizbangira, ia ofa gamir dakozimin ingarsi, dagiar tuizimin dagiar ekiatam amineghti, arazir kam in dagiar kam nan damazimin zueghan koghti, nan ingan-garim bar deraghan kogham. ²⁶ Ia ofa gamir dakozimin ingarighti a pin ikiti, ia adiriziamin ingarigh mavanang, egh arazir kam in ofa damuan marki. Bar marki. Ia kamaghin damigh, adiriziamin mavanangti, me ti ian mikarzir mogomebar ganigham. Arazir kam derazir puvati.’”

21

Hibrun ingangarir gumazir kinibar garir araziba

(Godin Araziba 15:12-18)

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ni Israelia damuamin arazibar gun me mikim: ² Ia Hibruian gumazitam ingangarir gumazir kinitamin min a givezeghti, a ian ingangaribar amu mangi, 6plan azenibar tugh. Egh namba 7in azenimin ia aneteghti a mangi. Egh a dagiar taba ia daningan marki. Bar marki. ³ A faragha odiarimin ikia nin ingangarir gumazimin oto, egh a gin mangisi, a uabira mangi. A faraghavira amuimin ikia nin ingangarir

20:25: Godin Araziba 27:5-7; Josua 8:31

21:2: Ofa Gami

25:39-46

gumazimin oto, egh dughiar a ni ateghamim, a uan amuim inigh a sara mangam. ⁴ Egh an gumazir dapanim amizim a danighti, a boriba bateghti, amizir kam uan boriba ko, me uan gumazir dapanim ko ikiam. Eghti gumazimra firighirigh mangam.

⁵ “Egh ingangarir gumazim suam, ‘Ki uan gumazir dapanim gifongegha, uan amuim ko boribagh ifongegha, me ataghiraghan aghua,’ ⁶ eghti an gumazir dapanim a inigh Godin Dipenimin mangi. Egh ingangarir gumazim tiar akam o temer tiar akamin miriamin asaraghav itimin boroghin tughiv iki. Eghti an gumazir dapanim dikonir tam inigh, egh an kuarim okoregham. Arazir kamin a gumazir dapanir kamin ingangarir gumazir kinimra iki mangiti, an ovevemin dughiam otogham.

⁷ “Egh gumazitam uan guivim ingangarir amizir kinimin min anemadaghti, gumazir dapanim a givezeghti, gin namba 6in azenim givaghti, an aneteghti a ingangarim ateghan kogham. Ia ingangarir gumazibagh ami moghin, ingangarir amizibar amuan kogham. ⁸ Gumazim ingangarir amizitam givezegh, uan amuir dozimin min an ikisi, ua gin uan amuir dozir kamin aghuaghiva, uam an afeziamin teghti a uam a givezegham. Gumazir kam arazir aghuimin amizir kam gamizir puvati. Kamaghin a kantrin igharazitamin gumaziba bagh anemangiti me a givezan marki. ⁹ Egh gumazir kam uan otarim ginighnigh ingangarir amizir kinir kam a daningisi, a deraghvira uan guivimin min a damu. ¹⁰ Egh gumazir dapanim amizir igharazimin ikisi, a ingangarir amizir a faragha ikezir kam, deragh a damu. A faraghavira a gami moghin, dagheba ko korotiaba a daning, egh a ko dakuvira iki. ¹¹ An arazir 3plan kabar amuan kogh, egh pura amizir kam ateghti a mangi. Gumazim uabi givesi a mikiman marki.”

Midoroziba akiramin araziba

¹² Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam pamten gumazitam misueghti, an aremeghti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ¹³ Eghti a gumazir kam misueghti an aremeghan nighnizim ikian koghti, Godra gumazir kam ateghti an an agharimin pazi a damutima an aremegham, eghti gumazir a misoghezim an ari mangi nguibar ki ia bagha misevezimin mangigh, egh a deraghvira ikiam. ¹⁴ Eghti gumazitam gumazir igharazim bagh navim ikuvigh, a misueghti ana aremeghsi nighnigham, ia a misueghti an aremegh. An ari mangi nan ofa gamir dakozimin ikiti, ia a inigh danganir igharazitamin mangigh, a misueghti an aremegh.

¹⁵ “Egh gumazitam uan afeziam ko amebam misuegham, ia a misueghti an aremegh. ¹⁶ Eghti tav gumazitam okemegh, a damighti an an ingangarir gumazir kinimin min ikiam, o gumazir igharazim ateghti an a givezegham, ia gumazir arazir kam gamizim misueghti an aremegh. ¹⁷ Eghti gumazitam uan afeziam ko amebam paziva aningın atariva aningın ziamning gasighasighti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ¹⁸⁻¹⁹ Ezi gumazitamning uaningın atariva, egh tav dafarim medagh, tav misuegham, o dagiatamin tav biragh, a misueghti an aremeghan koghti, ia gumazir kamin arazir kuram ikarvaghan marki. Eghti gumazir osimtızir ekiam inizir kam, a dakozimin iki, egh gin a dikavigh asadivir aghorimin suiragh daruam. Eghti gumazir a misoghezir kam dagiar taba a givezam. Eghti dagiar kaba gumazir kamin ingangarim ataghizir dughiabagh izezam. Gumazir a misoghezir kam a geghuv mangi dughiar a ua

21:12: Ofa Gami 24:17 **21:13:** Diboboniba 35:10-34; Godin Araziba 19:1-13; Josua 20:1-9 **21:16:** Godin Araziba 24:7
21:17: Ofa Gami 20:9; Matyu 15:4; Mak 7:10

deraghamim otogham. ²⁰ Ezi gumazitam aghorim inigh uan ingangarir gumazim o ingangarir amizir kinim misueghti, ingangarir gumazim o amizim dughiar kamra bizir kam bagh aremeghti, ia ivezir kuram gumazir dapanir kam a daningam. ²¹ Eghti gumazim o amizir kam dughiar vamira o pumuningin ikegh gin aremeghti, ia an gumazir dapanim ivezir kuram a daningan marki. Guizbangira, ingangarir gumazim, kar an gumazir dapanimin bizimra, eghti ovengezir gumazim datirighin an ingangarim damuan kogham. ²² Eghti gumazitaba uariv soghiva amizir navim asangizim misueghti, a borir kuam bateghti, amebam deraghti, gumazir amizim misoghezir kam, an pam ifongezi moghin gumazir kam dagiabar uan osimtizim akiram. Eghti araziba tuisizir gumazim dagiar kabar amamangatighi, gin amizir kamin pam da iniam. ²³ Eghti amizim osimtizim inighi, ia bizir kam ikaragh osimtizim gumazir a misoghezim datigh. Amizim aremeghti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ²⁴ Egh an damazim, atarim, agharim, o suem ikuvighi, ia kamaghira da ikarvagh. ²⁵ Eghti gumazim amizir kam avimin an mikarzim daboroghti, ia an mikarzim daborogh. Eghti an an mikarzim gasighasighi duam otoghti, ia kamaghira a ikaragh. Egh a benimin a misueghti, kamaghira ia benimin a ikaragh. ²⁶ Egh gumazitam uan ingangarir gumazim o ingangarir amizim damazim misueghti a ikuvighi, a ua an ingangarir gumazim o amizimin min ikian kogham. Gumazir kam aneteghti a mangi. Kar damazir asighasizir ivezim. ²⁷ Egh a ingangarir gumazim o amizim misoghiva an atarim asigh, egh aneteghti a mangi. Kar atarimin ivezim.”

Bulmakaun arazir kuram, akiramin araziba

²⁸ Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Bulmakaun tam uan komin gumazitam o amizitam biraghti an aremeghti, ia bulmakaun kam misueghti an aremegh. Eghti ia an tuzim aman marki. Eghti bulmakaun ghuavim, an os-
 imtizim inian kogham. ²⁹ Bulmakaun kam gumazamiz-
 ibagh inivira ikiti, gumazamiziba pamtemin an ghuavim
 mikimti, an ghuavim a isiva divazimin anetighan koghti,
 bulmakau tav misueghti an aremegham, eghti ia kam-
 aghin damu. Ia bulmakaun kam ko an ghuavim, an-
 ing misueghti, aning aremegh. ³⁰ Eghti gumazir araz-
 iba tuisizim amamangatigh dagiabar ivezir dibobonim
 diboroghti, gumazir kam gumazir aremezim bagh an
 adarazi me givezam. Arazir kamin bulmakaun kam arazir
 kuram givezagh, uaghan a uabi angamira ikisi a uabi
 givezam. A kamaghin damigh an ovengeghan kogham.
³¹ Bulmakaun tam, otaritam o guivitam misueghti an
 aremeghti, ia arazir kamra gin mangi. ³² Egh bulmakaun
 tam ingangarir gumazim o ingangarir amizir kinitam
 misueghti an aremeghti, bulmakaun kamin ghuavim,
 30plan silvan dagiaba isi ingangarir gumazimin gumazir
 dapanim daningam. Egh ia dagiabar bulmakaun kam
 ginivighi, an aremegh.

³³ “Egh gumazitam nguazimin itir mozim avarazir
 biziba angarigh, o mozim gikuigh, egh anevaraghan
 koghti, bulmakaun tam o donkin tam izi mozir kamin
 magirigh aremegham, ³⁴ eghti gumazir mozim gukuizim
 asizimin ghuavim givezam. Egh a uabi asizir kamin kuam
 iniam. ³⁵ Eghti gumazitamin bulmakau gumazir igharaz-
 imin bulmakau misueghti an aremeghti, aning gumazir
 igharazitamin amamangatighi, a bulmakaun angamira
 itir kam givesegh. Egh aning dagiar kaba ko bulmakaun
 aremezimin asiziba uaning tuiragh, uaning daningam.
³⁶ Eghti gumazamiziba fogh suam, bulmakaun kam an

asizibav sozir bulmakau. An ghuavim deragh divazimin aven a geghuvan koghiva, a bulmakaun angamira itim isi gumazir igharazim daningam. Egh a uabi bulmakaun aremezimin asizim iniam.”

22

Arazir kuraba akiramin araziba

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam bulmakaun tam o sipsip tam okemegh a misueghti an aremegham, o anemadaghti me a givezegham, eghti ia a damighti, a 5plan bulmakaubar bulmakaun kam ikaragham, o a 4plan sipsipbar sipsipin kam ikaragham. ²⁻⁴ Kamaghin a deraghvira da ikarvaghham. A ikarvaghamin bulmakauba o sipsipba puvatighti, ia aneteghti, gumazir igharazitam ingangarir gumazir kinimin min a givezeghti, ia dagiar kaba inigh asizir an okemezir kam ikarvaghham. Egh an okemezir bulmakau o donki o sipsip an dafarimin ikivira ikiti, a pumuningin ivezim uam a gisin aning inigh uan okimakiam ikarvaghham.

“Okimakiar gumazim dimagarimin dipenimin tiar akamin aven mangisi damuti, dipenimin ghuavim an suiragh, a misueghti an aremegham, eghti gumazir kam osimtiziba puvatigham. An aruemin a misueghiva egh osimtizim ikiam.

⁵ “Gumazitam uan bulmakauba ateghti da mangi an nguazim ko an wainin azenimin tintinibar daru damiva, mitaghniamin ikiavkinigh gumazir igharazimin azenimin daghebar ameghti, bulmakaubar ghuavim uan azenimin dagher aghuariba da ikarvaghham. Egh uaghan wainin oviziba gumazir kam ikarvagh a daningam.*

* **22:5:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

⁶ “Gumazitam uan dadam daboroghti avim isi bar ekevegh mangi, mitaghniamin ikiavkinigh gumazir igharazimin witin azenim, o witin me dighora pozim mikinizibar isighti, gumazir avim atizir kam, bizir isizir kaba bar da ikarvagh. ⁷ Gumazitam dagiataba o bizir igharazitaba isi uan namakam danighti a dar gan ikiti, okimakiar gumazitam bizir kaba okemegham, gin me okimakiar gumazimin suiraghti, okimakiar gumazir kam bizir pumuning pumuningin dagiaba ko bizir an okemeziba ikarvagh.

⁸ “Egh me okimakiar gumazim inighan koghti, ia gumazir bizibar garim inigh na bagh izi anetighti, a nan damazimin mitigh. Egh a kamaghin mikim suam, ‘Ki guizbangira, bizir kaba okemezir puvati.’

⁹ “Egh dughiaaba zurara gumazitam uan namakam ko bizir kabagh nighnigh uaning adogham. Aning bulmakauba, donkiba, sipsipba, korotiaba o bizir igharazibagh nighnigh, uaning mikimiva tav suam, ‘Kar nan bizimra,’ eghti ia aning inigh iziti aning nan damazimin tughti ki aning baragh suam, kav ifari. Eghti gumazir ifarir kam bizir pumuning pumuning ikarvagh namakam daningam.

¹⁰ “Eghti gumazitam donki, bulmakau, sipsip, ko asizir igharazitam, a isi uan namakatam daningighti ana bagh a damuam. Eghti asizir kam osimtizitam a batogham, o an ovegham, o apaniba uariv sogh midorozimin tongin asizir kam modogh a inigh mangighti, gumazitam an ganighan kogham. ¹¹ Egh aning na bagh izi nan damazimin mitigh, egh namakar asizimin garim Ikiavira Itir Godin ziam a dipon suam, ‘Bar guizbangira, ki nin asizitam gasighasighizir puvatigha, tam okemezir puvati.’ Eghti asizimin ghuavim an migirigiam baregh ifuegham. Eghti an namakar kam asizir ovengezir kam ikarvaghan

kogham. ¹² Eghti okimakiar gumazitam asizir kam oke-meghti, namakar kam, an asizim ikarvagh ivezim asizir ghuavim daningam. ¹³ Asizir atiatam asizir kam mi-sueghti, namakam asizir tuzir dughoraghirezir tam o agharir tam inigh namakamin akagham. Eghti ana asizir kam ikarvaghsi dagiatabar aningan kogham.

¹⁴ “Gumazitam uan bulmakau ateghti an namakam ingangarim bagh a inighti, egh dughiar bulmakaun ghuavim itir puvatizimin, bulmakaun kam osimtizim batogham o ana aremeghti, gumazir kam asizimin ghuavim givezam. ¹⁵ Eghti bulmakaun ghuavim uan namakam ko ikiti, bulmakau osimtizim batoghti namakam a givezan kogham. Egh namakam faragh dagiar akuatam ingangarim bagh bulmakau inighti, bulmakau osimtizim batoghti an a givezan kogham. Guizbangira, dagiar a faragha aningizim ana givezegha gifa.”

God me migeir arazir maba

¹⁶ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam guivir igiamin garima, a gumaziba ko akuizir puvatizi, me gumazitam bagha a ginabazir puvati, gumazir kam a inigh a gakaghonegh a ko dakuighiva, gumazir kam an ikisi ivezim isi guivimin afeziam givezeghiva, amizir kamin ikiam. ¹⁷ Eghti guivir kamin afeziam gumazir kamin aghuaghti, gumazir kam uabi dagiaba isi amizimin afeziam givezam. Ivezir kamin dibobonim, a ivezir amizim gumazitam ko akuizir puvatizimin min ikiam.

¹⁸ “Ia imezibagh amir amizibav sueghti me arimighiregh.

¹⁹ “Gumazitam, amizim ko akuir arazim, asizir amebatam ko a damighti, ia a misueghti an aremegh.

Amizitam, gumazim ko akuir arazim, asizir apurim ko a damighti, ia a misueghti an aremegh.

²⁰ “Eghti tav asem bagh ofa damigh egh an ziam feghti, ia a misueghti an aremegh. Ia Ikiavira Itir God baghvira ofa damu, egh an ziamra fi.

²¹ “Ia kantrin igharazimin gumazir ia ko ititam paziva a damuan marki, egh osimtizim a darighan kogham. Ia fo, ia faragha an min kamaghira Isipin kantrin ike. ²² Ia paziva amizir pam aremezim damuan marki, egh uaghan borir afeziam aremezim paziva a damuan marki. ²³ Ia pazi me damuti, me akurvazim bagh na bagh arangti, ki men dimdiam baragham. ²⁴ Egh ki navim ikuvigh, gumazir kurabar amighti, me izi ia misoghti, ia arimighiregham. Kamaghin, ia uaghan amuiba paba puvatigham, eghti ian boriba afeziaba puvatigham.

²⁵ “Nan gumazamizir dagiaba ko biziba bar puvatiziba, men tav ia da dagiataba inighti ia me daning nighnigh suam, a gin ua ia ikarvagham. Ia gumazir dagiar ingan-garibagh amibar min, gumazir kaba da, dagiar kaba ua da iniva, dagiataba uam a gisin darighan marki, Bar marki. ²⁶ Gumazir tam ian dagiaba inigh uan korotiar azenimin azuim isi ia daning mikim suam, korotiar kam kamaghin ian aka, a gin dagiar kaba ua da ikaragham. Eghti ia uam an korotiar azenan azuim, dughiar kamra aruem tighar magiram, ia uam a daningigh. ²⁷ Guizbangira, a bar korotiar azenimin azuir kamra iti. Egh dimagarimin a fefem a daningti, an arugharughan kogham. Eghti ni korotiar azenimin azuir ruarimin suiraghti, a bizir tizimin uan mikarzim avaragh dakuam? Ki gumazamiziba bar men

22:20: Godin Araziba 17:2-7 **22:21:** Ua Me Ini 23:9; Ofa Gami 19:33-34; Godin Araziba 24:17-18; 27:19 **22:25:** Ofa Gami 25:35-38; Godin Araziba 15:7-11; 23:19-20 **22:26:** Godin Araziba 24:10-13

apangkufi. Kamaghin, gumazir kam uabin akurvaghsi na mikimti, ki an migirigiam baragham.

²⁸ “Ia God, akar kuraba a mikiman kogham. Egh ia akar kuratam uan gumazir dapanitam mikiman kogh, an ziam gasighasighan kogham.

²⁹ “Ia uan witin faragha zuiba, ko wainin dipar faragha zuiba, ko olivin borer faragha zuiba, ia nan anogoroghan marki. Egh ia da inigh ofan min nan ziam fisi na daning. Egh ia uan otarir ivariaba na daning. ³⁰ Ia uaghan uan bulmakaun faragha otiviziba ko sipsipin faragha otiviziba na bagh ofa damu. Bulmakaun nguzim ko sipsipin nguzim 7plan aruebar uan amebam ko ikeghti, namba 8in dughiam, ia a misueghiva na bagh ofa damuam. ³¹ Guizbangira, ia nan gumazamizibara. Kamaghin amizi, asizir atiatam misogha dughoraghsuezir asizim, ia an tuzitam aman marki. Ia an tuziba isi afiabar aning.”

23

Israelia arazir aghuaribara damu

¹ Moses Ikiavira Itir Godin akam kamaghin anakuri, “Ni bizir otozitam baraghizi, a guizin akam puvati, ni bizir kam tintinibar a mikiman marki. Gumazitam arazir kuratam damighti, osimtizim an ikiti, ni kotin aven akar ifavaribav kimiva an akurvaghan marki. ² Gumazir aviriba arazir kurabar amuti, ni men arazibar gin mangan marki. Eghti gumazir aviriba kotiamin mangiva, kotiam gifaramin migirigiabav kimti, ni men arazir kabar gin mangan marki. ³ Gumazitaba gumazir biziba puvatizim kotiam datighti, a uabin akurvaghsi ni inighti, ni gumazir

22:28: Aposel 23:5 **22:31:** Ofa Gami 17:15 **23:1:** Ua Me Ini 20:16;
Ofa Gami 19:11-12; Godin Araziba 5:20 **23:3:** Ofa Gami 19:15

biziba puvatizimin akurvaghshi ifavarir miğirigiabav ki-man marki.

⁴“Eghti nin apanimin donki o bulmakau divazim ategh pura daruti, ni an ganigh, uam a inigh gumazir kam bagh mangi. ⁵Ni gumazir ian aghuazimin donkin ganti, a bizir osimtiziba ater irighiv ikiti, ni gumazir kamın akuragh uam an donki ghufegh. Ni aneteghti a nguazimin irighiv ikian marki. ⁶Gumazir biziba puvatizitam kotiamin mangiti, ia kotiamin aven a gifariva a dikabinan marki. ⁷Ni miğirigiar ifavaribar gumazim gasiva a isi kotiam darighan marki. Egh gumazir aghuarim arazir kuratam damighan koghti, ia isi kotiam datighiva, ni puram a misueghti an aremeghan marki. Guizbangira, gumazir arazir kurar kam gamim, an osimtizim ikivira ikiti ki a isi kotiam datighti, an ovengam. ⁸Gumazitam ia apezeper kotiam gifarisiva dagiaba ia daningti, ia dagiar kaba inian marki. Guizbangira, arazir kam gumazir dapanibar damaziba apirizi me deravira nighnizir puvati. Egha arazir kam uaghan gumazir aghuarir osimtiziba puvatizibar kotiam gasighasisi. ⁹Kantrin igharazibar gumazamizir ia ko itiba ia pazi me damuan marki. Guizbangira, ia uari faragha uan kantri ategha Isipin kantrin ikegħa, Kantrin Igharazibar Gumazamizibar navir averiabagh fogħa gifa.”

*Namba 7*in azenim ko Sabatin dughiamin araziba

¹⁰Ezi Moses Ikiavira Itir Godin akam isa Israelia migei, “Ia azenibar dagheba opariva, dagheba iniamin dughiamin da asi pozibav kin, mangi 6plan azenibar otifigh.

¹¹Egħti namba 7in azenimin ia nguazim ategħti an

23:4: Godin Araziba 22:1-4 **23:6:** Ofa Gami 19:15; Godin Araziba 16:19 **23:9:** Ua Me Ini 22:21; Ofa Gami 19:33-34; Godin Araziba 24:17-18; 27:19 **23:10:** Ofa Gami 25:1-7

avughsi pura iki. Egh ia an otivir dagheba inian marki. Ni uaghan arazir kamra wainin azenim ko olivin azenim damu. Eghti biziba puvatizir gumazamizibara, azenir kabar dagheba iniam. Egh gumazir biziba puvatiziba, me dagher naba ateghtima, asizir atiaba dagher kabar ami da givagham.

¹² “Eghti wikba bar ni 6plan dughiaabar uan ingangaribar amu, egh namba 7in dughiam ni ingaran marki. Ni avughsi. Eghti arazir kamin nin donki, bulmakau, ko ingangarir gumazir an amebam nin dipenimin a batezim, ko Kantrin Igharazibar Gumazamizir ni ko itiba, me bar avughsi, egh deraghvira ua gavgavir igiam iniam.

¹³ “Ni deraghvira oreghiva nan akar ki ni ganingizibar gin mangi. Egh ia asebar ziaba diponan marki. Egh me ko mikiman marki. Bar marki.”

Isar ekiar 3pla

(Ua Me Ini 34:18-26; Godin Araziba 16:1-17)

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia azeniba vaghvagh dar dughiar 3plan na bagh isam damu nan ziam fam. ¹⁵ Ki Akar Gavgavimin ia mikemezi moghin, ia Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam a damuva, uari akuvagh nan ziam fi. Egh dughiar ki Abipin iakinimin inabazimin, ia 7plan dughiaabar, yis puvatizir bretra ami. Ia fo, iakinir kamra ia Isipin kantri ataki. Egh ia na bagh izisi dafarir kinibar izan marki. Ia izi nan ziam fisi, na bagh ofan taba inigh izi.

¹⁶ “Egh uaghan ia Azenibar Dagher Igiaba Asiamin Dughiamin ia na bagh isam damu. Dughiar ia witin faragha aniba iniamim, isar ekiar kam otogham.

23:12: Ua Me Ini 20:9-11; 31:15; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:13-14 **23:15:** Ua Me Ini 12:14-20; Ofa Gami 23:6-8; Diboboniba 28:17-25 **23:16:** Ofa Gami 23:15-21; 23:39-43; Diboboniba 28:26-31

“Egh ia Averpenibar Iki Dagher Abuananaba Asiamin Dughiam, ia na bagh isam damu. Ia iakinir iter oviziba anir dughiamin, ia dagher abuananaba asigh dar pozibav kinigh, egh isar kam damu. ¹⁷ Egh azeniba vaghvagh, dughiar 3plan kaba, ian gumazamiziba bar izi, egh ia nan ziam fisi, nan damazimin otogh, ki Ikiavira Itir Godin ian Ekiam. ¹⁸ Egh ia asizim isi na bagh ofa damuva, egh an ghuzim isi na daningisi, ia Bret Yis itim sara ofa damuan marki. Ia asizir ofa damuamimin oviba bar da tuegh. Egh ia oviba ateghti da iki mangi amimzaraghan otivan marki.

¹⁹ “Ia dagher faragha asiba, dar dagher bar aghuibara, ia da inigh nan Dipenimin mangi ofan min, ki Ikiavira Itir God, ian God, da na daning.

“Egh ia memen nguzitam isi minem darugh, an amebamin oter eborim sara anevighan marki.”

God akar dikirizir maba Israelia ganidi

²⁰ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia oragh. Ki enselin mam amadaghti a tuavimin ia ko mangi ia geghuv, ian aku mangi kantrin ki ia bagha dikirizimin otogham. ²¹ Ia deragh an akam baragh, egh an gin mangi. Egh ia an akam batoghan kogham. Guizbangira, nan gavgavim a ko iti, eghti a gumazamizir an akaba batozibar arazir kuraba gin amangan kogham. ²² Ia an akamin gin mangigh, egh bizir ki mikemezibar amighti, ki ian apanibar apanimin min otogh me misogham. Eghti gumazir ia adogha ia batoziba, ki me adogh me batuegham. ²³ Eghti nan ensel ian faragh mangiva, ia inigh Amorian nguazimin aven mangi, egh Hitia, Peresia, Kenania, Hivia, ko Jebusia, men nguaziba bar dar aven mangam. Egh ki bar me kuavaremegham. ²⁴ Ia teviba pirigh men asebar ziaba fan marki. Egh ia men asebar ziaba fer araziba inian

kogham. Egh ia men asebar marvir guaba da kunti da iriti, ia dagh asighasigh. Egh guarir akinir men ofa gamir dakozibar tuivav itiba, da a bighiva da misarirarikigh. ²⁵ Egh ia nan ziamra fi, kirara Ikiavira Itir God, ian God. Ia kamaghin damuti, ki bar deraghvira ia damuva, dagheba ko dipaba ia daningiva, ia dam arimariaba batuegham. ²⁶ Egh ki amiziba ateghti me deraghvira boriba batam. Egh ki amizir paba itibar, naviba apiran kogham. Eghti me bar boriba batam. Ia zuamira ovengan kogham. Puvati. Ki ia ateghti, ia dughiar ruarimin nguazir kamin ikiam. ²⁷ Egh ki ian faragh mangi, egh atiatir ekiam ian apanibar atigh, me damuti me akong tintinibar nighnigh onganigham. Eghti ki me damighti me ian aregham. ²⁸ Egh ki gumazibagh ivir apariba amadaghti da ian faragh mangi Hivia, Kenania ko Hitia givi me batuegham. ²⁹ Ki azenir vamiran me batueghan kogham. Ki kamaghin damighti, nguazim pura ikiti asizir atiaba avirasemegh an iki, ia gasighasigham. ³⁰ Ki ian apaniba nimira nimira me batogh mangi, dughiar ia avirasemeghamim, ia nguazir kam bar a inigham. ³¹ Eghti ki ian mitaghniaba arighti ian nguazimin mitaghniyam, Akaban Dipamin boroghin itir Ongarir Aghevimin ikegh mangi, Mediterenianin Ongarir Ekiamin tugham. Egh gumazamiziba puvatizir danganimin ikegh mangi, Yufretisin Fanemin tugham. Egh ki gavgavim ia daningti nguazir kamin itir gumazamiziba, ia me gafiragham. Eghti ia kantrin kamin aven mangi, me batueghti me mangam. ³² Ia me ko akar dikirizir gavgavitam damuan marki, egh uaghan men aseba ko akar dikirizir gavgavitam damuan kogham. ³³ Egh ia me ateghti, me ian kantrin ikian marki. Puvatighti me ia damighti ia arazir kuram na damigham. Egh ia men asebar ziaba feghti, arazir kam azuazimin min ia misueghti ia iri bar gevegham.”

24

Ikiavira Itir God,
Akar Dikirizir Gavgavim
Israelia ko a gami

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ki kamaghsua, Ni, Aron, Nadap, Abihu, ko Israelian gumazir 70plan gumazir dapaniba, ia mighsiamin anang na bagh izi. Egh ia tong saghon ikiva, tevimning apirigh guam nguazimin anebiragh nan ziam fi. ² Eghti Moses uabira, Ikiavira Itir God bagh izi. Gumazir dapanir igharaziba nan boroghin izan marki. Eghti gumazamiziba Moses ko anangan kogham.”

³ Ezi Moses ghua Ikiavira Itir Godin migirigiaba ko arazir e gin mangi damuamiba, bar gumazamizibav mikeme. Ezi me oregha bar kamaghin migei, “Bizir Ikiavira Itir God damuasa e mikemeziba bar, e dar amuam.”

⁴ Egha Moses Ikiavira Itir Godin akaba akinafarir mamin bar a da osiri. Egha amimzaraghan a dikavigha ofa gamir dakozim mighsiamin apinimin a gami. Egha ofa gamir dakozir kamin boroghin, a 12plan dagiar ruariba ase, da Israelian 12plan anababar ababanim gami. ⁵ Egha a Israelian gumazir igiar maba amadazi, me ghua ofaba Ikiavira Itir God ganidi. Ezi ofan maba, da asizir me avimin tuazi bar isigha mighiriziba, ezi maba da bulmakaun apurir igiaba, gumazamiziba God ko navir vamiran iki-asava amir ofaba. ⁶ Ezi me a gamigha givazima, Moses bulmakaubar ghuziba inigha, ghuziba tuiragha maba isa itarir ekiabagh arisi. Egha ghuzir nar ikiavira itiba an ada isa ofa gamir dakozimin da kavamadi. ⁷ Egha an akinafarir Akar Dikirizir Gavgavim aven itim, inigha gumazamiziba bagha a dibori. Ezi me a baregha, me bar kamaghin migei, “Bizir Ikiavira Itir God e mikemeziba, e bar dar amuam.”

⁸ Egha Moses ghuzim inigha, gumazamizibagh isin a kavamadi. Egha kamaghin me migei, “Ghuzir kamra, Ikiavira Itir God, Akar Dikirizir Gavgavir kam, ia koma a gami, ezi ghuzir kam gavgavim a ganidi. Ezi Akar Dikirizir Gavgavir kam, arazir God ia ganingiziba, a dagh isin tu.”

⁹ Egha gin Moses, Aron, Nadap, Abihu, ko Israelian gumazir dapanir 70pla, me mighsiamin ghuavanadi. ¹⁰ Egha me Israelian Godin gari. Ezi an dagarimningin apengan bluplan bizir ekiam ikia dagiar azuarimin min gara, egha overiam taghtazi moghin angazangari. ¹¹ Guizbangira, me Godin gari, ezi a me gasighasighizir puvati. Ezi dughiar kam me danganir kamin ikia uari inigha apiagha dagheba ko dipaba api.

Moses Sainain Mighsiamin ghuavanabo

¹² Ezi gin Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni na bagh mighsiamin anangiva, nan boroghin tugh. Ki Osirizir Arazir maba ko, Akar Gavgaviba isa dagiar akuamningin da osiri. Ki kamaghsua, ni Osirizir Arazir kaba gumazamizibagh eghan men sure damu, kamaghin ki dagiar akuar kamning ni daningam.”

¹³ Ezi Moses uan ingangarir gumazim Josua ko uaning akirigha, Moses Godin mighsiamin ghuavanadi. ¹⁴ Moses faragha Israelian gumazir dapaniba kamaghin me migei, “Ia kaghira dapiagh iki, egh ga mizuam ikiti, ga uamategh izam. Aron ko Hur ia ko ikiam. Gumazitaba osimtiziba gumazir igharazibar ikiva, aning bagh mangiti, aning da akiram.”

¹⁵ Ezi Moses mikemegha givagha, Sainain Mighsiamin ghuavanadi. Ezi ghuariar ekiam mighsiam avara. ¹⁶⁻¹⁷ Ezi Ikiavira Itir Godin angazangarim mighsiamin izaghiri. Ezi Israelia Ikiavira Itir Godin angazangarir kamin garima,

men damazimin avir ekiam mighsiam gisin isia iti. Ezi ghuariam 6plan dughiabar mighsiam avara. Ezi namba 7in dughiam, Ikiavira Itir God ghuariamın tongin ikia Mosesin dia. ¹⁸ Ezi Moses ghuariamın aven ghugha, mighsiamın bar pin ghuavanadi. Egha mighsiamın ikia ghua 40plan dughiaba ko dimagaribar tu.

25

Gumazamiziba God bagh Purirpenimın ingarsi bizibar aningam

(Ua Me Ini 35:4-9)

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei, ² “Ni Israelia mikemeghti, me biziba inigh ofan mın na daning. Gumazamizir uan biziba na daningasa naviba dikaviba, me da ni daning. ³ Eghti ni bizir kaba me dama da inigh. Gol, silva, bras ko, ⁴ sipsipin arizibar ingarizir tretin bluplaba, pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir aghuariba, ko inir me memen arizibar ingariziba ko, ⁵ sipsipin apurimın inir me penin aghevimın aghuiziba ko, ongarimın itir asizir ekiabar iniba ko, akasin temeba ko, ⁶ lambagh arigha dagh aboir olivin borem ko, pauran mughuriar aghuim zuir me olivin borem sara verezir God ua bagha inabazir bizibagh ingem, ko pauran mughuriar aghuim gamiba. ⁷ Egh dagiar pizir aghuariba ko, dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba inigh, da ofa gamir gumazibar dapanimın korotiar otevir azenan itimın kurkegh, egh an forivtarir inir an evarimın poroghav itim gituigh. ⁸ Egh ni gumazamizibav kemeghti, me na bagh Purirpenitamın ingarighti, ki men tongin ikiam. ⁹ Egh ia Purirpenir kamın ingarighti, bizir an azenan itiba ko aven ikiamiba bar nedazir ki ni daningamimın mirara ganam.”

*Me Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ingaram
(Ua Me Ini 37:1-9)*

¹⁰ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ni gumazamizibav kemeghti me akasin temer araribar Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ingarighti, an ruarim 110 sentimitan tughti, an arozim 66 sentimitan tughti, an tuirivim 66 sentimitan tugh. ¹¹ Eghti ia golin aghuarim isi an averiam ko azenimin poghiva a nokegh. Egh golin ruari tamin Boksiamin apinimin miriam bar an poghiva a ikiraruigh. ¹² Egh ia Boksiam darugh anetersi gol ringin 4plan ingarigh, egh a tuivamin suer 4plan boroghin gol ringin 4pla arigh, egh 4plan suebagh ikegh. Egh pumuning isi Boksiamin vongin aning ikegh, pumuning vongin aning ikegh. ¹³ Egh ia Boksiam atersi akasin iter otevir pumuning inigh, egh deragh aning akirigh. Egh ia golrama aning poghiva aning nokegh. ¹⁴ Egh ia Boksiam atersi iter otevir kamning isi, tam vongin an ringning darugh, egh tam vongin an ringning darugh. ¹⁵ Eghti iter otevir kamning zurara ringbar iki kamaghira iki. Ia aning asian marki. ¹⁶ Eghti ki gin Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuamning isi ni danighti ni aning isi Boksiamin aven aning atigh.

¹⁷ “Egh ia Boksiamin asuam golin aghuarimin an ingarighti, an ruarim 110 sentimitan tughti, an arozim 66 sentimitan tugh. Danganir kam, kar gumazamizibar arazir kuraba gin amangamin danganim. ¹⁸ Egh ia golin taba inigh, haman dav suegh, egh enselin bar gavgavir pumuningin nedazimningin ingarigh. Eghti enselning Boksiamin asuam gisin tughiv iki, tav vongin ikiti, tav vongin ikiam. ¹⁹ Eghti tam Boksiamin asuamin agharir guvimin tughti, tam agharir kiriamin tugh. Ia golin tam inigh, egh enselin bar gavgavir kamningin nedazim ko

Boksiamin asuam danganir kamran dar ingarigh. Eghti da bizir vamiran min otogham. ²⁰ Eghti enselin bar gavgavir pumuningin nedazim arazir kuraba gin amadir danganimin tughiv ikiam, eghti aningın guamning uaningın akuigh aviragh Boksiamin gan. Eghti aningın avizimning kuighirigh iki, Boksiamin asuam avaragham. ²¹ Eghti ki Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuar kamning ni danighti, ni aning isi Boksiamin aven aning atigh, egh Boksiamin asuam dukuagh. ²² Eghti ki danganir arazir kuraba gin amadir kamin, enselin bar gavgavimningin nedazimningin tongin Boksiamin asuam gisin ni bativam. Egh ki uan Akar Gavgaviba ni daningam. Eghti ni nan Akar Gavgaviba Israelia daningam.”

Me God daningamin bret arighamin dakozimin ingaram

(*Ua Me Ini 37:10-16*)

²³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ia akasin tememin dakozir tamin ingarigh, eghti an ruarim 88 sentimitan tughti, an arozim 44 sentimitan tugh, eghti an tuirivim 66 sentimitan tugh. ²⁴⁻²⁵ Egh ia dakozir kam golin aghuarimin an poghiva a nokegh, egh golin ruaritamın an miriamin poghiva bar a ikiraruigh. Ia golin ruarir kam damighti a tong figh anabogh, egh dakozimin apiniba bar da inigh, eghti an tuirivim 8 sentimitan tugh. Eghti ia golin ruarir kamin, an miriamin golin igharazitamin an adiarim damigh golin ruarir kam bar an poghiva a ikiraruigh. ²⁶⁻²⁷ Egh ia gol ringin 4plan ingarigh dakozimin mikebabar suebar boroghin da ikegh. Eghti 4plan gol ringin kaba dakozimin apinimin boroghira ikiam. Da akasin temer dakozim ateramningin suigham. ²⁸ Egh ia akasin iter otevir pumuning isi dakozim atersi deragh aning akirigh, egh golrama aningın poghiva aning nokegh. ²⁹ Egh ia, ofa damuamin wain fufughamin itarir ekiaba ko

doziba, kapba, ko botolba, ia golin aghuimra bizir kabar ingarigh. ³⁰ Egh ia zurara Bretin na daningamim, a isi dakozir kam datighti, a nan damazimin ikivira ikiam.”

Me lamba afamin aghorim in ingaram
(*Ua Me Ini 37:17-24*)

³¹ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia golin aghuarim inigh lamin aghorimin ingarigh. Egh haman golin kam misuegh egh lamin aghorim asamin mingarimin ingarigh, egh lambar agharibar ingarighiva, dar afamin danganibar boroghin, akimarir tighar onamiba ko onezibar ingarigh. Egh biziba bar dar arighti da bizir vamiran min ikiam. ³² Eghti lamba afamin aghorir kam 6plan aghariba iki, eghti 3pla vongin ikiti, 3pla vongin iki. ³³ Eghti lamba afamin aghorir kam, 6plan aghariba vaghvagh akimarir 3pla iki, eghti da lamin kabar apengan ikiam. Eghti lamin aghariba bar kamaghira ganam. Eghti akimaribar ganganiba amonin tememin akimaribar min ganam. ³⁴ Eghti lamin aghorim uabi kamaghin ganam, ia akimarir 4pla ingarighti da amonin tememin akimaribar min, taba tighar onamibar min ganti, taba onezibar min gan. ³⁵ Egh agharir pumuning uaningin akuizi naghin ia akimarir dafarir muziarir kabar ingarigh. Egh agharir igharaziba uaghan kamaghira dar amu. ³⁶ Egh ia hama inigh golin aghuir kam misuegh, egh bizir kabar amighti da bizir vamiran min ikiam. ³⁷ Egh ia 7plan lambar ingarigh, da isi dar agharibar arikigh. Egh devira da aseghiti, dar angazangarim siragh deragh nan Purirpenimin averiam gisiragh. ³⁸ Egh golin aghuariba inigh, egh akamimin min avimin suizir bizitabar ingarigh egh uaghan itaribar ingarigh. ³⁹ Ia 35 kilogremmin golin aghuariba inigh, egh lamba afamin aghorim ko, lamba

ko, an ingangarir bizir kaba, bar dar ingarigh. ⁴⁰ Egh ni deraghvira dar ganigh, egh nedazir ki mighsiar kamin nin akazimin gin mangiva, ia bizir kabar ingarigh.”

26

Me Godin Purirpenimin ingaram

(Ua Me Ini 36:8-38)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia na bagh Purirpenir tam 10plan inir ghurghurir aghuibar an ingarigh. Nir kaba ia tretin bluplaba ko, pighagheviba ko, agheviba inigh enselin bar gavgavibar nedaziba isamigh. ² Egh 10plan inir kabar ingarighti dar otevíba bar voroghira mangi. Eghti dar ruariba 12 mitan tughti, dar aroziba 2 mitan tugh. ³ Egh da arueghsi, ia 5plan iniba dar akuigh ua da isamigh. Egh 5plan mabar akuigh ua kamaghira da isamigh. ⁴ Egh bluplan tretin righizir kuzir taba, inimning uaningin sasuihisi aningin miriamningin da isamigh. ⁵ Egh 50plan tretin irighizir kuziba, inir faragha itimin miriam gituigh, egh 50plan tretin irighizir kuziba namba 2in inim kamaghira da a gituighti, dar kuziba voroghira iki. ⁶ Egh ia 50plan golin akezibar ingarighti, da inir ruarir kamningin kuziba isafuragh da ikeghti, aning Purirpenir vamiran otogham.

⁷ “Egh gin ia memen arizibar inir 11plan ingarighti, da Purirpenim avamin inir ekar vamiran otogh. ⁸ Eghti inir kaba vaghvagh dar ruariba 13 mitan tughti, dar aroziba 2 mitan tugh. Eghti dar ababanim voroghira mangi. ⁹ Egh da arueghsi me 5plan iniba uari isafuragh da isamighti, da inir ekar vamiran otogham. Egh 6pla iniba isafuragh da isamighti da inir ekar vamiran otogham. Egh namba 2in inir isamizir kam, an namba 6in inir otevir kam an otevim remegh Purirpenimin tiam avaragh. ¹⁰ Egh

50plan tretin irighizir kuziba, inir faragha itimin miriam gituigh, egh 50pla tretin irighizir kuziba inir namba 2in miriamin dagh ituigh. ¹¹ Egh 50plan brasin akezibar ingarigh, egh akeziba isi tretin irighizir kuzir kabar aghuigh, egh inir kamning uaning isafuraghti inir ekiar vamira ikiam. ¹² Eghti inir ruarir kamın 1 mitan pura itimin, ia Purirpenimin girakirangin aneguraghti a magiri nguazim girigh. ¹³ Eghti inir Purirpenim avamim, an ruarim, aven itir inimin ruarim gafiragh 50 sentimita vong ko vongin ikiam. Eghti inir nar pura ikiamim Purirpenir kam bar anevaragh magiri nguazim girigh.

¹⁴ “Egh ia Purirpenim avisi sipsipin apuribar inir me penin aghevimin aghuizimin inimin ingarigh. Egh a gisin darighsi ongarimin asizir ekiamin inim inimin ingarigh.

¹⁵ “Egh ia akasin temebar Purirpenimin birir agharibar ingarigh. ¹⁶ Eghti birir agharibar ruarim 4 mitan tugh, eghti iter otevir agharibagh iniva ghueziba, 66 sentimitan tugh. ¹⁷ Egh ia iter akinir pumuning mingarimning akirigh, egh silvan boksiamning gisin aning asaragh. Egh ia Purirpenimin birir aghariba bar kamaghira dar ingarigh. ¹⁸ Egh ia sautin amadaghan Purirpenimin 20plan birir agharibar ingarigh. ¹⁹ Egh ia silva inigh 40pla boksiar torir muziariba itibar ingarigh, egh birir aghariba dagh asam. Eghti boksiar pumuning birir agharir vamiran apebamin ikiam, egh birir agharimin povim gavgavim a daningam. ²⁰⁻²¹ Egh ia kamaghira uaghan notin amadaghan birir agharibar ingarigh. Egh 20pla birir agharibar ingarigh, egh birir agharibar poviba gavgavim dar aningsi, ia 40plan silvan boksiabar ingarigh. Egh silvan boksiar pumuning gisin birir aghariba vagh-vagh da asi. ²² Egh 6plan birir aghariba Purirpenimin girakirangin aruem ghuaghiri naghin dar ingarigh, ²³ egh birir agharir pumuning Purirpenimin girakirangin itir

mikebamningin ingarigh. ²⁴ Eghti mikebamningin itir birir agharimning vin uaningin akuigh mavanang bar pin otogh. Egh birir agharir kamning uaning inigh ghuanang ringin vamiran aven mangi voroghira iki. Egh mikebar igharazim kamaghira a damu. ²⁵ Eghti girakirangin 8plan birir aghariba ikiam, eghti 16plan silvan boksiaba da birir agharibar povibar suigham, eghti boksiar pumuning, birir aghariba vaghvagh dar tuivam.

²⁶ “Egh ia akasin temer ruariba inigh, egh dar ighuvir ruaribar ingarigh. Egh notin itir birir aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh. ²⁷ Egh sautin itir birir aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh, egh aruem uaghiri naghin itir birir aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh. ²⁸⁻²⁹ Egh ia ringbar ingarigh vaghvagh birir agharibar tongira dar arikigh, egh gin ighuvir ruarir kaba isi ringbar aghu mangi, Purirpenimin mikebar mamın ikegh mangi mamın tugh. Egh ia birir aghariba ko ringba ko ighuvir ruariba, golra bar da nokegh. ³⁰ Egh ia gin Purirpenir kam asaraghti, a nedazir ki mighsiamin nin akazimin mirara ganam.

³¹ “Egh ia inir aghuarir ekiatamin ingarigh, egh Purirpenimin aven aneguragh. Ia inir kam, tretin blupla ko, pighaghevım ko aghevır me sipsipin arızimin ingarızimin a isamigh. Egh ia deraghvıra enselin bar gavgavibar nedazibar arigh da isamigh. ³² Egh ia akasin temeba inigh, inir ekıar kam gusi 4plan dipenir akinibar ingarigh. Egh dipenir akinir kaba golin dar poghiva da nokegh. Egh golin akeziba ingarigh nir kamın suighsi dipenir akinibar dar arikigh. Egh 4plan silvan boksiabar ingarigh, egh dipenir akinir kaba boksiabagh asegh. ³³ Egh inir kam inigh dipenir akinibar itir akezibar guighti, nir kam, a Purirpenim avarazir nir ekıar uaning sasuirazi

naghin apengan iki. Egh dagiar akuar Akar Dikirizir Gav-gavim itimningin Boksiam, inir kamin girakirangin aven anetigh. Eghti inir kam Purirpenimin aven, divazimin min Anogoroghezir Danganim ko, Bar Anogoroghezir Danganim abigh ikiam. ³⁴ Egh golin asuam inigh mangi danganir Bar Anogoroghezir Danganimin Boksiam dukuagh. Eghti Boksiamin asuar kam, kar arazir kuraba gin amangamin danganim. ³⁵ Egh ia bretba arighamin dakozim isi notin amadaghan Purirpenimin aven inimin boroghin anetigh. Egh lamba afamin aghorim isi sautin amadaghan inimin boroghin anesaragh.

³⁶ “Egh ia Purirpenimin tiar akamin gusi, inir ghurghurir aghuitamin ingarigh, tiar akamin a guraghti a tiar akamin min iki. Ia tretin sipsipin arizibar ingarizir blupla ko, pighaghevim ko, aghevimin an kurkegh da isamigh. ³⁷ Egh akasin temeaba inigh tiar akam bagh 5plan dipenir akinibar ingarigh, egh golin dar poghiva da nokegh. Egh 5plan brasin boksiar toriba itibar ingarigh egh dipenir akiniba dagh asam. Egh inir kam agusi golin akeziba isi dipenir akinibagh ikegh, egh inir kam guragh.”

27

Me asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingaram

(Ua Me Ini 38:1-7)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia akasin temeaba inigh, egh asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingarigh. Eghti an arozm ko an ruarimin ababanim, aning virara 2 mita, 20 sentimitan tugh. Eghti an tuirivimin ababanim 1 mita 30 sentimitan tugh. ² Temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, ia bul-makaun kombar min garir bizibar ingarighti, da ofa gamir dakozimin mikebabar vaghvagh dar iki, egh ofa gamir

dakozim brasin an poghiva a nokegh. ³ Ofan dakozimin ofan ingangarim damusi ia bizir kabar ingar, savolin muziariba, itarir ekiaba, pokba, ko avim ateramin itariba, ko averenim iniamin itaribar ingarigh. Bizir kaba bar ia brasin dar ingarigh. ⁴⁻⁵ Egh ia bras uaia inigh abizimin min garir bizimin ingarigh. Egh ofa gamir dakozimin aven anetigh. Egh ia brasin ringin 4plan ingarigh. Egh da isi ofa gamir dakozimin abizimin mikebabar arikigh. Egh brasin ruaritam inigh ofa gamir dakozimin averiamin tongiram anetigh a ikiraruigh. Egh uaia brasin abizimin miriaba isi, brasin ruarir kamın apengan aneguragh. Eghti abizimin min ganamin bizir kam, ofa gamir dakozimin averiamin tongira daperagham. ⁶ Egh ia akasin iter otevir pumuning inigh, egh aning akirigh brasin aning poghiva aning nokegh. ⁷ Egh ia ofa gamir dakozim atersi akasin temer kamning isi ringin an miriamningin itibar aghuigh. ⁸ Ia temer arariba inigh ofa gamir dakozim boksiamin min an ingarigh, egh boksiamin dikinimin ingaran marki. Ia aneteghti an dikinim pura torim iki. Ia nedazir ki mighsiamin nin akazimin mirarama an ingarigh.”

Me Godin Purirpenimin
divazim avinam
(*Ua Me Ini 38:9-20*)

⁹ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia inir ghurghurir aghuimin ingarigh, Purirpenim avinsi divazir azenan itimin ingarigh. Ia inir ruarir kam sautin amadaghan itir divazim bagh an ingarighti, a 44 mitan tugh. ¹⁰ Egh ia inir kam gusi, 20plan dipenir akiniba brasin dar ingarigh, egh dipenir akinir kaba isi 20plan brasin boksia bagh asegh. Egh inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingarigh. ¹¹ Egh kamaghira notin amadaghan itir divazimin ingarigh. ¹² Egh divazir aruem ghuaghiri naghin itim, ia inir ruarir tamin

ingarighti, a 22 mitan tugh. Egh 10plan dipenir akiniba ko, 10plan brasin boksiar dipenir akiniba asamibar ingarigh. ¹³ Eghti divazir aruem anadi naghin itim, an ababanim 22 mitan tugh. Eghti divazir kam tiar akam an ikiam. ¹⁴⁻¹⁵ Tiar akamin miriamningin ia dipenir akiniba asisi brasin boksiabar ingarigh. 3pla vongin ikiti 3pla vongin iki. Brasin boksiabagh asisi, ia dipenir akinibar ingarigh. 3pla vongin da asegh, egh 3pla vongin da asegh. Egh tiar akamningin miriamningin gusi nir pumuningin ingarigh. Aningin arozimning virara 6 mita 60 sentimitan tugh. ¹⁶ Egh divazimin tiar akam bagh ia inir ghurghurir aghuaritam, tretin blupla ko, pighaghevim, ko aghevur me sipsipin arizimin ingariziba isamiva an kurkeghti, a divazimin tiar akam avam. Eghti an arozim 9 mitan tugh. Egh ia 4plan dipenir akiniba isi 4plan brasin boksiabagh asegh, egh inir kam isi dipenir akinir kabar da guigh. ¹⁷ Ingararim kamaghin mangam: ia silvan agharir ighuvir kabar ingarigh, divazir kamin dipenir akinibar pueghti da bar uarir suikigh. Egh silvan akezibar ingarigh egh dipenir akinibar arighti da silvan agharir ighuvibar suigham. Egh bras inigh dipenir akiniba asamin boksiabar ingarigh. ¹⁸ Eghti divazir kam, an ruarim 44 mitan tughti an arozim 22 mitan tugh, eghti an tuirivim 2 mita 20 sentimitan tugh. Ia inir ghurghurir aghuarir tam inigh divazir kamin ingarigh. Egh ia bras taba inigh divazimin dipenir akinibagh asamin boksiabar ingarigh. ¹⁹ Ia brasra inigh Purirpenimin ingangaribar amuamin bizibar ingarigh. Egh Purirpenim gavgavim a daningamin afughafughamiba ko an divazim gavgavim a daningamin afughafughamiba, uaghan brasin dar ingarigh.”

*Lamba deragh dar ganamin arazim
(Ofa Gami 24:1-4)*

²⁰ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni Israelian gumazamizibav kemeghti me olivin borer aghuariba inigh iziti, lamin kabagh isi iki mamaghira ikiam. ²¹ Eghti Aron uan otariba ko lamin kaba inigh, na bativamin Purirpenimin aven mangi. Egh Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam modozir inimin azenan dar arikigh. Egh dughiar zurara me borem lambar arigh, eghti da danganir ki Ikiavira Itir God itimin, guaratizibar isi mangi mizarazibar otiv. Egh ia Israelia, uan borir gin otivamiba ko, arazir ki damuasa ia mikemezir kamin suiragh gavgavigh iki mamaghira iki.”

28

*Me ofa gamir gumaziba
kurkamin adiaribar ingaram
(Ua Me Ini 39:1-7)*

¹ Egha Ikiavira Itir God miaviavira ikia kamaghin migei, “Moses ni uamategh mangigh egh dughiar kamin uan avebam Aron ko an otarir kaba, Nadap, Abihu, Eleasar, ko Itamar, men diaghti me izi. Egh ni Israelian tongin me amisevegh me damighti me nan ofa gamir gumazibar min iki nan ingangaribar amu. ² Egh Aron bagh, ofa gamir gumazimin korotiar aghuarimin ingarigh, egh an kurkeghti, an ganganim igharagh otogh, egh Israelian damazimin ziar ekiam ikiam. ³ Ki kamaghin ifonge, Aron, nan ofa gamir gumazimin otogh, nan ingangarim damuam. Kamaghin, ni gumazir ki korotiaba ko bizir igharazibar ingaramin fofozim me ganingizibar diagh me mikemeghti, me Aron darugh nan ofa damuamin korotiamin ingarigh. ⁴ Egh me mikemeghti me forivtarir nir an evarimin poroghav itimin ingarigh, korotiar otevir azenan itimin ingarigh, korotiar ruarir azenan itimin ingarigh, korotiar ruarir aven itir me tretbar kurkezimin

ingarigh, inir dapanir asuar ruarimin ingarigh, egh inir ruarir ivariamın ikezimin ingarigh. Me Aron uan otariba ko me bagh, ofa gamir gumazibar korotiar aghuariba isamigh, eghti me ofa gamir gumazibar min nan ingangarim damuam. ⁵ Egh ingangarir gumaziba tretin blupla, ko pıghaghevım, ko tretin aghevır me sipsipın arızimın ingarızim, ko gol tret, ko inir ghurghurir aghuariba inigh korotiar kabar ingar. ⁶ Egh me korotiar otevir azenan itimin ingarsi, tretin blupla, pıghaghevım ko, tretin aghevır me sipsipın arızimın ingarızim ko, gol tret ko inir ghurghurir aghuir kam kurkazir aghuıbar a isamigh. ⁷ Egh inir sazır pumuning korotiamın suıghsı a gısın aning isamıghtı, aning dipızimning gısın anang mangı akırımın inir otevir vongın itimin suıragh. ⁸ Egh me gol tret, ko tretin blupla, pıghaghevım, tretin aghevır me sipsipın arızibar ingarızim ko inir ghurghurir aghuarım inigh, egh inir ivariam gıkamım adiarir aghuariba a darigh an ingarigh. Egh inir ivariam gıkamım isı korotiar otevir azenan itir kamın miriamın porogh a isamigh, eghti bizir pumuning datırighın bizir vamıran min ikiam. ⁹ Egh dagiar pızır aghuarır pumuning inigh, egh Jekopın otarır 12plan ziaba aningın dar ghorıva da osırigh. ¹⁰ Ia kamaghın damu, otarır ivariamın ziam faragh anetigh mangı namba 12in otarımın tugh. Egh 6plan ziaba isı dagiar tam darigh, egh 6pla isı dagiar ıgharızim datigh. ¹¹ Nı ingangarır kam isı gumazır dagıaba aghoramın fofozım itim daningigh, eghti a Jekopın otarıbar ziaba isı dagiar kamningın dar ghoregh. Egh ia dagıamningın suıghsı golın kurkazır pumuningın ingarigh. ¹² Egh dagiar kamning isı korotiar otevir azenan itimin dipızimningın itir inir sazımning gısın aning isamigh, eghti aning Israelin 12plan anababar ababanımın min ikiam. Eghti Aron uan dipızimningın men ziaba aterti, kı İkiavıra Itir God dar

gan uan gumazamiziba zurara me ginighnighvira ikiam. ¹³⁻¹⁴Ia dagiamningin suighamin golin kurkazir kamningin ingarigh. Egh golin aghuarim inigh tretin min ikarizibagh irighiva, egh da isi da nuavigh golin benir pumuningin ingarigh. Egh benir kamning inigh dagiamning suighamin golin kurkazir kamningin porogh.”

Ofa gamir gumazibar dapanim in evarimin poghsi forivtarir inimin ingarigh

(*Ua Me Ini 29:8-21*)

¹⁵ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia ofa gamir gumazibar dapanimin evarim gikisi forivtarir inimitamin ingarigh. Kar Godin ifongiam gifofoghamin bizim. Egh ia kamaghira korotiar otevir azenimin itimin ingarizimin mirara, gol tret, ko tretin blupla, pighaghevim, ko tretin aghevur me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigh, egh forivtarir inir muziarir kam bar deragh an ingarigh, egh kamaghirama an kurkegh. ¹⁶Ia forivtarir inir muziarir kam in ingarighti, an inimin ruarim 44 sentimitan tughti an arozim 22 sentimitan tugh. Egh deraghvira tongira a remeghti, a forivtarimin min otoghti, an otevir ababaniba voroghira mangi. ¹⁷⁻²¹ Egh ia 12plan dagiar ivezim bar pin koziba isi, dagiar kaba bar da vaghvagh Jekopin otaribar ziaba osirigh, eghti dagiaba vaghvagh an anababar ababanimin min ikiam. Ia golin taba inigh dagiabar suizir golin kurkazibar ingarigh, egha dagiaba vaghvagh da afegh egh forivtarir inimin azenan da ikegh. Egh ia dagiar kaba isi, 4plan abiar ruaribar forivtarir inir kam in azenan da ikegh. Egh faragha itir abiamin dagiar me kamaghin diboriba, rubi, topas, ko ganet, da ikegh. Egh abiar an girara itimin dagiar emeral, sapaia, ko daimon ikegh. Egh abiar mikezimin, dagiar terkois, aget, ko ametisin dagiaba

ikegh. Egh namba 4in abiamin, berilin dagiam ko, dagiar pizir aghuarim ko jasper dagiam ikegh.

²² “Egh ia golin aghuarim inigh egh tretin min ikariz-ibagh irigh da nuavigh egh benir pumuningin ingarigh, eghti aning forivtarir inir evarimin guraghav itimin suigham. ²³⁻²⁴ Egh gol ringin pumuningin ingarigh, egh aning isi evarimin ikiamin forivtarir inimin mikebar pin itimningin aning ikegh. Egh golin benimning isi, aningin otevimning, forivtarir inimin itir gol ringin kamning gikegh. ²⁵ Ia golin benir otevir igharazimning isi, dipizimningin itir dagiamningin suizir golin kurkazimning gikegh. Egh tuavir kamin forivtarir nir kam isi, korotiar otevir azenan itim gikegh. ²⁶ Egh ia ua gol ringin pumuningin ingarigh, egh aning isi evarimin itir forivtarir inir otevimin mikebamningin vin aning ikegh. Ringin kamning datirighin korotiar otevir azenan itimin boroghin ikiam. ²⁷ Egh ia gol ringin pumuning uam aningin ingarigh, egh aning isi korotiar otevir ivariam amadaghan itimin, azenan aning porogh aning isamigh. Egh aning ikeghti, aningin otevimning dipizimningin ikegha izighiri inir ruarir ivariam gikezimin tugh. Egh ivariam gikezir inir me deraghavira kurkezir kam an boroghin, gol ringning isamigh. ²⁸ Egh benir sazir blupla inigh, evarimin ikiamin forivtarir inimin ringning isi, korotiar otevir azenan itimin ringning gikegh, eghti evarimin itir forivtarir inim, korotiar otevir azenan itimin suiragh gavgavighiti, evarimin ikiamin forivtarir inim ighuamangan kogham.

²⁹ “Egh Aron Anogoroghezir Danganir kamin aven mangamin dughiar kamin, a forivtarir inir Israelian ovavibar ziaba aven itim inigh uan evarimin boroghin uan evarim gikegh. Kar Godin ifongiam gifoghamin bizim. Eghti ki Ikiavira Itir God kamaghin ganigh, egh ki uan

gumazamiziba zurara me ginighnigham. ³⁰ Egh dagiar Godin ifongiam gifofoghamin kamning isi, forivtarir inir an evarimin itim darugh, eghti aning an evarim gisirara ikiam. Eghti Aron Anogoroghezir Danganimin mangi, ki Ikiavira Itir Godin damazimin tuivsi, a dagiar kamning inigh aning sara mangi. Egh Israelia Godin ifongiam gifoghsi, Aron dagiar kamning uan forivtarir inim darugh, uan evarim gisirara aning ater Ikiavira Itir Godin damazimin tuivam.”

*Me ofa gamir gumaziba bagh
korotiar igharazitabar ingaram
(Ua Me Ini 39:22-31)*

³¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia korotiar ruarir azenan itimin ingarighti a korotiar otevir azenan itimin apengan ikiam. Ia inir bluplan kinir, me sipsipin arizimin ingarizimin an ingarigh. ³² Egh ia korotiar kam torim a datigh, eghti ofa gamir gumazim uan dapanim aghuam. Egh inir avizir muziarir tam isi torir kam midorozir korotiam isamizi moghin a ighuigh a isamigh, eghti an torimin apiniba gavgavighti torim bigh ekevegh mangan kogham. ³³⁻³⁴ Egh ia tretin blupla ko pighaghevim ko tretin aghevir me sipsipin arizimin irighizim inigh, egh iter pomigranetin ovizibar min bizitaba isamigh. Egh ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar ruarir azenan itimin vin bizir kaba isamigh egh golin ingarizir beloba vaghvagh pomigranetin ovizibar tizibar da isamighti, da ituighiv ikiam. ³⁵ Eghti Aron korotiar kam arugh ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. Egh a, ki Ikiavira Itir God, nan damazimin boroghin Anogoroghezir Danganimin aven izegh egh uam azenan mangamin dughiam,

28:30: Diboboniba 27:21; Godin Araziba 33:8; Esra 2:63; Nehemia 7:65

gumazamiziba belobar ararem baragham. A kamaghin damighan kogh, egh aremegham.

³⁶ “Egh ia golin akuar aghuaritam inigh, medelin tamin ingarigh, egh akam kamaghin a gisin an osirigh, ‘Kar Ikiavira Itir Godin Gumazimra.’ ³⁷ Egh ia bluplan benim inigh gol medelin kam nir dapanir asuar ruarimin guam gitusi an ingarigh, eghti an ofa gamir gumazibar dapanir asuamin guam gitoroghiv iki. ³⁸ Aron zurara inir dapanir asuar medel itir kam uan dapanim darigh. Eghti kamaghin ki Ikiavira Itir God, ki ofan Israelia na ganidiba ki da inisi ifuegham. Egh me ofa gamir arazitaba pueghti, Aron men arazir kurabar osimtizim ateram.

³⁹ “Egh ia tretin ghurghurir aghuariba inigh, egh korotiar ruarir aven itimin ingarigh, egh tretbar kurkazimin an ingarigh. Egh Aronin dapanim darighsi inir ghurghurir aghuarim inigh, egh inir dapanir asuar ruarimin ingarigh. Egh inir ghurghurir aghuarim inigh inir ruarir ivariam gitim an ingarigh, egh kurkazir aghuubar an ingarigh.

⁴⁰ “Egh ia Aronin otariba bagh korotiar ruarir aven itiba ko inir ruarir ivariam in ikeziba ko inir dapanir asuar otevirar ingarigh. Eghti me deraghvira kurkeghti men ganganim igharagh otogh gumazamizibar damazibar ziar ekiaba ikiam. ⁴¹ Eghti Moses, ni korotiar kaba isi uan avebam Aron uan otariba ko me daghuam. Egh olivin boreme me gingegh, egh me amiseveghti me ofa gamir gumazibar otogh, egh nan ingangarim damuam. ⁴² Egh me bagh inir aghuarim inigh, egh me bagh trausiziar otevirar isamighti me korotiar ruarimin apengan dar aghuighi, men mikarzir mogomebar iniba azenan otivan kogham. ⁴³ Eghti Aron uan otariba ko, me Anogoroghezir Danganimin aven ofa gamir gumazimin ingangarim damusi, ofa gamir dakozimin boroghin mangiva, me trausiziar

kabar aghuigh, egh dughiar igharazibar me na bativamin Purirpenimin aven mangisi me kamaghira damuam. Egh me kamaghin damighan kogh me osimtizim ikiti, ki me misueghti me arimighiregham. Eghti Aron uan igiar borir gin otivamiba ko, me zurazurara Akar Gavgavir ki damuasa me mikemezibar gin mangam.”

29

Ofa gamir gumaziba misevir arazim

(Ofa Gami 8:1-36)

¹Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ki datirikin Aron uan otariba ko bizir ni me damuamim ni mikimasa, ni me amiseveghti me nan ofa gamir gumazibar otivsi, bizitam gasighasighizir puvatizir bulmakaun apurir igiatam ko sipsipin apurir tamning inigh. ²Egh witin plauan bar derazitaba inigh, egh yis isi plaua darighan marki. Egh plauan kaba inigh bretin ingarigh. Egh plauan taba ua da inigh olivin borem sara da veregh bretin ingarigh. Egh plauan taba inigh bisketbar ingarigh olivin borem dar aghuigh. ³Egh bretin kam ko bisketba isi akiram daghuigh, egh ni ofa damuamin dughiamin ni bulmakaun apurim ko sipsipin apurir pumuning sara na daning.

⁴“Egh ni Aron uan otariba ko me inigh na bativamin Purirpenimin tiar akamin izi, egh dipamin me ruegh. ⁵Ni me ruegh givagh, egh ofa gamir gumazimin korotiar kaba isi Aron daghuigh: korotiar ruarir aven itim, korotiar ruarir azenan itim, korotiar otevir azenimin itim, ko evarimin itir forivtarir inim, ko inir ruarir ivariam gitim, a gikegh. ⁶Egh inir dapanir asuar ruarim an dapanim gighuigh. Egh gol medel isi an inir dapanir asuar ruarim a gitorogh. Medelin kam, akar kam an ikiam, ‘Kar Ikiavira Itir Godin Gumazimra.’ ⁷Ni gumaziba amisevi me ofa

gamir gumazibar otivir olivin borem, an dapanim gingiva anemisefegh.

⁸⁻⁹ “Egh ni Aron amisevegh givagh, egh an otariba inigh izi korotiar ruarir aven azuiba me daghuigh, egh inir ruariba men ivariabagh ikegh, egh inir dapanir asuar oteviba men dapanibagh ikegh. Egh ni kamaghin damigh Aron uan otariba ko me amiseveghti, me ofa gamir gumazibar otivigham. Eghti, gumazir kaba uan ovavir boriba ko zurara ofa gamir gumazibar ingangarim damu, bizir ki damuasa mikemezibar amu mamaghira ikiam.

¹⁰ “Egh ni bulmakaun ofa damuamim inigh na bativamin Purirpenimin tiar akamin iziti, Aron uan otariba ko dafariba isi an dapanim datigh. ¹¹ Eghti ni nan damazimin, na bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin bulmakaun kam misueghti an aremegh. ¹² Egh ni uan dafarir puzimin bulmakaun ghuzitaba inigh, egh ofa gamir dakozimin mikebabar itir bulmakaun kombar min garir biziba bar dar arikigh. Egh ghuzir nar itiba bar da inigh ofa gamir dakozimin mingarimin da ingegh. ¹³ Egh gin muriam avarazir oviba bar da inigh, egh beramin akuar aghuarim inigh ovizir pumuning ko ovir aningin itiba inigh, egh na bagh ofa gami moghin ofa gamir dakozimin bar da tuegh. ¹⁴ Egh bulmakaun tuzim ko inim ko an muriamin aven itir buariba inigh mangi gumazamiziba puvatizi naghin azenan da tuegh. Eghti bulmakaun kam a ofa gamir gumazibar arazir kuraba gin amangamin ofa.

¹⁵ “Egh ni sipsipin apurir kamningin tam ofa bagh a inigh. Eghti Aron uan otariba ko dafariba isi sipsipin kamin dapanim datigh. ¹⁶ Eghti ni sipsipin kam misueghti an aremeghti, ni an ghuzim inigh ofa gamir dakozimin 4plan miriaba bar a kavamangigh. ¹⁷ Egh ni sipsipin kam aghoraghsuegh, an soroghafariba ko muriam ruegh, asizir otevir kaba ko sipsipin dapanim sara bar ada isi ofa gamir

dakozim gisin dar arikigh. ¹⁸ Egh ofan bar isia mighirimin ofa gamir dakozimin bar da tueghti da mighirigh. Eghti ki Ikiavira Itir God, ki avim bar isir ofan kamin mughuriar aghuarim bar a gakuegham.

¹⁹ “Egh ni sipsipin namba 2 inighti, Aron uan otariba ko uan dafariba isi an dapanim gisin datigh. ²⁰ Egh ni sipsipin kam misuegh, an ghuzir muziarim inigh, Aron uan otariba ko, men kuarir guvimin itir kuarir amiraziba, ko men dafarir puzir amebar agharir guvimin itiba, ko dagarir puzir amebar suer agharir guvimin itiba, ghuzim dar aghuigh. Egh sipsipin ghuzir ikiavira itim inigh mangi ofa gamir dakozimin, an 4plan miriabar ghuzim kavamangigh. ²¹ Egh gin ni ghuzir ofa gamir dakozimin miriamin itim ko, olivin borer ofa gamir gumazim amisevim aning veregh, Aron ko an otariba ko men korotiaba sara kavamangigh. Egh ni kamaghin damighti, Aron uan otariba ko men korotiaba, da bar ki ua baghavira dagh inaba.

²² “Egh ni namba 2in sipsipin kam aghoregh, an oviba ko an puer ekiar ovim itim ko, ovir muriam avarazim, ko beramin akuar aghuarim, ko ovizimning ko aningin itir oviba, ko agharir guvimin itir buaragharim inigh, bar dar ofa damu. Kar ofa gamir gumaziba amisevir ofa. ²³ Ni uaghan mangi nan damazimin itir Bretin yis puvatizibar itir akiramin itiba, ni Bretba vaghvagh kamaghin Bretba ini: Bretin me olivin boremin tuezir tam ko, olivin boremin tuezir puvatizir tam, ko bisketin vamira. ²⁴ Egh dagher kaba isi Aron uan otariba ko men dafaribar arighti, me ofan kam suiragh a fi a damuti, a Godin damazimin ighuavamangam. ²⁵ Eghti ni gin dagher men dafarimin itiba inigh, egh ofan bar isia mighiribagh amir dakozimin ofaba tue naghin da tueghti avim bar dar isigh. Eghti ki

Ikiavira Itir God, ki ofan mughuriar aghuarir kam bagh bar akuegham.

²⁶ “Egh ni sipsipin namba 2in kamin evarir tuzim uan dafarimin an suiragh a fi a damuti, a Godin damazimin ighuavamangi. Egh ni asizir kam anemi.

²⁷ “Aron ofa gamir gumazimin otivsi, ni sipsipin evarir tuzim uan dafarimin an suiragh a fegh a damuti a nan damazimin ighuavamangi. Egh Aronin otariba bagh sipsipin buarakirir agharir guvimin itim inigh uan dafarimin an suiragh a fegh a damuti a nan damazimin ighuavamangi. Arazir kamin, ni ofa gamir gumazibar ikisi me amisefegh. Egh gin ia asizir tuzir kam isi ofa gamir gumazibar aningighti, me aneremi. ²⁸ Egh dughiba Israelia zurara na ko navir vamira ikisi, asizir evarimin itim ko buaragharim inigh, ki Ikiavira Itir God na daning. Eghti ki ofa gamir gumazibar aningighti, me aneremam. Bizir ki damuasa mikemezir kam ikivira ikiam.

²⁹ “Eghti gin Aron aremeghti, me an ofa gamir gumazimin korotiar aghuarim isi an otaribar aningigh. Eghti Aronin ikizimin adarazi ofa gamir gumazibar otivsi, me korotiar kam arughti, me me amisiva boreme me gingam.

³⁰ Eghti Aronin ikizimin gumazitam an danganim inigh ofa gamir gumazibar dapanimin otivsi, egh a faragh korotiar kabar aghuigh na bativamin Purirpenimin aven mangiva Anogoroghezir Danganimin aven nan ingan-garim damu mangi 7plan dughia-bar tugham.

³¹ “Dughiar ni Aron ko an otariba misivamim, ni sipsipin tuzir ni ofa gamizim inigh, na baghavira itir Purirpenim avinizir divazimin aven a isi minem darugh anevikigh. ³² Eghti Aron ko an otariba, sipsipin tuzir kam ko Bretin akiramim ikiavira itim inigh, egh na bativamin Purirpenimin tiar akamin aneremi. ³³ Me ofa gamir gumaziba amisivamin dughiamin, me uan arazir kuraba

gin amangasa ofa gamua tuezir dagher kaba me dar ami. Dagher kaba na baghavira ikiava bar anogoro ke. Kamaghin amizi, ofa gamir gumazibara dagher kabar amam, eghti gumazamizir kiniba bar puvatigham. ³⁴ Egh asizir tuzitaba ko Bretin iki mangiti aminim tiraghamba, ia dar aman marki. Asizir tuzir kamagh amizim na baghavira ikia bar anogoro ke, kamagh me avimin a tuaghti a bar isi mighirigh puvatigh.

³⁵ “Egh ki ni mikemezi moghin, ni Aron uan otariba ko me amisivisi, ingangarir kam damu mangiti, namba 7in dughiam otogh. ³⁶ Dughiabar zurara ni arazir kuraba gin amangisi, bulmakaun vamiran ofan min ofa damu. Eghti ofan kam ofa gamir dakozim damighti a nan damazim bar zuegham. Egh olivin borem isi ofa gamir dakozimin a fugh, anemiseveghti a nan ofa gamir dakozimra ikiam. ³⁷ Egh ni kamaghin ofa gamir dakozim damu mangi namba 7in dughiamin tugh. Eghti ofa gamir dakozim, a bar nan bizim, egh bar anogoregham. Egh gumazitam o bizitam ofa gamir dakozir kam seregham, a uaghan na baghvira ikiam.”

Dughiaba vaghvagha ofa gamir arazim
(Diboboniba 28:1-8)

³⁸ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia dughia vaghvagh sipsipin nguzir azenir vamera itir pumuning inigh, egh ofa gamir dakozimin dar ofa damu. ³⁹ Ia mizarazimin sipsipin kamningin tam isi an ofa damu. Egh bar guaratizimin, ia tamin ofa damu. ⁴⁰ Egh ia witin ingarizir 1 kilogrem plauan aghuitam inigh, 1 lita olivin borem sara aning veregh, egh sipsipin faragha ofa gamir kam ko ofa damu. Egh uaghan 1 lita wainin dipam inigh, ofan min afugh. ⁴¹ Egh ia guaratizimin sipsipin igharazim inigh, an ofa damu. Egh ia mizarazimin amizir ofan mirara ofa damu, egh ia wit tuamin ofa ko,

wainin dipamin ofa inigh, ofa damu. Eghti dagher ia ofan min avimin tuezî mighirizir kam, ki Ikiavira Itir God, ki ofan kamin mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. ⁴² Eghti ofan bar isia mighirir kam, ian gin otivamin ovavir boriba zurara dughiabar na bativamin Purirpenimin tiar akamin ofa damu, eghti ki an ganam. Eghti ki uan gumazamiziba danganir kamin ia bativam. Ki danganir kamra ni ko mikimam. ⁴³ Eghti nan angazangarir ekiam ko gavgavim Purirpenimin otiv, egh danganir kam damighti, a nan danganimin min otogham. Eghti ki danganir kamin Israelian gumazamiziba bativam. ⁴⁴ Egh ki, na bativamin Purirpenim ko ofa gamir dakozim amiseveghti, aning nan bizimningin min ikiam. Eghti ki Aron uan otariba ko me amiseveghti, me ofa gamir gumazibar min nan ingangarim damuam. ⁴⁵ Eghti ki Israelia ian tongin iki, egh ian Godin ikiam. ⁴⁶ Eghti ia deraghvira fogham, kirara ki Ikiavira Itir God, ki ian God, egha kirara Isipin kantrin ia inigha ian akua ize. Ezi kamaghin ki ian tongin ikiam. Ki Ikiavira Itir God, egha ki uabi ki ian God.”

30

Me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimin ingaram

(Ua Me Ini 37:25-28)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia akasin temem inigh ofa gamir dakozir tamin ingarigh. Dakozir kam, ia pauran aghuarim tuaghti a migharir mughuriar aghuim otivam. ² Eghti ofa gamir dakozimin ruarim 45 sentimitan tugh, eghti an arozim an ruarimin mirara mangi 45 sentimitan tugh, eghti an tuirivim 90 sentimitan tugh. Egh temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, ia bulmakaun kombar min garir bizibar ingarighti, da

ofa gamir dakozimin mīkebaba vaghvagh dar iki. ³ Egh an 4plan miriaba, ko an siriam, ko an komba, ia golin aghuarimin dar puegh da nokegh. Egh golin ruarim isi ofa gamir dakozimin miriabar arighiva dagh ighuigh. ⁴ Egh gol ringin pumuningin ingarigh, tam isi vongin a ikegh, egh vongin tam ikegh. Ia ringin kamning isi golin ruarir an miriabar ikeghamimin apengan aning ikegh. Ringin kamning ofa gamir dakozim atersi tememning aning daghuam. ⁵ Ia akasin iter pumuning inigh ofa gamir dakozim atersi aning akirigh, egh golin aning nokegh. ⁶ Egh ofa gamir dakozir kam isi, inir ekar Akar Dikizir Gavgavimin Boksiam modozim in azenan anetigh. Boksir kam gisin arazir kuraba gin amadir danganim iti. Eghti danganir arazir kuraba gin amadir kamin, ki ia bativam.

⁷ “Egh zurara mizarazibar Aron iziva lamba akirmigh, egh dughiar kamra pauran mughuriar aghuim zuim ofa gamir dakozir kamin da tu, egh migharir mughuriar aghuim zuim damuti an otivam. ⁸ Egh a guaratizibar lamba akirmigh, egh pauran mughuriar aghuim zuimin ofa damu. Egh ofan kam, ki Ikiavira Itir God, na bagh a damu, egh zurara gin izamin dughiar kamaghira damu. ⁹ Ia pauran mughuriar aghuir igharazitabar ofan bar isia mighirim dakozir kamin da tuan marki, asiziba tuan marki, witba tuan marki, wain inian marki, bizir kaba ki ian anogoroke. ¹⁰ Egh azeniba bar dughiar vamira,* Aron ofa gamir dakozir kam nan damazimin zueghsi, ingangarim damuam. Ingangarir kam kamakin: Asizir ian arazir kuraba gin amangasa ofa gamim, Aron an ghuzitam inigh, ofa gamir dakozir kamin kombar arikigh. Ia arazir kam zurara azenibar a damu. Ofa gamir dakozir bar zuezir

* **30:10:** Azeniba bar dughiar vamira, kar Dughiar Ekiar Gumazamizibar Arazir Kuraba Gin Amadim. Ni Ofa Gami, sapta 16in gan.

kam, ki Ikiavira Itir God, kar nan bizimra.”

*Purirpenim bagh dagi*aba iniamin arazim

¹¹⁻¹² Egha gin Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni Israelian gumazibar ziaba akinafarimin da osiramin dughiam, gumaziba bar vaghvagh uan ikirimirim uam a inisi dagiar taba na daning. Puvatighti, arimariar ekial kuram otogh, dughiar kamin me gasighasigham. ¹³ Eghti gumazir me ziaba iniziba, me bar 5 kinan silvan dagiaba isi ofan min na daningam. ¹⁴ Egh me 20plan azenibar ikegha ghuavanadir gumazibar ziaba iniam, eghti me bar dagiar kaba na daningam. ¹⁵ Eghti dagiaba itir gumaziba aviribar aningan marki, eghti dagiaba puvatizir gumaziba dagiar muziaribar aningan marki. Me bar 5 kina na daning, egh me uan arazir kuraba gin amangamin ivezimin min a givesegh, egh me aremeghan kogham. ¹⁶ Eghti ni dagiar kam isi na bativamin Purirpenimin ganamin ingarim damu. Eghti ki Ikiavira Itir God, dagiar kabar gan fogh suam, ‘Kar me uan arazir kuraba gin amangamin ivezim, kamaghin ki Israelian gumazamiziba bakinighnighan kogham.’”

Ofa gamir gumaziba uan soroghafariba ruer itarir ekiam

¹⁷⁻¹⁸ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ia brasin taba inigh soroghafariba ruer itarir ekiatam ko anefamin dakozimin ingarigh. Egh dakozim isi ofa gamir dakozim ko na bativamin Purirpenimin tizimin anetigh. Egh itarir ekiam dakozimin pin anefagh, egh dipam itarir ekiam gingegh. ¹⁹ Eghti Aron uan otariba ko, me uan soroghafariba ruam. ²⁰ Egh me na bativamin Purirpenimin aven mangisi, o ofaba isia mighiri naghin dakozimin ofa damusi, me uan soroghafariba rueghti ki

me misueghti me aremeghan kogham. ²¹ Bar guizbangira, me uan soroghafariba ruegh, egh me aremeghan kogham. Me ko, men otarir gin otivamiba, me zurara bizir ki damuasa mikemezibar gin mangivira iki.”

Ofa gamir gumaziba misevir boremin ingarir arazim

²²⁻²³ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ia bizir aghuarir mughuriar aghuim itiba, da inigh: Mean sanda, an osimtizim 6 kilogrem, ko sinamonin pauran mughuriar aghuim zuim, an osimtizim 3 kilogrem, ko abuar mughuriar aghuim zuim, an osimtizim 3 kilogrem. ²⁴⁻²⁵ Egh pauran me iter kasian inimin ingarizim, an osimtizim 6 kilogrem, a inigh. Egh 4 lita olivin boremin inigh, bizir kaba bar dagh ingegh. Egha mati gumazir fofozir bar aghuim ikia deravira sandaba verezi moghin, ni deraghvira da vereghti sandan aghuim otogham. Borer kam, an ingangarim kamakin: me bizim o gumazim na bagh anemisivisi, borer kam isi a gingegh.

²⁶ “Egh ni borer aghuarir kam isi na bativamin Purirpenim gingegh, egh Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam gingegh, ²⁷ egh bretba arighamin dakozim ko an ingarir bizibagh ingegh, egh lamba afamin aghorim, ko an ingarir biziba sara, dagh ingegh, egh pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozim gingegh, ²⁸ egh asiziba da bar isia mighirir ofa gamir dakozim ko, an ingangarir bizibagh ingegh, egh soroghafariba ruamin itarir ekiam ko anefamin dakozim gingegh. ²⁹ Egh ni bizir kaba miseveghti da bar nan biziba, egh bar anogoregham. Eghti gumazitam o bizitam a seregham, egh a uaghan na baghvira ikiam.

³⁰ “Eghti gin Aron ko an otariba, me amisivisi, ia borer kam inigh muziaritam me gingegh. Eghti me nan ofa gamir gumazibar otogh nan ingangarim damuam.

Ua Me Ini 30:31 110 Ua Me Ini 30:38

³¹ Eghti ni kamaghin Israelian gumazamizibav kim, ‘Ia ko ian adarazir gin izamiba, ia olivin borer kam inigh na baghvira ikiamin biziba amisivam. ³² Egh ia gumazir kinibar ingan marki. Egh ia uaghan borer kamaghira garir tam uari bagh an ingaran marki. Kar Godin bizimra, ki ian anogoroke. ³³ Eghti gumazir borer kam isi pura gumazir kinitam gingeghamim, ko gumazir borer kamaghira garibar ingariba, gumazir kamaghin amir kaba, nan gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham.’”

Migharir mughuriar aghuim zuimin pauran ingaramin arazim

³⁴ Egha Ikiavira Itir God ua Moses kamaghin a migei, “Ia migharir mughuriar aghuim zuimin pauran ingarsi, pauran mughuriar aghuim zuir igharagha garitaba inigh, eghti pauran kabar osimtiziba voroghira mangi. Pauran kabanang: mean paura, ko pauran me zoghuabar min garir bizimin ingarizim, ko galbanumin akimarimin eborir gavgavimin, ko pauran me iter balsamin eborimin ingarizim, bar da inigh, ³⁵ egh deraghvira da vereghti, mati gumazir fofozir aghuim itim, pauran mughuriar aghuimin ingari. Egh amangsizir muziaritam atighti, paura deraviram otogham. Egh a bar nan bizimra, ki ian anogoroke. ³⁶ Egh deraghvira pauran kamin taba mirmirighti, an averenimin min guizin pauran otogh. Eghti a inigh na bativamin Purirpenimin aven nan damazimin mangi, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin boroghin anetigh. Eghti pauran mughuriar aghuim zuir kam, a nan bizimra, ki ian anogoroke. ³⁷ Eghti ia pauran kamaghin gari tam uari bagh an ingaran marki. Kar ki Ikiavira Itir God, nan bizimra, ki ian anogoroke. ³⁸ Eghti gumazitam sandan mughuriar aghuim baraghsi ifueghiva, a kamaghira garir bizitamin ingarigh, egh a nan gumazamizibar

ikizimin aven ikian kogham.”

31

Ikiavira Itir God uan Purirpenimin bizibar ingarasa gumaziba amisefe

(Ua Me Ini 35:30-31)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei,
² “Ikiavira Itir God Judan anabamin gumazim Besalel amisevegha gifa, a Urin otarim, egha a Hurin igiar borim. ³⁻⁴ Ki uan Duamin gavgavim a ganingi. Egha ki gol, silva, ko brasin bizir aghuir igharazibar ingaramin fofozir aghuim ko ingangarir aghuibar amuamin nigh-nizim a ganingi. ⁵ Egha ki dagiar ivezim bar pin koziba aghoriva, temebar dirir guar aviribar aghor, egh Purirpenim asingamin ingangarir aviribar fofozir aghuiba a ganingi. ⁶ Egha ki uaghan Ahisamakın otarim Oholiap amisevegha gifa, me Danin anabamin adarasi, eghti a uaghan Besalel ko ingaram. Egha ki uaghan fofozir ekiam gumazir igharazibagh aningi, eghti ki ni mikemezir biziba, me bar dar ingaram. ⁷ Egh me na bativamin Purirpenimin ingar, egh Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ingar, egh Boksiamin asuam, kar arazir kuraba gin amadir danganim, an ingar, egh Purirpenimin biziba bar dar ingaram. ⁸ Egh me bretba arighamin dakozim ko an ingarir biziba bar dar ingar, egh lamba afamin aghorim ko lam ko an ingaramin biziba bar dar ingar. Me golin aghuarimra lamba afamin aghorir kamin ingarigh. Egh me uaghan pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimin ingarigh. ⁹ Egh me asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim ko, ofan ingangarim gamir biziba bar dar ingar. Egh me soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozimin ingar. ¹⁰ Egh me Aron uan otariba ko, me bagh ofa gamir gumazibar korotiar aghuaribara

isamighti me dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. ¹¹ Egh olivin borer ki ua bagha misevezir bizibagh ingemin ingar, egh pauran mughuriar aghuim zuim Anogoroghezir Danganim bagh an ingarigh. Eghti me ingarir bizir kaba, ki ni mikemez moghira me dar amu.”

*Sabat*in dughiam,
kar avughsamin dughiam

¹²⁻¹³ Egha Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghin Moses migei, “Sabatin dughiam, kar dughiar avughsamin. Kamaghin ia zurara Sabatin dughiamin avughsi. Sabatin dughiam, an ababanimin min ki ia ganidi, a datirighin ko ian adarazir dughiar gin izambar ababanimin min ikiam. Ababanir kam ian akaghti ia fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ki ia gamizi ia nan gumazamizibar mirara iti. ¹⁴ Ezi dughiar avughsamin kam, kar ki Ikiavira Itir God, nan dughiamra, kamaghin ia an avughsi. Gumazitam dughiar kamin ingangaritam damighti, ia a misueghti an aremegh. Gumazir kamaghin ami, nan gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham. ¹⁵ Ia wighin vamiran an 6plan dughiar ingangaribar amu, namba 7in dughiam, kar nan dughiamra, kar nan avughsazir dughiar ekiam. Egh gumazir dughiar kamin ingangaribagh amiba, me bar me misueghti, me arimighiregh. ¹⁶ Kar Akar Dikirizir Gavgavir ia gin mangasa akam akirizim, kamaghin, ia Israelia dughiar kamin avughsi ikivira iki mangiti ian gin izamin adarazi kamaghira damuam. ¹⁷ Ki Ikiavira Itir God, ki overiam ko nguazim 6plan dughiar aningin ingari, egha dughiar namba 7in, ki ingangariba bar da ategha avughsi. Ezi dughiar kam, a na ko ia

31:12-13: Esekiel 20:12; 20:20 **31:15:** Ua Me Ini 20:8-11; 23:12; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:12-14 **31:17:** Ua Me Ini 20:11

Israelian tizimin Akar Dikirizir Gavgavim gamima, an ababanimin min oto.”¹⁸ Egha Ikiavira Itir God, Moses ko Sainain Mighsiamin mikemegha givagha, egha God uabi dagiar akuar pumuning isa Moses ganingi. God uabi uan dafarir puzimin Akar Gavgaviba aningin da osiri.

Israelia akirim ragha God gasara, egha gin uamategha a bagha ize

32

(Sapta 32--34)

Gumazamiziba golin bulmakaun nguzimin ingari
(Godin Araziba 9:6-29)

¹ Egha Moses dughiar ruarimin mighsiamin ikia zuamira izezir puvati. Ezi gumazamiziba uari akuvagha iza kamaghin Aron migei, “E fozir puvati, bizir tizimra Moses bato, gumazir kam Isipin kantrin e inigha en akua ize. Kamaghin amizi ni dikavigh, e bagh godin tabar ingarighti, da en faragh mangiva e inigh tuavimin mangam.”

² Ezi Aron me migei, “Ia uan amuiba ko, otariba ko guivibar kuaribar guizir golin ringba, da suegh da inigh na bagh izi.”

³ Egha Aron kamaghin mikemezi, gumazamiziba bar uan kuaribar golin ringba asigha da inigha a bagha izi.

⁴ Ezi a kuaribar guizir gol ringin kaba inigha, da tuezi da isigha ameregha dipam ara. Ezi an a isa mozir me bulmakaun nguzimin nedazimin min nguazimin kuizimin, a fugha bulmakaun nguzimin ingari. Egha afuam inigha deraghavira anerkiri. Ezi gin gumazamiziba kamaghin migei, “Israelia, ia oragh. Kar en godba. Da Isipin kantrin e inigha, en akua azenan ize.”

⁵ Ezi Aron kamaghin ganigha ofa gamir dakozim bulmakaun boroghin an ingarigha ghaze, “E gurumzaraghan isar ekiam ko ighiam damu, egh Ikiavira Itir God ziar ekiam a daningam.” ⁶ Egha amimzaraghan bar mizaraghara, gumazamiziba dikavigha iza ofan asiziba tue da bar isia mighirir ofabagh ami. Egha me uaghan God ko navir vamiran ikiamin ofaba inigha iza ofa gami. Egha gin apiagha dagheba ko dipaba amegha, gin dikavigha ghua ighiar kurabagh ami.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni zuamira magiri. Gumazamizir ni Isipin inigha izeziba, me arazir kurar aviribagh ami. ⁸ Me tuavir me gin mangamin ki me mikemezim, me zuamira anetegha, golin bulmakaun nguzimin ingarigha, an ziam fa an ofa gami. Egha me ghaze, ‘Israelia, ia oragh, kar en godba. Da Isipin kantrin e inigha, en akua ize.’”

⁹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Gumazamizir kaba, ki men ganigha me gifo. Me gumazamizir akaba batoziba. ¹⁰ Ki me bagh navim isi bar men aningaghegham. Egh ki bar me gasighasigham. Eghti ni nan anogoroghan kogham, bar marki. Egh gin ki ni ko nin boribar adarazir amighti, me ikizir gavgavir mamin otogham.”

¹¹ Ezi Moses, a uan Godin Ikiavira Itim, pamtem kamaghin a gakaghori, “O Ikiavira Itir God, ni manmaghin amua, navim isia nin aningagharim nin gumazamiziba bagha pamtem dikafi? Ni uabi gumazamizir kaba Isipin kantrin uan gavgavir ekiamin me inigha azenan ize. ¹² Egh ni kamaghin me damighti, Isipia ua suam, ‘God uan gumazamiziba paza me ginighnisi. Egha a Isipin me inigha, danganir mighsiabar me gasighasighasa me inigha

iza bar me misoghezi me ariaghire.' O Ikiavira Itir God, ni kamaghin damuan marki. Ni uan aningagharir nighnizim abiragh, egh uan gumazamizibagh asighasighan marki. ¹³ Ni uan ingangarir gumazir kabagh inirigh, Abraham, Aisak, ko Jekop. Egh me koma amizir akar dikirizir kam ginighnigh. Ni kamaghin akar dikirizim me ko a gamua ghaze, 'Ki bar guizbangira migei, ki overiamin mikovezibar min borir aviriba ia daningam. Egh nguazir ki ia daningasa akam akirigha givazim, ki a isi ian ovavir boribar aningam. Eghti me zurara nguazir kamin iki mamaghira ikiam.'"

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God, Mosesin azangsizim baregha uan nighnizim giragha, uan aningagharir ekiam ategha, uan gumazamiziba gasighasighizir puvati.

¹⁵ Egha Moses dagiar akuar God Akar Gavgaviba osirizir kamning inigha, mighsiam ategha izaghiri. God aningin vong ko vongin akaba osiri. ¹⁶ God uabi dagiar kamningin ingarigha, uan Akar Gavgaviba aningin dar aghora da osiri. ¹⁷ Ezi Josua Moses ko ikia orazi, gumazamiziba tintinibar dei. Ezi a kamaghin Moses migei, "Ai Moses! Gumazamiziba itir danganimin aven, ki inogovir niginim barasi!"

¹⁸ Ezi Moses ghaze, "Mamaghin puvati. Kar gumaziba inogovimin apaniba abinizir dimdiam puvati. Ezi apaniba me abirazir ararem puvati. Ki onger akar tiaribaram orasi."

¹⁹ Ezi Moses me itir danganimin boroghira izegha, golin bulmakaun nguzim ko gumazamizibar garima, me ighiam gizi. Ezi a bar aningaghe. Egha dagiar an aterir kamning, isa mighsiamin apemin aning akunizi, aning bar misaraghire. ²⁰ Egha Moses bulmakaun nguzir me ingarizir kam inigha avimin a tuazi a isi. Egha anebigha,

a mirmirizi a pauran kinimin oto. Egha golin pauran kam dipam mikini. A tintinibar dipamin anekunigha givagha, Israelia abiraghbirazima me dipar kam api. ²¹ Egha an Aron migei, “Gumazamizir kaba arazir manamra ni gamizi, ni me gamizima, me arazir bar kurar kam gami?”

²² Ezi Aron a ikaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ni nan aningaghan marki. Gumazamizir kaba ni fomira me gifo. Me arazir kuram damuasa bar kufi. ²³ Me kamaghin na migia ghaze, ‘Gumazir kam Moses, gumazir Isipin e inigha en akua azenan izezim, e fozir puvati, bizir tizim a bato. Kamaghin ni e bagh godin tabar ingarighti da en faragh mangi en aku tuavimin mangam.’ ²⁴ Ezi ki men akam baregha, gumazamizibav gia ghaze, ‘Ia te golin ringba iti, ia da asigh.’ Ezi me golin uari garighiziba inigh da na ganingi. Me da na ganingizi, ki da isa avim mikini. Ezi bulmakaun nguzir kam a purama oto!”

²⁵ Egha Moses fo, Aron gumazamizibar amamangatizi, me tintinibar arazir kurar igharagha garir aviribagh ami. Moses nighnisi, me kamaghin damuti men apaniba men ganigh, men ziam gasighasigh men ingariva akiti, me bar aghumsigham. ²⁶ Egha a ghua me itir danganimin divazimin tiar akamin tughu kamaghin dia migei, “Tina Ikiavira Itir Godin gin mangisi na bagh izi.” Ezi Livain anabamin adarazi iza an boroghin tuifi.

²⁷ Ezi a kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God, Israelian God, a kamaghin migei, ‘Ia bar uan midorozir sababa inigh danganir e itir kam bar an otevirar mangi, gumazamizir ian boroghin ikiava marvir guamin gin zuiba, kar ian aveghbuaba, namakaba, ko ian boroghin itir darasi, ia bar me misueghti me arimighiregh.’” ²⁸ Ezi Livaiba Moses mikemezi moghiraami. Egha dughiar kamra me 3,000 gumazamizibav soghezi me ariaghire.

²⁹ Egha Moses kamaghin Livaibav gei, “Ia datirighin uari uan boriba, ko aveghbuabav soghezi me ariaghire. Ezi arazir kamin, Ikiavira Itir God uan ingangarim damuasa ia misefe. Egha datirighin deragha ia gami.”

³⁰ Egha amimzaraghan Moses gumazamizibav gia ghaze, “Arazir kurar ia amizir kam, a bar ikufi. Ezi ki datirighin uamategh mighsiamin mavanang Ikiavira Itir God bativam, egh a ian arazir kuraba gin amangisi ki an azangsigh ganigham.”

³¹ Egha Moses mighsiamin ghuavanabogha kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Ni nan apangkufigh nan azangszim baragh. Gumazamizir kaba bar arazir kurar ekiam gami! Me marvir guar maba golin uari bagha dar ingarigha, dar ziaba fe. ³² Ezi ki datirighin nin azai, ni ifongegh men arazir kuraba gin amadagh. Egh ni aghuaghiva nan ziamra, akinafarir ni uan gumazamizibar ziaba osirizimin anengarigh.”

³³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Puvatigham. Ki gumazamizir arazir kuram gamizibara, men ziaba angaram. ³⁴ Aria, ni mangi, gumazamiziba inigh danganir ki ni mikemezir kamin mangi. Ni oragh. Nan ensel ia inigh ian faragh tuavimin mangam. Eghti gin ki izi ivezir kuram gumazamizir arazir kuram gamiziba, ki me ikaragham.”

³⁵ Guizbangira, gumazamiziba uari bagh bulmakaun nguzimin ingarasa bar Aron gakaghone. Kamagh amizi, Ikiavira Itir God gin men arazir kuram ikaragha arimariar kurar mam amadazi a me bagha ize.

33

Ikiavira Itir God Sainain Mighsiam ataghiraghasa Is-

raelia migei

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni ko ni Isipin inigha izezir gumazamiziba, ia danganir kam ategh, nguazir ki ia daningasa akam akirizimin mangi. Ki fomira kamaghin Abraham, Aisak, ko Jekop migia ghaze, ‘Ki nguazir kam, ian ovavir borir gin otivamibar aningasa mikeme.’ ² Ki enselin tam amadaghti, a nin faragh mangi, Kenania, Amoria, Hitia, Peresia, Hivia, ko Jebusia, me batuegham. ³ Eghti ia mavanang nguazir aghuir kamin ikiam, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Ia gumazamizir akaba batoziba, kamaghin ki ia ko mangan kogham. Ki ia ko mangivigh tuavimin ia gasighasigham.”

⁴ Ezi gumazamiziba Akar Gavgavir kam baregha, men naviba bighizi me uan adiarir aghuibar kuritir puvati.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghin Moses migei, “Ia gumazamizir akaba batoziba. Ki ia ko dughiar otevimin mangivigh, bar ia gasighasigham. Ia orakigh, ia uan namnabagh arighizir adiarir aghuiba bar da surarikigh, eghti ki deraghvira nighnigh arazitam ia damusi nighnigham.” ⁶ Israelia Sainain Mighsiam itir dughiamin, me uarir kuritir adiarir aghuiba bar da suagharigha, Sainain Mighsiam ategha zuir dughiamin, me ua dar kuritir puvati.

God Moses ko bizibav gei

⁷ Egha dughia bar zurara Israelia ghua danganir manamin ikia uan purirpeniba asima, Moses purirpenir mam isa mong men saghon ghua anesara. Egha kamaghin dipenir kam dibori, “God bativamin Purirpenim.” Eghti tina Ikiavira Itir Godin nighnizim gifoghfoghsi, a Purirpenir kamin mangam. ⁸ Moses God bativamin Purirpenimin aven mangamin dughiamin, gumazamiziba bar

dikavigh uan purirpenibar tiar akabar tuivighav ikia garima, Moses an aven zui. ⁹ Moses aven ghugha givazi, ghuariar ruarir ekiam iza Purirpenimin tiar akamin tughav iti. Ezi Ikiavira Itir God ghuariar kamin aven ikia Moses ko migei. ¹⁰ Gumazamiziba uan purirpenibar tiar akabar tuivigh iki gantima, ghuariar ruarir ekiam kam God bativamin Purirpenimin boroghin tughiv ikiam, eghti me dapaniba avigh, Godin ziam fam. ¹¹ Ikiavira Itir God Moses ko migia, mati gumazim uan roroam ko migei. Moses uamategha danganir gumazamiziba itimin iziti, Josua Purirpenimin averara ikiam. Josua, a Mosesin ingangarir gumazir igiam, a Nunin otarim. A God bativamin Purirpenim ataghirazir puvati.

Moses Ikiavira Itir Godin guamin ganasa

¹² Moses kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Guizbangira, ni gumazamizir kaba inigh nguazir kamin mangasa na mikeme. Egha ni gumazir nan gin mangi nan akurvaghamin tamin gun na mikemezir puvati. Ni ghaze, ‘Ki bar deragha ni gifogha, bar ni gifonge.’ ¹³ Kamaghin, ni guizin na gifongegh, uan nighniziba na mikemeghti, ki deravira ni gifoghiva arazir ni ifongezibar amuvira ikiam. Egh ni uaghan gumazamizir ni ua bagha inabazir kaba gin amangan marki.”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ki ni ko mangi navir amirizim ni daningti, ni avughsam.”

¹⁵ Ezi Moses ua Ikiavira Itir God migia ghaze, “Ni uabi e ko mangan aghuaghiva, danganir kam ataghiraghsi e mikiman marki. ¹⁶ Ni e ko mangan koghti, gumazir igharaziba manmaghin fogh suam, ni na ko uan gumazamizibagh ifonge? Ni uabi e ko mangiti, gumazamizir

igharaziba kamaghin fogh suam, e gumazamizir igharaz-ibar tongin e bar ighara. Bar guizbangira, e bar nin gumazamizibara.”

¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ki der-gha ni gifogha bar ni gifonge. Kamaghin, ki ni mikemezi moghira damuam.”

¹⁸ Ezi Moses kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Ki nin azangsisi, ni uan guamin angazangarir ekiam nan akaghasa ki ifonge.”

¹⁹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Mosesin akam ikaragha ghaze, “Ki nin guamin uan arazir aghuim akagham. Egh ki uan ziamin gun ni mikimti, ni fogham, nan ziam, Ikiavira Itir God. Ki gumazamizitabar kuarkuvighsi, ki men kuarkuvam. Ki gumazamizitabar apangkuvsi, ki men apangkuvam. ²⁰ Guizbangira, gumazitam nan guamin ganighiva, an aremegham. Kamaghin, ni nan guamin ganighan kogham. ²¹ Ni gan! Dagiär ekier mam nan boroghin iti. Ni dagiär ekier kam gisin tugh. ²² Eghti nan guamin angazangarir ekiam nin boroghin iziti, ki ni isi dagiär torimin aven ni atigh, uan dafarimin ni avaragh, egh mangi ni gitagham. ²³ Egh ki gin ua uan dafarim inighti ni nan akirir kinimin ganam. Egh nan guamin ganighan kogham.”

34

*Moses namba 2*in dughiamin

Akar Gavgaviba ini

(*Godin Araziba 10:1-5*)

¹ Egha gin Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni dagiär akuar pumuning uam aning atughiva aning

akirigh. Aning, dagiar ni faragha kunizi biaghirezimningin min gan. Eghti ki akar faragha osiriziba uam aningin da osiram. ² Ni dagiar akuar kamning akirigh, gurumin bar mizaraghara Sainain Mighsiamin anang bar an orazimin na batogh. ³ Eghti gumazitam ni ko izan marki. Ki gumazitam mighsiar kamin danganir katamin an ganan aghua. Eghti sipsipba ko bulmakauba uaghan izi mighsiam boroghin grazibar aman marki.”

⁴ Ezi Moses Ikiavira Itir God a mikemezi moghin amua, a faragha inigha izezir dagiar akuamningin mirara garir dagiar akuamning atu. Egha bar mizaraghara uan dafarimin dagiar akuamning atera Sainain Mighsiamin ghuavanadi.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ghuariamini ikia izaghira Moses ko tughav ikia, egha uabi uan ziam dibora ghaze, ki Ikiavira Itir God. ⁶ Egha a Mosesin boroghin ghua an guam gitaviragha kamaghin diagha ghaze, “Ki Ikiavira Itir God, ki Ikiavira Itir God. Kirara, kuarkuvir arazim ko apangkuvir arazimin mingarim. Egha zuamira aningazir puvati. Egha zurara gumazamizibar apanguva, zurara uan migirigiabar gin ghua guizin arazibagh ami. ⁷ Ki zurara uan gumazamizir aviriba bar men apangkuvigh mangivira ikiti, men igiav otariba otivigh iki kamaghira ikiam. Egha ki men arazir kuraba ko arazir akaba batoziba ko, igharagha garir bizir kurar aviriba gin amadi. Egha ki garima, arazir kurabagh amir gumazamiziba, me osimtizim itima, ki ivezir kuram me ganidi. Egh men boribar borir gin otivamiba ki ivezir kuram me daning, mangiti men igiav otaribar boriba otivigham.”

⁸ God mikemegha givazi, Moses zuamira tevimning apirigha dapanim aviragha guam nguazim gatigha Godin

34:6: Ua Me Ini 20:5-6; Diboboniba 14:18; Godin Araziba 5:9-10; 7:9-10

ziam fe. ⁹ Egha kamaghin migei, “O Ekiam, ki nin azai, ni bar guizbangira na gifuegh, egh ni e ko mangi. Guizbangira, gumazamizir kaba akaba barazir puvati. Ezi nan ifongiam kamakin, ni en arazir kuraba ko igharagha garir bizir kuraba gin amadagh. Egh e damighti e nin gumazamizibara ikiam.”

God uan gumazamiziba ko Akar Dikirizir Gavgavim uam anekiri

(Ua Me Ini 23:14-19; Godin Araziba 7:1-5; 16:1-17)

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Datirighin ki Akar Dikirizir Gavgavim ia Israelia ko uam anekirasa. Ki nin gumazamizibar damazibar digavir kuram gamir arazibar amuam. Arazir kaba, ki Kantrin Igharazibar Gumazamizibar damazibar faragha dagh amizir puvati. Kantrin igharazibar gumazamizir ia men tongin itiba, me arazir ki Ikiavira Itir God damuamin kabar gan, egh digavir kuram damuva akongiva atiatingam. ¹¹ Eghti ia nan Akar Gavgavir ki datirighin ia daningamiba bar, ia dar gin mangi. Eghti ki ian faragh mangi, egh Amoria, Kenania, Hitia, Peresia, Hivia ko, Jebusia batuegham. ¹² Egh ia deraghvira ganigh, kantrin ia mangamin kamin gumazamiziba, ia me ko bizitam bagh akar dikirizir gavgavitam akiran bar marki. Me azuazimin min me ia damigh, egh ia gekuighti, ia iregh, bar ikuvigham.

¹³ “Ia men asebar ziaba fer bizir kabagh asighasikigh. Ia ofa gamir dakoziba ko, dagiar guarir dighoriba itiba akunighti, da bar bighiri akuabagh iregh. Egh temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba bar da okeghti da iregh.

¹⁴ “Ki uabira, ki Ikiavira Itir God, ia nan ziamra fi. Egh aser ifavariba nan danganim inian ki bar aghua. Egh ia asebar ziaba fan marki.

¹⁵ “Egh ia kantrin kamin gumazamiziba ko bizitam bagh akar dikirizir gavgavitam akiran marki. Me tuavimin amizimin arazimin min amua, asebar ziaba fe. Egh ia me ko akam akirighti, me uari ko ikisi ia mikimam, eghti ia men asizir me asebar ofa gamizitabar amegham. ¹⁶ Eghti ameboghfeziaba uan otarir igiaba Israelin azenan itir amizir igiabar ikisi me ginamti, amizir kaba me inigh mangiti, me na ategh asebar ziaba fam. Nan damazimin arazir kam mati gumazamiziba, uari isa tintinibar akuir arazim.

¹⁷ “Ia ainin min garir bizitaba inigh asebar marvir guabar ingar, egh dar ziaba fan bar marki.

¹⁸ “Egh ia Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam bakinighnighan marki. Abipin iakinim otozi ia Isipin kantri ataki. Ezi ki ia mikemezi moghin, ia zurara azeniba bar iakinir kamin, wighin vamiran yis puvatizir bret amam.

¹⁹ “Eghti ian otarir ivariaba, ko bulmakau ko sipsipba, dar nguzir apurir faragha otiviziba bar, kar ki ua bagha inabazir biziba. ²⁰ Egh ia donkin nguzir apurir faragha otozitam ua a inisi, ia sipsipin nguzim isi ofa damu, eghti tuavir kamin ia donkin kam givezegh ua a inigham. Ia donkin kam givezan aghuagh, egh ia an gurim apirigh. Egh ia uan otarir ivariaba vaghvagh me givezegh ua me iniam.

“Ia nan ziam fisi izi, dafarir kinibar izan marki, ia bizitam suiragh izi.

34:17: Ua Me Ini 20:4; Ofa Gami 19:4; Godin Araziba 5:8; 27:15

34:18: Ua Me Ini 12:14-20; Ofa Gami 23:6-8; Diboboniba 28:16-25

34:19: Ua Me Ini 13:2 **34:20:** Ua Me Ini 13:13

²¹ “Egh wikba bar ia 6plan dughia bara ingangaribar amu, egh ia namba 7in dughiamin ingangaritam damuan bar marki. Azenimin ingarir dughiam ko dagheba asir dughiam, ia Sabatin dughiamin virara aningin ingaran marki.

²² “Egh ia Azenibar Dagher Igiaba Asiamin Dughiamin Isar Ekiam ginighnigh. Ia witin faragha aniba iniamin dughiam, isar ekiar kam damuam. Egh gin ia Ruarpenibar Iki Dagher Abuananaba Asiamin Dughiam, ia ua a bagh isam damu. Iakinir ia temer oviziba iniamim, isar ekiar kam otogham.

²³ “Egh ia azeniba vaghvagh dar dughiar 3plan, ian gumazamiziba bar izi, egh nan ziam fisi nan damazimin otogh, ki Ikiavira Itir Godin Gavgavim, Israelian God.
²⁴ Eghti gin ki gumazamizir datirighin ian nguazimin itiba batuegh, ian nguazimin mitaghnam damighti a mangi ekevegham. Egh azeniba bar dar 3plan dughia bar, ia nan ziam fisi iziva nan damazimin otogh, eghti apaniba ian nguazim inisi ifueghan kogham.

²⁵ “Egh ia asizim isi na bagh an ofa damuva, an ghuzim isi na daningisi, yis itir bret sara ofa damuan marki. Egh ia God Israelia Gitazir Dughiam ginighnighsi asiziba isi ofa damuti, dar naba iki mangi amimzaraghan otivan marki.

²⁶ “Ia dagher faragha asiba, dar dagher bar aghuibara, ia da inigh nan Dipenimin mangi ofan min, ki Ikiavira Itir God, ian God, da na daning.

“Egh ia memen nguzitam isi minem darugh, an amebamin oter eborim sara anevighan marki.”

²⁷ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Guizbangira, ki ni ko Israelia ia bagha Akar Dikirizir

34:21: Ua Me Ini 20:9-10; 23:12; 31:15; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:13-14 **34:22:** Ofa Gami 23:15-21; 23:39-43; Diboboniba 28:26-31

34:25: Ua Me Ini 12:10 **34:26:** Godin Araziba 14:21; 26:2

Gavgavim gami, ezi akar ki migeiba ghua akar kamra inifi. Kamaghin amizi, ni akar kaba akinafarir tamin da osirigh.” ²⁸ Ezi Moses 40plan dughia bar Ikiavira Itir God ko mighsiamin ikia, egha daghetam ko dipatam bar anemezir puvati. Ezi Ikiavira Itir God Akar Dikirizir Gavgavim in akaba, dagiar akuar Moses inigha ghuzimningin ada osiri. Akar kaba, da 10plan Akar Gavgaviba.

Moses mighsiam ategha ghuaghiri

²⁹ Ezi Moses mighsiam ategha ua izir dughiamin, a dagiar akuar 10plan Akar Gavgaviba itimning inigha izi. A Ikiavira Itir God ko mikemezi, an guam bar angazangarir ekiam iti. Ezi a kamaghin fozir puvati, an guam kamaghin gari. ³⁰ Ezi Aron gumazamiziba ko Mosesin guamin angazangarimin ganigha, atiatigha, an boroghin mangan aghua. ³¹ Ezi Moses men diazi, Aron ko Israelian gumazir dapaniba a bagha zuima a me migei. ³² Ezi gin Israelian gumazamiziba bar a bagha zuima, an Akar Gavgavir Ikiavira Itir God Sainai mighsiamin a ganingiziba, bar dar gun me migei. ³³ Egha a me mikemegha givagha, inim inigha bar uan guam avara. ³⁴ Moses Ikiavira Itir God ko mikimasa Purirpenimin aven zuir dughiam, a inim adeghe iki mangi uam azenan izam. An azenan izava Ikiavira Itir God a mikemezi biziba bar dar gun gumazamizibav gei. ³⁵ Ezi gumazamiziba an guamin garima an angazangarim iti. Moses me mikemegh givagh, ua uan guam avaragham. Egh a ua mangi Ikiavira Itir God ko mikimamin dughiam a ua inim adeggham.

Me Ikiavira Itir Godin
Purirpenimin ingari

35

(Sapta 35--40)

Avughsamin Dughiamin Akar Gavgaviba

¹ Egha Moses Israelian gumazamiziba bar men diazi me izezi a kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God kamagh migia ghaze, ia nan Akar Gavgavir kabar gin mangi. ² Ia ingangariba bar adar amu mangi 6plan dughiamran tugh. Egh namba 7in dughiam ia avughsi. Ki Ikiavira Itir God, kar nan dughiar ki avughsim. Gumazim o amizitam dughiar kamin ingangaritam damighti, ia a misueghti an aremegh. ³ Ia uan dipenibar aven avim arighsi, o ia uaghan ingangarir muziarir kamagh garibar amusi, Sabatin dughiamin dar amuan marki.”

Gumazamiziba biziba God daningasa Moses me migei (Ua Me Ini 25:1-9)

⁴ Egha gin Moses kamaghin Israelia bar me migei, “Ikiavira Itir God Akar Gavgavim ia ganiga ghaze: ⁵ ia datirighin bizitaba isi ofan min Ikiavira Itir God daningam. Gumazamizir uan navimin aven biziba bar a daningasa nighniziba, me bizir kaba a daning: gol, silva, bras ko, ⁶ sipsipin arizibar ingarizir tretin bluplaba, pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir aghuariba, ko inir me memen arizibar ingariziba ko, ⁷ sipsipin apurimin inir me penin aghevimin aghuiziba ko, ongarimin itir asizir ekiabar iniba ko, akasin temeaba ko, ⁸ lambagh arigha dagh aboir olivin borem ko, pauran mughuriar aghuim zuir me olivin borem sara verezir God ua bagha inabazir bizibagh ingem, ko pauran mughuriar aghuim gamiba. ⁹ Egh dagiar pizir aghuariba ko dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba inigh, da ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenan itimin kurkegh, egh an forivtarir inir an evarimin poroghav itim gituigh. Bizir kaba, me bar da inigh izi.”

35:2: Ua Me Ini 20:8-11; 23:12; 31:15; 34:21; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:12-14

Moses Godin Purirpenimin ingaramin biziba bagha me migei

(Ua Me Ini 29:32-43)

¹⁰ Egha Moses ua kamaghin migei, “Ian tongin gumaziba bar bizir kabar ingaramin fofoziba iti, me bar izi bizir Ikiavira Itir God ia mikemezibar ingar. ¹¹ Me Purirpenimin ingarighiva, egh anevamin biziba, ko akezi-iba, ko birir aghariba, ko agharir ighuvir gavgavim Purirpenim daningamiba ko, dipenir akiniba ko, boksiar me birir aghariba asamiba, me bar dar ingar. ¹² Egh me Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ingarigh, egh temer aneteramimningin ingarigh, egh gol inigh an asuamin ingarigh, kar arazir kuraba gin amangamin danganim, ko Bar Anogoroghezir Danganim modir nir ekiamin ingarigh. ¹³ Egh ia bretba arizir dakozim ko an ingangarim gamir bizibar ingarigh, egh dakozim ateramin tememning akirigh, egh Godin damazimin darighamin bretba tuagh. ¹⁴ Egh me lambar afamin aghorim, ko lamba, ko an ingangarim gamir biziba sara ingar. Egh me lamba ko angazangarim aningamin olivin borem sara ingarigh. ¹⁵ Egh me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozim ko anetersi itemningin ingarigh. Egh biziba misiv ingiamin olivin borem ko pauran mughuriar aghuimin ingarigh. Egh me Purirpenimin tiar akamin guamin inir ekiamin ingarigh. ¹⁶ Egh me asiziba da bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingarigh, egh a bagh brasin ingarizir abizimin min garir bizimin ko an ingarir bizibar ingarigh. Egh me ofa gamir dakozim ateramin itemningin ingarigh. Egh me soroghafariba ruamin itarir ekiatam ko anefamin dakozimin ingarigh. ¹⁷ Egh me Purirpenimin divazim avinsi inibar ingariva, egh divazimin dipenir akiniba, ko boksiar akiniba asamiba, bar dar ingarigh. Egh me divazimin tiar akamin guamin ini tamin ingarigh.

¹⁸ Egh me Purirpenim ko an divazim gavgavim aning daningamin beniba ko afughafughamiba, dar ingarigh. ¹⁹ Aron a ofa gamir gumazim, a uan otariba ko, me bagh korotiar aghuaribara isamighti me dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. Kar, me daghuigh Anogoroghezir Danganimin aven mangamin korotiaba.”

Gumazamiziba biziba inigha Ikiavira Itir God bagha zui

²⁰ Ezi Israelian gumazamiziba Moses ategha zui. ²¹ Ezi an akaba men aviribar navibagh ami da dikavima, me a mikemezi moghin damuasa ifonge. Ezi gumazamiziba bizir guar aviriba inigha izi: me God bativamin Purirpenimin ingaramin biziba ko, an ziam famin biziba ko, ofa gamir gumazibar korotiar aghuaribar ingaramin biziba, me bar da isa ofabar min Ikiavira Itir God ganidi. ²² Ezi gumazamizir kamaghin damuasa ifongeziba, uarir kuritir bizir igharagha garir kaba inigha izi. Bizir aghuir kabanang: kuarimin ringba, dafarimin ringba, firimin ikezir ringba, ko golin aghuir dirir igharagha gariba itiba. Gumazamiziba bizir kaba isa, dar suiragha da fegha dagh amizi, da Godin damazimin ighuavamadir ofabar min da isa Ikiavira Itir God ganidi. ²³ Ezi gumazamizir maba, me bizir kaba ikiava, me vaghvagha da inigha izi, tretin bluplaba, ko pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir aghuariba, ko inir me memen arizimin ingarizim ko, sipsipin apurimin inir me penin aghevimin aghuizim ko, ongarimin itir asizir ekiabar iniba. ²⁴ Ezi gumazamizir silva ko bras itiba, me ofan min da isa Ikiavira Itir God bagha izi. Ezi gumazir akasin temeaba itiba me Purirpenim ko bizir igharazibar ingarasa da inigha izi. ²⁵ Ezi amizir tretbagh irigha foziba, me sipsipin ariziba isa tretin bluplaba, ko tretin pighagheviba, ko tretin aghevibagh irisi. Egha me inir ghurghurir aghuibar ingarasa tretin

ghurghuribagh irigha, dar ingari. Egha me tretin kaba inigha izi. ²⁶ Egha me uaghan memen arizimin tretin ingaran fofozim ko ifongiam ikia, egha dar ingari. ²⁷ Ezi gumazir dapaniba dagiar pizir aghuiba ko dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba inigha izi. Me da isi ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenimin itim ko, forivtarir nir an evarimin itim darigham. ²⁸ Egha me, olivin borer me lambagh inge da isir borem, ko biziba misiv dagh ingamin borem, ko pauran mughuriar aghuim, dar ingarasa, egha pauran igharagha gariba ko olivin boreba da inigha izi. ²⁹ Ezi Israelian gumazamiziba bar biziba Ikiavira Itir God daningasa uan ifongiamin gin ghua me da inigha an ingangarim damuasa, a Moses mikemezi moghin da inigha izi.

Ikiavira Itir God gumazir ingangarim damuamiba misefi

(Ua Me Ini 31:1-11)

³⁰ Ezi Moses Israelia migei, “Ikiavira Itir God Judan anabamin gumazim Besalel amisevegha gifa, a Urin otarim, egha a Hurin igiar borim. ³¹ Egha Ikiavira Itir God uabi uan Duamin gavgavim a ganingizi, a fofozir aghuim ko ingangarir aghuibar amuamin nighnizim iti. ³² Egha a gol, silva, ko brasin bizir aghuir igharazibar ingaramin fofozir aghuim ko nighnizir aghuim a ganingi. ³³ Egha a dagiar ivezir bar pin koziba aghoriva temebar dirir guar aviriba aghor, egh Purirpenim asingamin ingangarir aviribar fofozir aghuiba a ganingi. ³⁴ Egha Ikiavira Itir God fofozir aghuarim isa Besalel ko Oholiap ganingi. Oholiap, a Ahisamakin otarim, a Danin anabamin gumazir mam. Aning ingangarim damuamin gumazir igharaziba sure damuamin fofozim iti. ³⁵ Ikiavira Itir God gumazir kamning ingangarir guar aviribar amuamin fofozir aghuim aning ganingi, ezi aning dagiabar nedaziba aghora egha

dirir aviriba aghora, egha inir ghurghurir aghuiba isava tretin blupla ko, tretin pighaghevim ko, tretin agheviri me sipsipin arizimin ingarizim nuavigha, dar kurke. Egha aning bizir me damuasa nighnizir kabar fofozim ikia egha bizir kaba bar dar ingari.”

36

¹ Egha Moses ghua kamaghin migia ghaze, “Ikiavira Itir God Besalel ko Oholiap ko fofozim itir gumazir igharazibar dei. Gumazir kaba, Ikiavira Itir God ingangaribar amuamin fofozim me ganingi. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, me Godin Purirpenim ko an bizibar ingaram.”

Gumamaziziba bizir aviriba inigha izi

² Ezi gin Moses Besalel ko, Oholiap, ko gumazir Ikiavira Itir God fofozir aghuim aningiziba bar men dia. Ezi gumazir ingangarim damuasa bar ifongeziba, me izima Moses ingangarim damuasa me migei. ³ Egha Israelia Godin Purirpenimin ingarasa akuvazir biziba, Moses bar da isa gumazir kabagh aningi. Egha Israelian gumamaziziba zurara mizarazibar uan ifongiabar gin ghua ofan min biziba God daningasa da isa izavira iti. ⁴ Ezi Purirpenimin ingarir gumaziba bizir kabar gari, da avirasemezi, me uan ingangariba ategha izi.

⁵ Egha me kamaghin Moses migei, “Gumamaziziba bizir bar aviriba inigha izi. Ikiavira Itir God e mikemezi bizir e ingangarim damu anegivamiba, da bar iti. Eghti bizir avirim pura ikiam.”

⁶ Ezi Moses akam amadazi a bar gumamaziziba bagha me itir danganibar ghua ghaze, “Ia gumamaziziba, Godin Purirpenimin ingarsi ua bizitaba inigh izan marki.” Ezi me akar kam baregha, ua bizitaba inigha izir puvati.

⁷ Ezi bizir gumazamiziba inigha Purirpenimin ingarasa izegha givaziba, da bar ingangarir kaba agivaghti, dar naba pura ikiam.

*Me Godin Purirpenimin ingari
(Ua Me Ini 26:1-37)*

⁸ Egha ingangarir gumazir fofozim itiba Godin Purirpenimin ingari. Egha me 10plan inir ghurghurir aghuaribar an ingari. Nir kaba me tretin bluplaba ko, pighagheviba ko, agheviba inigha enselin bar gavgavibar nedaziba inir kabar da isami. ⁹ Egha me 10plan inir kabar ingarizi, dar otevíba bar voroghira ghue. Ezi dar ruariba 12 mitan tuzi, dar aroziba 2 mitan tu. ¹⁰ Egha da arueghasa me 5plan iniba da uarir akuigha uam ada isami, egha 5plan mabar akuigha ua kamaghira da isami. ¹¹ Egha aning isafuraghasa, me bluplan tretin irighizir kuzir kabar inimningin miriamningin da isami. ¹² Egha me 50plan tretin irighizir kuziba inir faragha itimin miriam gitui, egha 50plan tretin irighizir kuziba namba 2in inim kamaghira a gitui da voroghira ghue. ¹³ Egha me 50plan golin akezibar ingarigha, inir ruarir kamningin kuziba isafuragha aning ikezi, aning Purirpenir vamiram oto.

¹⁴ Me memen arizibar 11pla inibar ingarizi, da Purirpenim avamin nir ekiar vamiram oto. ¹⁵ Ezi inir kaba vaghvagha dar ruariba 13 mitan tu. Ezi dar aroziba 2 mitan tu. Ezi dar ababanim voroghira ghu. ¹⁶ Egha da arueghasa me 5plan iniba uari isafuragha da isamizi, da inir ekiar vamiran oto. Egha 6plan iniba uarir isafuragha da isamizi, da inir ekiar vamiran oto. ¹⁷ Egha me 50plan tretin irighizir kuziba inigha inir faragha itimin miriam gituigha, 50pla tretin irighizir kuziba inigha inir namba 2in miriam gitui. ¹⁸ Egha 50plan brasin akezir ingariziba, da tretin irighizir kuzibar aghuam. Eghti inir kamning

uaning isafuraghti inir ekia vavira ikiam. ¹⁹ Egha me Purirpenim avasa, sipsipin apuribar inir me penin aghevimin aghuizimin inimin ingari. Egha a gisin darighasa ongarimin itir asizir ekiamin inim inimin ingari. ²⁰ Egha me akasin temebar Purirpenimin birir agharibar ingari. ²¹ Ezi birir agharibar ruarim 4 mitan tuzi, iter otevir agharibagh iniva ghueziba, 66 sentimitan tu. ²²⁻²⁴ Egha me iter akinir pumuningin mingarimning akirigha, silvan boksiamning gisin aning asara. Egha me Purirpenimin birir aghariba bar kamaghira dar ingari. Egha me sautin amadaghan Purirpenimin 20plan birir agharibar ingari. Egha me silva inigha 40plan boksia torir muziariba itibar ingarigha, egha birir aghariba dagh ase. Ezi boksiar pumuning birir agharir vaviran azebamin ti, egha birir agharimin povim gavgavim a ganidi. ²⁵⁻²⁶ Egha me kamaghira uaghan notin amadaghan birir agharibar ingarigha, 20pla birir agharibar ingari, egha me birir agharibar poviba gavgavim dar aningasa, 40plan silvan boksiabar ingari. Egh silvan boksiar pumuning gisin birir aghariba vaghvagh da ase. ²⁷ Egha me 6plan birir aghariba Purirpenimin girakirangin aruem ghuaghiri naghin dar ingari. ²⁸ Egha me birir agharir pumuning Purirpenimin girakirangin itir mikebamningin aningin ingari. ²⁹ Me mikebamningin itir birir agharimning vin uaningin akuigha ghuavanaga bar pin oto. Egha birir agharir kamning uaning inigha uanaga ringin vaviran aven ghua voroghira iti. Egha mikebar ighirazim me kamaghiram a gami. ³⁰ Ezi girakirangin 8plan birir aghariba itima, 16plan silvan boksiaba da birir agharibar povibar suisi, ezi boksiar pumuning, birir aghariba vaghvagha dar tuifi.

³¹⁻³² Egha me akasin temer ruariba inigha, dar ighuvir ruaribar ingari. Egha notin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingari. Egha sautin itir birir aghariba bagha

5plan ighuvibar ingarigha, aruem uaghiri naghin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingari. ³³⁻³⁴ Egha me ringbar ingarigha vaghvagha birir agharibar tongira da arigha, egha gin ighuvir ruarir kaba isa ringbagh aghua ghua, Purirpenimin mikebar mamın ikegha ghua mamın tu. Egha me birir aghariba ko ringba ko ighuvir ruariba, golra bar da noke.

³⁵ Egha me inir ghurghurir ruarir ekıar mamın ingarigha, Purirpenimin aven anegura. Me inir kam, tretin blupla ko, pıghaghevım ko, aghevır me sipsipın arızımın ingarızımın a isami. Egha me deravıra enselin bar gavgavıbar nedazıba an kurka da isami. ³⁶ Egha me akasın temeba inıgha, inır ekıar kam guasa 4plan dipenır akınıbar ingari. Egha me dipenır akınır kaba golin da noke. Egha golin akezıbar ingarigha nır kamın suıghasa dipenır akınıbar da arıki. Egha me 4plan silvan bokısıabar ingarigha, egha dipenır akınır kaba asasa dar ingari. ³⁷ Egha me Purırpenımın tıar akamın mın ikıasa, inır ghurghurır aghuarımın ingari. Me tretın sipsıpın arızıbar ingarızır blupla ko, pıghaghevım ko, aghevımın an kurkegha da isami. ³⁸ Egha me 5plan dipenır akınıbar ingarigha, inım guasa akezıba dagh itui. Egha me gol inıgha dar dapanıbagh aghui, egha dipenır akınıbagh inıvamin ıghuvıba saram aghui. Egha me 5plan brasın bokısar torıba itibar ingarigha dipenır akınıba asasa dar ingari.

37

*Me Akar Dikirizir Gavgavımın Boksıamın ingari
(Ua Me Ini 25:10-22)*

¹ Ezi Besalel ingangarır gumazıba ko me akasın temer ararıba isa, Akar Dikirizir Gavgavımın Boksıamın ingari, ezi an ruarım 110 sentımıtın tu, ezi an arozım 66 sentımıtın tu, ezi an tuirıvım 66 sentımıtın tu. ² Egha

me golin aghuarim isa Boksiamin averiam ko azenimin poghava a noke. Egha golin ruarir mam in an apinimin azenan bar an pogha a ikiagharui. ³ Egha me Boksiam darugh aneterasa gol ringin 4plan ingarigha, a tuivamin suer 4plan boroghin gol ringin 4pla ariki, egha 4plan suebagh ike, pumuning isa Boksiamin vongin aning ikegha pumuning vongin aning ike. ⁴ Egha me Boksiam aterasa akasin iter otevir pumuning inigha, deragha aning akirigha, golrama aning pogha aning noke. ⁵ Egha me Boksiam aterasa iter otevir kamning isava, mam vongin an ringning garugha, mam vongin an ringning garu. ⁶ Egha me Boksiamin asuam golin aghuarimin an ingari. An ruarim 110 sentimitan tu, ezi an arozim 66 sentimitan tu. Danganir kam, kar gumazamizibar arazir kurabagin amadir danganim. ⁷ Egha me golin maba inigha haman dav misuegha enselin bar gavgavir pumuningin nedazimningin ingari. Ezi enselning Boksiamin asuam gisin tughav ikia, mav vongin iti, mav vongin iti. ⁸ Ezi mam agharir guvimin tughav itima mam agharir kiriamin tughav iti. Me golin mam inigha, enselin bar gavgavir kamningin nedazimning ko Boksiamin asuamin danganir kamran dar ingarizi, da bizir vamiran min iti. ⁹ Ezi enselin bar gavgavir pumuningin nedazim arazir kurabagin amadir danganimin tughav iti, ezi aningin guamning uaningin akuigha aviragha Boksiamin gari, ezi aningin avizimning kuiaghirigha ikia, Boksiamin asuam avara.

Me bret bagha dakozimin ingari
(Ua Me Ini 25:23-30)

¹⁰ Egha me akasin tememin dakozir mam in ingari, ezi an ruarim 88 sentimitan tu, ezi an arozim 44 sentimitan tuzi, an tuirivim 66 sentimitan tu. ¹¹⁻¹² Egha me dakozir kam golin aghuarimin an puegha a noke, egha golin ruarir mam in an miriamin pogha bar a ikiagharui. Egha

me golin ruarir kam gamizi a mong figha anabogha, dakoziimin apiniba bar da inigha, an tuirivim 8 sentimitan tu. Ezi me golin ruarir kamin, an miriamin golin igharazir mamain adiarim gamigha an puegha golin ruarir kam bar a ikiaghariki. ¹³⁻¹⁴ Egha me gol ringin 4plan ingarigha dakoziimin mikebabar suebar boroghin da ike. Ezi 4plan gol ringin kaba dakoziimin apinimin boroghira iti. Da akasin temer dakoziim ateramningin suigham. ¹⁵ Egha me akasin iter otevir pumuning isa dakoziim aterasa deragha aning akirigha, golrama aningın pogha aning noke. ¹⁶ Egha me dakoziim gisin dafasa itarir ekiaba golin aghuimra dar ingari. Kar ofa damu wain fufughamin itarir ekiaba ko, doziba, kapba ko, botolba.

*Me lamba afamin aghorim*ın ingari
(Ua Me Ini 25:31-40)

¹⁷ Egha me golin aghuarim inigha lamin aghorimın ingari. Egha haman golin kam misuegha lamin aghorim asamin danganimın ingarigha, lambar aghariba ingarigha dar afamin danganibar boroghin, akimarir tighar on-amiba ko onezibar ingari. Egha biziba bar dar ingarizi da bizir vamiran min iti. ¹⁸ Ezi lamba afamin aghorir kam, 6plan aghariba iti, egha 3pla vongin itima, 3pla vongin iti. ¹⁹ Ezi lamba afamin aghorir kam, 6plan aghariba vaghvagha akimarir 3pla iti, egha da lamin kabar apengan iti. Ezi lamin aghariba bar kamaghira gari. Ezi akimaribar ganganiba amonin tememin akimaribar min gari. ²⁰ Ezi lamin aghorim uabi kamaghin gari, me akimarir 4plan ingarizi, da amonin tememin akimaribar min, dar maba tighar onezibar min gari, ezi maba onezibar min gari. ²¹ Egh agharir pumuning uaningın akuizi naghin, me akimarir dafarir muziarir kabar ingari. Egha agharir igharaziba uaghan kamaghira dagh ami. ²² Me hama

inigha golin aghuir kam misuegha, bizir kabagh amizi da bizir vamiran min iti. ²³ Me golin aghuariba inigha, 7plan lambar ingarigha, akamimin min garir avimin suizir bizir mabar ingarigha, egha uaghan itaribar ingari. ²⁴ Me 35 kilogremin golin aghuariba inigha, lamba afamin aghorim ko lamba ko an ingangarir biziba bar dar ingari.

Me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimin ingari

(Ua Me Ini 30:1-5)

²⁵ Egha me akasin temem inigha pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimin ingari. Ezi ofa gamir dakozir kamin ruarim 45 sentimitan tuzi, an arozim an ruarim mirara ghua 45 sentimitan tu, ezi an tuirivim 90 sentimitan tu. Temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, me bulmakaun kombar min garir bizibar ingarizi, da ofa gamir dakozimin mikebabar vaghvagher dar iti. ²⁶ Egha me an 4plan miriaba ko an siriam ko an komba golin aghuarimin dar puegha da noke, egha golin ruarim isa ofa gamir dakozimin miriabagh atigha a ikiagharui. ²⁷ Egha me gol ringin pumuningin ingarigha, mam isa vongin a ikegha, vongin mam ike. Me ringin kamning golin ruarir me an miriabar ikezinim apengan aning ike. Ringin kamning me ofa gamir dakozim atersi tememning aning daghuam. ²⁸ Me akasin iter pumuning inigha ofa gamir dakozim aterasa aning akirigha, golin aning noke.

Me borem ko pauran mughuriar aghuim zuimin ingari

(Ua Me Ini 30:22-38)

²⁹ Egha me pauran mughuriar aghuim ko olivin borem deravira da verezi, borer mughuriar aghuim oto, mati sanda. Olivin borer kam, an ingangarim kamakin: me

bizim o gumazim Ikiavira Itir God bagh anemisivisi, borer kam a gingam. Me uaghan pauran mughuriar aghuim zuir mabar ingari, mati gumazir fofozir aghuim itim deravira da verezi, sandan aghuim oto.

38

Me asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingari (Ua Me Ini 27:1-8)

¹ Egha Besalel ko ingangarir gumazir igharaziba, akasin temeaba inigha, asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingari. Ezi an arozim ko an ruarimin ababanim virara 2 mita 20 sentimitan tu. Ezi an tuirivimin ababanim 1 mita 30 sentimitan tu. ² Egha temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, me bulmakaun kombar min garir bizibar ingarizi, da ofa gamir dakozimin mikebabar vaghvagha dar iti, egha ofa gamir dakozim me brasin an pogha a noke. ³ Ofan dakozimin ofan ingangarim damuasa me bizir kabar ingari, savolin muziariba, itarir ekiaba, pokba ko, itarir avim ateramin ko averenim iniamin itarim ko avim ateramin itariba, ko averenim iniamin itaribar ingari. Bizir kaba bar me brasin dar ingari. ⁴⁻⁵ Egha me bras uايا inigha abizimin min garir bizimin ingari. Egha ofa gamir dakozimin aven aneti. Egha me brasin ringin 4plan ingari. Egha da isa ofa gamir dakozimin, abizimin mikebabar da ariki. Kar ringin tememning arugh boksiam ateramiba. Egha brasin ruarim inigha ofa gamir dakozimin averiamin tongiram anetigha a ikiagharui. Egh uايا brasin abizimin miriaba isa brasin ruarir kamin apengan anegura. Ezi abizimin min garir bizir kam, ofa gamir dakozimin averiamin tongiram apera. ⁶ Egha me akasin iter otevir pumuning inigha, aning akirigha brasin aning puegha aning noke. ⁷ Me ofa gamir dakozim aterasa akasin temer kamning isa ringin an miriamningin itibagh

aghui. Me temer arariba inigha ofa gamir dakozim bok-siamin min an ingari, egha boksiamin dikiinin ingarizir puvati. Me anetaghizima an dikiinin pura torim iti.

*Me soroghafariba ruer
itarir ekiamin ingari*

(Ua Me Ini 30:18)

⁸ Ezi amiziba zurara God bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin Godin ingangarim gami, egha merara uan brasba isa Besalel ganingi. Brasin kaba, da ganganir me uan guabar garibar min gari. Ezi ingangarir gumaziba brasin kaba inigha, egha soroghafariba ruer itarir ekiamin ingari, egha itarir kam afasa dakozimin ingari.

Me Godin Purirpenimin divazim azui

(Ua Me Ini 27:9-19)

⁹ Egha me inir ghurghurir aghuimin ingarigha, Purirpenim avinasa divazir azenan itimin ingari. Me inir ruarir kam sautin amadaghan itir divazim bagha an ingarizi a 44 mitan tu. ¹⁰ Egha me inir kam guasa 20plan dipenir akiniba brasin dar ingarigha, egha dipenir akinir kaba 20plan brasin boksiabagh asasa dar ingari. Egha inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingari. ¹¹ Egha kamaghira notin amadaghan itir divazimin ingari. ¹² Ezi divazir aruem ghuaghiri naghin itim, me inir ruarir mammin ingarizi, a 22 mitan tu. Egha 10plan dipenir akiniba ko, 10plan brasin boksiar dipenir akiniba asamibar ingari. Egha inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingari. ¹³ Ezi divazir aruem anadi naghin itim, an ababanim 22 mitan tu. Ezi divazir kam tiar akam an iti. ¹⁴⁻¹⁵ Tiar akamin miriamningin me dipenir akiniba asasa brasin boksiabar ingarizi, 3pla vongin itima, 3pla vongin ti. Egha tiar

akamningin miriamningin guasa nir pumuningin ingari. Aningin arozimning virara 6 mita 60 sentimitan tu. ¹⁶ Me divaziba bar dar guasa inir ghurghurir bar aghuaribar ingari.

¹⁷ Me bras inigha, dipenir akiniba asamin boksiabar ingari. Egha me silva inigha dipenir akinibar dapanibar puegha da noke. Egha me silvan ighuvibar ingari. Egha me silvan akezibar dipenir akiniba ko silvan agharir ighuvibar suighasa dar ingari. ¹⁸ Egha divazimin tiar akam bagha, me inir ghurghurir aghuarim ko tretin blupla ko, pighaghevim, ko aghevir me sipsipin arizimin ingariziba isamigha inir kamin kurke. Ezi inir kamin arozim 9 mitan tu. Ezi an tuirivim 2 mita 20 sentimitan tu, egha a divazimin iniba ko voroghira ghu. ¹⁹ Me inir kaba guasa dipenir akinir 4pla ko, da asamin brasin boksiar 4plan ingari. Ezi akeziba ko, dipenir akinibar dapaniba, ko agharir ighuvir dipenir akinir uarir akuighamba, me bar silvara dar ingari. ²⁰ Egha me Purirpenim gavgavim a daningamin afughafughamiba ko an divazim gavgavim a daningamin afughafughamiba, me brasin dar ingari.

Me Purirpenimin ingarasa gol ko biziba isi

²¹ Egha me Ikiavira Itir Godin Purirpenimin ingarasa inigha izezir gol, silva, ko bras menge. Purirpenir kam, me Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuamning a darigham. Moses uabi Livain adaraziv kemezi me biziba bar da mega da osirigha fo, bizir manabara iti. Ezi ofa gamir gumazim Aron, an otarim Itamar ingangarir kamin faragha zui.

²² Besalel a Urin otarim, ezi Uri a Hurin otarim, me Judan anabamin gumaziba. Ezi Besalel, Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghin biziba bar dar ingari. ²³ Ezi Oholiap, an Ahisamakin otarim, egha Danin anabamin mav. An akaba dagiabar da osira da aghori fofozim fomira

iti, egha a bizir igharaziba uaghan dar ingara fo. Egha a tretin blupla, pighaghevim ko, aghevir me sipsipin arizimin ingarizim, ko inir ghurghurir aghuariba, an a da isa dar kurka fo.

²⁴ Ezi me, golin gumazamiziba Godin damazimin fegha ighuavamadir ofan min Godin Purirpenimin ingarasa inigha izeziba medi, ezi dar osimtizim ghua 998 kilogremin tu. ²⁵⁻²⁶ Ezi me silva medima, an osimtizim ghua 3,430 kilogremin tu. Gumazir ziaba akinafarimin itiba silvan kaba amadazima da ize. Ezi gumazir 20plan azenibar tugha ghuavanadiba, me vaghvagha 5 kina silvan dagiaba ariki, ezi gumazir kaba bar men dibobonim 603,550. ²⁷ Ezi me 3,400 kilogrem silva inigha, Godin Purirpenimin birir aghariba gavgavim dar aningasa boksiabar ingari. Egha me Bar Anogoroghezir Danganim avamin inim guasa, dipenir akinibagh asamin boksiabar ingari. Ezi boksiar kaba da bar moghira 100pla. Ezi boksiaba vaghvagha dar osimtizim 34 kilogremin tu. ²⁸ Ezi silvan nar ikiavira itibar osimtizim 30 kilogremin tu. Ezi me da isa akeziba ko agharir ighuvibar ingarava, egha da isa birir aghariba uarir akuighasa dar ingari. Egha me uaghan dipenir akinibar dapaniba, silvan da ave. ²⁹ Ezi brasin me ofan min Ikiavira Itir God ganingizimin osimtizim a 2,425 kilogremin tu. ³⁰ Ezi me brasin kam inigha God bativamin Purirpenimin tiar akamin akinibagh asamin boksiabar ingari. Egha brasin ofa gamir dakozim ko, an abizimin min garir bizim ko, bizir ofan ingangarim damuamiba, me bar brasin dar ingari. ³¹ Me uaghan boksiar igharazibar ingari, kar divazimin tiar akamin dipenir akiniba asamin boksiaba ko, divazir bar Purirpenim gighuizimin dipenir akinibagh asamin boksiaba. Egha me uaghan, Purirpenim gavgavim a daningamin afughafughamiba ko divazir a

gighuizim gavgavim a daningamin afughafughamiba, bar dar ingari.

39

*Me ofa gamir gumazibar
korotiabar ingari*

(Ua Me Ini 18:1-14)

¹ Egha me tretin blupla ko, pighaghevim ko agheviri me sipsipin arizibar ingariziba inigha, ofa gamir gumazibar korotiar aghuibar ingarigha dar kurke, eghti me Anogoroghezir Danganimin mangi ingangaribar amusi dar aghuam. Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me Aron darugh ofa damuamin korotiamin ingari.

²⁻³ Egha me korotiar otevimin ingarasa, haman gol misoghezi, an akinafarimin min evari, ezi me a inigha aneghorezi a gol tretin min oto. Ezi me inir ghurghurir aghuarim inigha, gol tret ko, tretin blupla, pighaghevim ko, tretin agheviri me sipsipin arizimin ingarizim, me inir kam kurkazir aghuibar a isami. ⁴ Egha me inir sazir pumuning korotiamin suighasa a gisin aning isami, eghti aning dipizimning gisin anang mangi akirimin inir otevir vongin itimin suigham. ⁵ Ezi me gol tret, ko tretin blupla, pighaghevim, ko tretin agheviri me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigha, egha inir ivariam gikamim adiarir aghuariba a garigha an ingari. Egh inir ivariam gikamim isa korotiar otevir azenan itir kamiri miriamin porogha a isami, ezi bizir pumuning datirighin bizir vamiran min iti. Egha me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghin, tretin kaba inigha inir kam isami.

⁶ Egha me dagiar pizir aghuarir pumuning inigh, Jekopin otarir 12plan ziaba aningin dar ghora da osiri.

Egha me gol inigha dagiamningin suighasa, golin kurkazir pumuningin ingari. ⁷ Egha me dagiar kamning isa, korotiar otevir azenan itim, an dipizimningin itir inir sazinning dukuagha aning isami, ezi aning Israelin 12plan anababar ababanimin min iti. Me God Moses mikemezi moghira dagh ami.

Me ofa gamir gumazibar dapanim bagha, forivtarir nir an evarimin poroghav itim, an ingari

(Ua Me Ini 28:15-30)

⁸ Egha me ofa gamir gumazibar dapanimin evarim gikiasa forivtarir inimin ingari. Egha me kamaghira korotiar otevir azenimin itimin ingarizimin mirara, gol tret, ko tretin blupla, ko pighaghevim, ko tretin agheviri me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigha, forivtarir inir muziarir kam bar deragha an ingarigha kamaghirama an kurke. ⁹ Me forivtarir inir muziarir kamin ingarizi, an ruarim 44 sentimitan tuzi an arozim 22 sentimitan tu. Egha deravira tongira a remezi, a forivtarimin min oto, ezi an otevirabar ababaniba voroghira ghu, da bar 22 sentimitan tu. ¹⁰⁻¹⁴ Egha me dagiar ivezim bar pin koziba isa, 12plan dagiar kaba bar da vaghvagha Jekopin otaribar ziaba aghora da osiri, ezi dagiaba vaghvagha 12plan anababar ababanimin min iti. Me golin maba inigha dagiabar suizir golin kurkazibar ingari, egha dagiaba vaghvagha da afegha egha forivtarir inimin azenan da ike. Me 4plan abiar ruaribagh atigha forivtarir inir kam gike. Egha faragha itir abiamin, dagiar me kamaghin diboriba, rubi, topas, ko ganet, da ike. Egha abiar an girara itimin, dagiar emeral, sapaia, ko daimon ike. Egha abiar mikezimin, dagiar terkois, aget, ko ametis ike. Egha namba 4in abiamin, dagiar beril ko, dagiar pizir aghuarim ko jasper dagiam ike.

¹⁵ Egha me golin aghuarim inigha tretin min ikariz-ibagh irigha da nuavigha benir pumuningin ingarizi, aning forivtarir inir evarimin guraghav itimin suigham. ¹⁶⁻¹⁷ Egha me dagiamningin suighasa golin kurukazir pumuning, ko gol ringin pumuningin ingarigha, ringin kamning isa evarimin itir forivtarir inimin mikebar pin itimningin aning gike. Egha me golin benimning isa, aning otevimning, forivtarir inimin itir gol ringin kamning gike. ¹⁸ Egha me golin benir otevir igharazimning isa dipizimningin itir dagiamningin suizir golin kurkazimning gike. Egha tuavir kam in forivtarir inir kam, korotiar otevir azenan itim a gike.

¹⁹ Egha me ua gol ringin pumuningin ingarigha, aning isa evarimin itir forivtarir inimin mikebar vin itimningin aning gike. Ringin kamning datirighin korotiar otevir azenan itimin boroghin iti. ²⁰ Egha me gol ringin pumuning uam aning in ingarigha, aning isa korotiar otevir azenan itimin dipizimningin vin korotiar otevim aning isami. Aning datirighin, inir ruarir me deravira kurkezimin pin, inimning uaningin akuizir danganimin boroghin iti. ²¹ Egha me benir sazir blupla inigha, evarimin itir forivtarir inimin ringning isa korotiar otevir azenan itimin ringning gike, ezi evarimin itir forivtarir inim, korotiar otevir azenimin itimin suiragha gavgafi, ezi forivtarir inim suaghirir puvati. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghirama ami.

*Me ofa gamir gumazibar
korotiar igharazibar ingari
(Ua Me Ini 28:31-43)*

²² Egha me korotiar ruarir azenan itimin ingarizi, a korotiar otevir azenan itimin apengan iti. Me inir bluplan kinim, sipsipin arizimin ingarizimin an ingari. ²³ Egha me korotiar kam torim a gati, eghti ofa gamir gumazim

uan dapanim aghuam. Me inir avizir muziarir mam isa torir kam midorozir korotiam isamizi moghin a ighuigha a isami, eghti an torimin apiniba gavgavighi torim bigh ekevegh mangan kogham. ²⁴⁻²⁶ Me tretin blupla ko pighaghevim ko tretin agheviri me sipsipin arizimin irighizim inigha, iter pomigranetin ovizibar min biziba isami. Egha ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar ruarir azenan itimin vin bizir kaba isami. Egha golin aghuimin ingarizir beloba vaghvagh pomigranetin ovizibar tizibar da isamizi, da ituighav iti. Eghti ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar kam arugh ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghiram ami.

²⁷⁻²⁹ Egha me Aron ko an otariba bagha inir ghurghurir aghuariba inigha korotiar ruarir aven azuiba isami. Egha Aronin dapanim darighasa inir ghurghurir aghuarim inigha, dapanir asuar ruarimin ingari. Egha Aronin otariba bagha inir ghurghurir aghuariba dapanir asuar otevibar ingari. Egha me inir ghurghurir aghuarim inigha, me bagha trausiziar oteviba isami. Egha inir ghurghurir aghuarim inigha, inir ghurghurir aghuarir ruarir ivariam gitimin ingarigha, egha tretin sipsipin arizibar irighizir blupla ko, pighaghevim ko, aghevim isa kurkazir aghuivar an da isami. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me biziba bar dar ingari.

³⁰ Egha me Ikiavira Itir God ua bagha misevir ofa gamir gumazibar dapanim bagha, golin akuar aghuarir mam inigha medelin mamin ingari. Egha me akam kamaghin a gisin an osiri, “Kar Ikiavira Itir Godin Gumazimra.” ³¹ Egha me bluplan benim inigha, gol medelin kam inir dapanir asuar ruarimin an guam gituasa an ingari. Eghti an ofa gamir gumazibar dapanimin dapanir asuamin guam gitoroghiv iki. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi

moghirama ami.

Ingangariba bar gifa

(Ua Me Ini 35:10-19)

³² Egha me dughiar kamin God bativamin Purirpenimin ingangariba, bar da gifa. Egha Israelia Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me biziba bar dar ingari. ³³ Egha me bizir kaba bar da inigha Moses bagha zui: Purirpenir kam ko, an biziba bar, an akeziba, divazir aghariba, agharir ighuviba, dipenir akiniba ko, boksiar divazir aghariba ko akinibagh asamiba, ³⁴ ko Purirpenim avamin avaver ekiam me sipsipin apuribar nir me aghevimin aghuizim, ko avaver ekiam me ongarimin itir asizir ekiabar inibar ingarizim, ko Bar Anogoroghezir Danganim modir inir ekiam, ³⁵ ko Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam, ko an asuam, kar arazir kuraba gin amadir danganim, ko boksiar kam aterasa iter pumuning, ³⁶ ko bretba arizir dakozim, ko an ingangarim gamir biziba, ko Godin damazimin arizir bretba, ³⁷ ko golin aghuarimin ingarizir lambar afamin aghorim, ko an lamin me danganibar afeziba, ko an ingangarim gamir biziba, ko angazangarim aningamin olivin borem, ³⁸ ko golin ingarizir ofa gamir dakozim, ko biziba misiv ingiamin olivin borem, ko pauran mughuriar aghuim, ko Purirpenimin tiar akamin guamin inir ekiam, ³⁹ ko brasin ingarizir ofa gamir dakozim, ko dakozir kam bagh brasin ingarizir abizimin min garir bizim, ko ofa gamir dakozim ateramin itemning, ko ofa gamir dakozimin ingarir biziba, ko soroghafaribar ruer itarir ekiam, ko anefamin dakozim, me bar da inigha izi. ⁴⁰ Egha uaghan, me Purirpenimin divazim avinasa iniba, ko divazimin dipenir akiniba, ko boksiar akiniba asamiba, ko divazimin tiar akamin guamin inim, ko gavgavim divazim daningamin beniba ko afughafughamiba, me God bativamin Purirpenimin

aven ingangarim damuasa bizir kaba bar da inigha izi. ⁴¹ Aron, a ofa gamir gumazim, a uan otariba ko, me bagh korotiar aghuaribara isamigha da inigha izi. Eghti me gin dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimın ingangarim damuam. Kar, me daghuigh Anogoroghezir Danganımın aven mangamin korotiaba. ⁴² Ezi Israelia Ikiavira Itir God ingarasa Moses mikemezir biziba, me bar dar ingari. ⁴³ Ezi Moses deraghavira bizir me ingarizibar gari, egha a fo, Ikiavira Itir God, mikemezi moghira me biziba bar dar ingari. Egha a dar ganigha givagha, deraghvira me damuasa, kamaghın migei, “Ikiavira Itir God, bar deraghvira ia damu.”

40

*Me Purirpenim asaragha,
egha God baghavira a ginaba*

¹ Egha Ikiavira Itir God Moses migia ghaze, ² “Ni orakigh. Ia iakinir namba 1 an dughiar namba 1, ia na bativamin Purirpenim asaragh. ³ Egh ia nan Akar Dikirizir Gavgavimin Boksia dagiar akuar pumuning aven itir kam inigh, Purirpenimin aven anetigh, egh boksiam mongsi inir ekiam aguragh. ⁴ Egh bretba arizir dakozim inigh aven mangi anetigh, an biziba a gisin dar arikigh. Egh lambar afamin aghorim inigh izi anesaragh, egh lamba isi an agharibar arikigh. ⁵ Egh golin ofa gamir dakozir me pauran mughuriar aghuim tuamim, a isi Akar Dikirizir Gavgavimin Boksia dagiar akuar pumuning aven itir kamin, boroghın anetigh. Eghti inir ekiam Boksiam modim aning abighti an azenan iki. Egh Purirpenimin tiar akamin itir inir ekiam aguragh. ⁶ Egh ia asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim isi, na bativamin Purirpenimin tiar akar azenan itimin anetigh. ⁷ Egh na bativamin Purirpenim ko ofa gamir dakozir kamin

tongira, soroghafariba ruer itarir ekiam atigh, egh dipam a datigh. ⁸ Egh ia divazimin min inir ekiam aguraghti a Purirpenim bar a gighuigham. Egh divazimin tiar akamin inir ekiam aguragh.

⁹ “Egh gin ia biziba misiv ingiamin olivin borem inigh, egh Purirpenim ko an aven itir biziba bar dagh ingegh. Egh ia dagh ingeghti, da bar nan bizibar min iki, bar na baghvira ikiam. ¹⁰ Egh ia borem isi, asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim ko an ingarir biziba bar dagh ingeghti, ofa gamir dakozim na baghvira iki, bar anogoregham. ¹¹ Egh kamaghira soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozim damigh, eghti bizir kaba uaghan na baghvira ikiam.

¹² “Egh gin ni Aron uan otariba ko me inigh izi, na bativamin Purirpenimin tiar akamin me ruegh.

¹³ “Egh ofa gamir gumazibar korotiar aghuariba Aron daghuigh, egh biziba misiv dagh ingiamin borem isi a gingegh anemiseveghti, a ofa gamir gumazimin min nan ingangarim damuam. ¹⁴ Egh ni an otariba inigh roghira izi, ofa gamir gumazibar korotiar ruarir aven itiba inigh, me daghuigh. ¹⁵ Egh ni men afeziam amisevezi moghin, ni borem me gingi egh me amiseveghti me na bagh ofa gamir ingangarim damu. Ni borem me gingegh me amiseveghti, gin me uari uan adarazi ko ofa gamir ingangarim damu mamaghira ikiam.”

¹⁶ Ezi Moses Ikiavira Itir God a mikemezi moghira a biziba bar dagh ami. ¹⁷ Dughiar me Isip ataghizimin gin, azenir an gin zuimin, iakinir faragha zuim, an dughiar namba 1in, dughiar kamra me Godin Purirpenim asara. ¹⁸ Dughiar kamin Moses Purirpenimin asara. A boksiaba isa, nguazimin da arigha, divazir aghariba isa boksiabagh ase, egha divazimin agharir ighuviba da ikia, egha inir ekiam guasa dipenir akiniba asi. ¹⁹ Egha Ikiavira Itir God

Moses mikemezi moghira, me nir ekiam Purirpenimin agharim gisin anetigha, Purirpenim aver sipsipin apuriba ko ongarimin asizir ekiabar inir igharazir pumuning uam anevara. ²⁰ Egha me dagiar akuar God uan Akar Gavgaviba osirizimning inigha, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin aning ati. Egha me aneteramin temer pumuning inigha Boksiamin ringbagh arugha, Boksiamin asuam isa Boksiam dukua. Ezi Boksiam asuar kam, kar arazir kuraba gin amadir danganim. ²¹ Egha me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, Boksiam Purirpenim gatigha, inim agurazi a Boksiam modo.

²² Egha me bretba arizir dakozim isa, God bativamin Purirpenimin, notin amadaghan Anogoroghezir Danganimin aven anefa. ²³ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me bret inigha Ikiavira Itir Godin damazimin dakozim gisin deraghaviram aneti. ²⁴ Egha lambar afamin aghorim inigha, God bativamin Purirpenimin, sautin amadaghan, bretba arizir dakozimin vongin anesara. ²⁵ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me lamba isa dar agharibagh ariki. Egha Ikiavira Itir Godin damazimin dagh aboi. ²⁶ Egha me golin ingarizir ofa gamir dakozim isa God bativamin Purirpenimin aven, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin boroghin nir ekiamin azenan anefa. Ezi inir ekiam aning abigha guraghav ikia Boksiam modo. ²⁷ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me ofa gamir dakozir kam in pauran mughuriar aghuim tuezima, migharir mughuriar aghuim zuim otifi. ²⁸ Egha me inir ekiam Purirpenimin tiar akamin anegara.

²⁹ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me gin asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim isa, God bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin azenan aneti. Egha ofa gamir dakozir kam in, Moses dughiar kamra ofan min asiziba tue da bar isia mighiri. Egha uaghan witin

plaua inigha ofan min da tue. ³⁰ Egha me soroghafariba ruer itarir ekiam isa, ofa gamir dakozir asiziba tue da bar isia mighirim ko, God bativamin Purirpenimin tiar akamin tizimin anefagha, dipam a ginge. ³¹ Ezi Moses, Aron ko an otariba, me uan soroghafariba dipar kamin da rue. ³² Guizbangira, me God bativamin Purirpenimin aven mangasa, o me ofa gamir dakozimin mangisi, me zurara faragha uan soroghafariba rue. Me amir araziba, Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me dagh ami. ³³ Egha me inir ekiaba isa, Purirpenim ko asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim avinigha a gighuigha, divazimin tiar akamin inim agura. Egha Moses gumaziba ko, me bizir kaba bar dagh ami, ezi Purirpenimin ingangariba bar gifa.

Ghuariam Godin Purirpenim gisin iti

³⁴ Egha ingangariba bar givazi, ghuariam maghira iza God bativamin Purirpenim avarazi, Ikiavira Itir Godin angazangarir ekiam Purirpenim bar a gizifa. ³⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin ghuariam bar Purirpenim avarazima an angazangarim a gizivazima, kamaghin Moses God bativamin Purirpenimin aven mangan ibura.

³⁶ Israelian tuavir daroriba, me kamaghin ami: ghuar-iar ekiar kam Godin Purirpenim ategh pin sivaghsivagh mangiti, me an ganigh, egh dikavigh biziba inigh an gin mangam. ³⁷ Egh me ganam, ghuariam Godin Purirpenim gisin ikivira ikiti, me danganir kam ateghan kogham. Puvatigham, me ikivira iki mangi ghuariam sivaghsivagh mangiti, me mangam. ³⁸ Guizbangira, Israelian tuavimin daroribar, ghuar-iar Ikiavira Itir God aven itim, an aruebar Purirpenim gisin iti. Ezi me aruebar ghuariamini gari,

egha dimagaribar me garima, an avimin min isia ghuar-
iamin aven iti. Ghuariar kam kamaghira ikia me ko ghua
Ikiavira Itir God me daningamin kantrin oto.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir Ghurim ko
Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang Province,
Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins long
Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 19 Oct 2021

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea